

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO
PROJEKTU LOKALNEGO
PROGRAMU REWITALIZACJI
GMINY WYSZKÓW NA LATA
2017-2023**

Spis treści

Wprowadzenie	4
STRESZCZENIE PROGNOZY W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	5
1. Informacje wstępne	9
1.1. Podstawa formalna i prawna opracowania Prognozy	9
1.2. Cel i zakres Prognozy	11
1.3. Metodyka opracowania Prognozy	11
2. Informacja o zawartości, głównych celach projektu programu rewitalizacji oraz o powiązaniach z innymi dokumentami	12
2.1. Ogólna zawartość projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji	12
2.2. Cele realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków	12
2.3. Powiązania projektu Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami	17
3. Analiza i ocena istniejącego stanu środowiska na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektu programu rewitalizacji	21
3.1. Istniejący stan środowiska	21
3.1.1. Położenie, rzeźba terenu, klimat	21
3.1.2. Powietrze	22
3.1.3. Wody powierzchniowe i podziemne	27
3.1.4. Gleby	31
3.1.5. Surowce mineralne	31
3.1.6. Gospodarka odpadami	32
3.1.7. Zasoby leśne	32
3.1.8. Zasoby przyrodnicze	33
3.1.9. Klimat akustyczny	55
3.1.10. Zabytki	56
3.12. POTENCJALNE ZMIANY ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU REWITALIZACJI	57
4. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU LPR, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY	59
5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PROGRAMU ORAZ SPOSOBY, W JAKIE TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTÓW	62

6. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA	64
6.1. OCENA WPŁYWU NA ŚRODOWISKO PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH ...	68
I. Etap realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych LPR zaliczanych do grupy zadań związanych z infrastrukturą służącą ochronie środowiska oraz infrastrukturą drogową	68
II. Etap realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych LPR zaliczanych do grupy zadań związanych z budową, rozbudową i remontem budynków oraz turystyką, sportem i rekreacją	72
III. Etap eksploatacji przedsięwzięć inwestycyjnych LPR zaliczanych do grupy zadań związanych z infrastrukturą służącą ochronie środowiska oraz infrastrukturą drogową	77
IV. Etap eksploatacji przedsięwzięć inwestycyjnych LPR zaliczanych do grupy zadań związanych z budową, rozbudową i remontem budynków oraz turystyką, sportem i rekreacją	80
7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWAŃ BEZPOŚREDNICH, POŚREDNICH, WTÓRNYCH, SKUMULOWANYCH, KRÓTKOTERMINOWYCH, ŚREDNIOTERMINOWYCH I DŁUGOTERMINOWYCH, STAŁYCH I CHWILOWYCH ORAZ POZYTYWNYCH I NEGATYWNYCH	84
7.1. ANALIZA I OCENA PRZEWIDZIANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	84
7.2. ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ NA INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW	93
8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW	94
9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PROGRAMU REWITALIZACJI	96
10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU LPR ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	97
11. INFORMACJA O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	98
12. WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	98
13. PODSUMOWANIE	99
BIBLIOGRAFIA	100

WPROWADZENIE

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016r. poz. 353 ze zm), (zwanej dalej: ustawą ooś). Zgodnie z art. 46 w/w ustawy przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

1. koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego;
2. polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. polityk, strategii, planów lub programów innych niż wymienione w pkt. 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony”.

Zapisy te stanowią transpozycję postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27.06.2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko. Art. 3. ust. 2. pkt. A Dyrektywy SOOŚ przewiduje przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do wszystkich planów i programów, które są przygotowywane dla rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa, energetyki, przemysłu, transportu, gospodarki odpadami, gospodarki wodnej, telekomunikacji, turystyki, planów zagospodarowania przestrzennego lub użytkowania gruntów, i które ustalają ramy dla przyszłego zezwolenia na inwestycję dotyczącego projektów wymienionych w załącznikach I i II do dyrektywy 85/337/EWG.

Zgodnie z wymogami prawa sporządzono Prognozę oddziaływania na środowisko projektu środowisko projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017-2023 (zwanej dalej Programem lub LPR), której celem jest ocena środowiskowych skutków realizacji przewidzianych w Programie zamierzeń.

STRESZCZENIE PROGNOZY W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Prognoza oddziaływania na środowisko jest elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, przeprowadzanej zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko dla projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 – 2023. Celem Prognozy jest kompleksowa analiza możliwego oddziaływania na poszczególne elementy środowiska, działań objętych wsparciem. Analiza ta obejmuje również ocenę występowania oddziaływań skumulowanych, analizę możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych oraz potrzeby działań kompensacyjnych.

Ocena projektu Programu w kontekście uwzględnienia celów ochrony środowiska, zawartych w dokumentach międzynarodowych, krajowych i regionalnych wykazuje zbieżność zapisów z dokumentami wyższych szczebli. Zasada zrównoważonego rozwoju została uwzględniona w celach strategicznych i operacyjnych oraz przykładowych typach projektach, które mogą być objęte wsparciem. Realizacja założeń dokumentu Programu przyczyni się, zatem do osiągnięcia równowagi w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym.

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Zakres prognozy i stopień szczegółowości uzgodniono z organami Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie pismem z dnia 24 lutego 2017r. sygn. WOOŚ-III.411.067.2017.ARM oraz z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Warszawie pismem z dnia 13 lutego 2017r. sygn. ZS.9022.226.2017.MK.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 – 2023 wsparciem mają zostać objęte m.in. działania zmierzające do poprawy stanu środowiska w obszarach, które wymagają działań naprawczych lub inwestycji w związku z koniecznością wywiązania się ze zobowiązań prawnych osiągnięcia odpowiednich norm jakości i stanu środowiska. Brak realizacji Programu czyli brak finansowania działań w tym zakresie, może przyczynić się do negatywnego wpływu na środowisko, m.in. w związku z:

- brakiem poprawy stanu jakości powietrza w zakresie dotrzymania standardów jakości powietrza;
- spowolniony proces osiągania dobrego stanu wód, poprzez brak rozbudowy systemu kanalizacyjnego;
- zmniejszenie dbałości o zasoby przyrodnicze i utrzymania dobrego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym chronionych;
- nieefektywne wykorzystanie zasobów naturalnych z powodu braku zwiększenia efektywności energetycznej (termomodernizacje);
- ograniczenie promocji gospodarczej i turystycznej;
- ograniczenie rozwoju obszaru w związku z brakiem wystarczającej infrastruktury turystycznej.

Ponadto, znaczące skutki negatywne mogłyby wystąpić w wymiarze społecznym, ekonomicznym i gospodarczym.

Najistotniejszym elementem przeprowadzonych badań w zakresie prognozy oddziaływania środowisko ocenianego dokumentu było wskazanie potencjalnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska. Przewidywane oddziaływania zostały przedstawione w podziale na poszczególne komponenty środowiska, uwzględniając czas trwania (krótko-, średnio- i długoterminowe) oraz rodzaj tych oddziaływań (bezpośrednie i pośrednie).

Podsumowanie oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska:

Oddziaływania ujemne (-)	Oddziaływania dodatnie (+)
Ludzie	
<p>- Większość oddziaływań negatywnych dotyczy fazy realizacji poszczególnych inwestycji, a związana jest z prowadzeniem robót budowlanych. Oddziaływanie to ma charakter krótkotrwały i przejściowy. Negatywny wpływ na ludzi w tym przypadku powodują głównie: zmiany w organizacji ruchu na drogach w pobliżu budów oraz emisja spalin z maszyn budowlanych i często intensywne pylenie, którego źródłem jest głównie unos z niezabezpieczonych przym materiałów sypkich oraz z zanieczyszczonych powierzchni placów budów i dróg w pobliżu. Wystąpić może również przejściowy spadek atrakcyjności terenów rekreacyjnych.</p> <p>- Faza eksploatacji generuje negatywne oddziaływanie związane głównie z uciążliwością wywołaną emisją hałasu i wibracji.</p>	<p>- Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców powinna zostać osiągnięta wskutek poprawy jakości powietrza, poprawy jakości wody używanej do picia oraz uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej. Poprawa taka powinna zostać osiągnięta w wyniku realizacji zadań.</p> <p>- Pozytywne oddziaływanie na ludzi związane z poprawą systemu gospodarowania odpadów (rekultywacja).</p> <p>- Rozwój sieci drogowej przyczyni się do poprawy komfortu jazdy, poprawy mobilności mieszkańców oraz umożliwi rozwój turystyki i aktywności gospodarczej miejscowości usytuowanych wzdłuż dróg. Rezultatem poprawy organizacji ruchu winno być min. skrócenie czas podróży. Ponadto, rozwój infrastruktury turystycznej przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców, w tym propagowania zdrowego stylu życia.</p>
Woda	
<p>-Negatywne oddziaływanie na środowisko przewidywane jest w przypadku realizacji wszystkich inwestycji związanych z budową infrastruktury przedsiębiorstw, infrastruktury drogowej. Stałe utwardzenie terenu może powodować odwodnienie terenu, co skutkować będzie obniżeniem zwierciadła wód i zmianą stosunków wodnych. Zagrożenie istnieje zarówno na etapie budowy, jak i na etapie eksploatacji.</p> <p>-Oddziaływanie pośrednie i długotrwałe związane będzie z eksploatacją dróg, które będą źródłem zanieczyszczeń (substancjami ropopochodnymi i związkami soli przedostających się do wód).</p>	<p>-Pozytywny wpływ na jakość wód będą mieć inwestycje związane z rozbudową infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Działania te zmniejszą presję na środowisko wodne przez oczyszczenie ścieków komunalnych. Poprawie ulegnie również efektywność wykorzystania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych poprzez budowę i remonty sieci wodociągowych wraz z zapewnieniem odbioru ścieków, a przez to zmniejszanie strat przy przesyłaniu i poborze wody.</p>
Powietrze	
<p>-Oddziaływania negatywne mają charakter przejściowy, krótkoterminowy, najczęściej związany z fazą realizacji inwestycji. Negatywny, krótkotrwały wpływ na jakość powietrza mają wszystkie przedsięwzięcia związane z budową, przebudową, modernizacją obiektów</p>	<p>- Dzięki wykorzystywaniu odnawialnych źródeł energii w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym przyczyni się do poprawy stanu powietrza.</p> <p>- Działania związane z poprawą infrastruktury drogowej wpłyną w sposób pośredni na poprawę</p>

Oddziaływania ujemne (-)	Oddziaływania dodatnie (+)
<p>infrastruktury drogowej oraz rewitalizacją różnego rodzaju obiektów czy budynków. W czasie prowadzenia przedsięwzięć możliwa jest zwiększona emisja spalin pochodzących z maszyn budowlanych oraz emisja pyłów z placów budów.</p>	<p>jakości powietrza w obszarze. Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej wpłynie na ograniczenie wtórnej emisji substancji pyłowych emitowanych do powietrza w wyniku unosu z nawierzchni dróg.</p>
Powierzchnię ziemi i zasoby naturalne	
<p>-Negatywne oddziaływanie będą mieć działania inwestycyjne, które skutkują zajmowaniem przestrzeni pod nowe inwestycje, wskutek zajmowania powierzchni terenu oraz usuwania warstwy humusowej pod inwestycje. Działania te pociągną za sobą również zmiany w rzeźbie terenu tj. wykonywanie wykopów i nasypów. -Realizacja inwestycji drogowych może być również powiązana z przeznaczaniem gruntów rolnych i leśnych na inne cele. -Budowa infrastruktury drogowej może negatywnie wpływać na zasoby złóż, ponieważ wymaga zużycia surowców w postaci kopalin pospolitych (głównie piaski, żwiry i pospółki).</p>	<p>-Pozytywny wpływ na ochronę powierzchni ziemi będą mieć działania, polegające na rozwoju sieci kanalizacyjnej. Zapobiegnie to, nadal popularnemu, gromadzeniu ścieków w zbiornikach bezodpływowych, które często są nieszczelne. -Rozwój i wdrażanie nowych technologii, wymagających mniejszego zapotrzebowania na surowce, materiały i paliwa.</p>
Zabytki i dobra materialne	
<p>-Działania związane z budową lub remontem obiektów zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie zabytków i innych dóbr materialnych, będą wpływać negatywnie ze względu na emisję pyłów, hałasu oraz drgań podczas prowadzenia prac budowlanych. -Większość negatywnych oddziaływań związana będzie z pracami modernizacyjnymi, podczas których może dojść do bezpośrednich, mechanicznych uszkodzeń obiektów.</p>	<p>-Zdecydowanie pozytywne oddziaływania wiążą się będą z realizacją działań. W wyniku podjętych prac nastąpi poprawa stanu zabytków i dóbr materialnych, co razem przyczyni się do korzystnych zmian w krajobrazie kulturowym przedmiotowego obszaru funkcjonalnego. - Dzięki rozwojowi systemu dróg część ruchu samochodowego zostanie wyprowadzona z miast, co ograniczy emisję drgań wpływających na stan zabytków.</p>
Bioróżnorodność biologiczna, zwierzęta i rośliny, w tym na obszary Natura 2000	
<p>-Prace budowlane i modernizacyjne, które związane będą np. z termomodernizacją obiektów oraz prac związanych z rewitalizacją obszarów zdegradowanych w tym terenów zielonych. Wpływ na różnorodność biologiczną związany jest z płoszeniem zwierząt na etapie prac i ewentualną utratą siedlisk gatunków, zwłaszcza ptaków. -Zagrożenie wiąże się z działaniami dotyczącymi zwłaszcza rozwoju sieci drogowej. Inwestycje tego typu mają charakter liniowy i powodują przecinanie struktur przyrodniczych, w tym objętych ochroną (np. w ramach sieci Natura 2000). Prowadzi to do fragmentacji terenów pełniących funkcję korytarzy ekologicznych w przypadku niewłaściwego wytyczenia tras</p>	<p>-Działania obejmujące rewitalizację obszarów, mogą przyczyniać się do przywracania lub podnoszenia wartości przyrodniczych tych terenów. - Pośredni wpływ na przyrodę, zwierzęta i rośliny będą mieć działania z zakresu edukacji ekologicznej. - Pozytywne oddziaływania mogą wiązać się przemyślanym kierowaniem ruchu turystycznego na terenie obszarów cennych przyrodniczo.</p>

Działania minimalizujące i kompensacyjne. Zaproponowane działania minimalizujące i kompensujące negatywne oddziaływanie mają charakter ogólny i wskazują raczej na kierunki tych działań, które podlegać będą uszczegółowieniu podczas realizacji konkretnych przedsięwzięć.

W przypadku nowych inwestycji mogących negatywnie oddziaływać na środowisko powinny być rzetelnie przeprowadzone oceny oddziaływania na środowisko, które wykażą lub wykluczą faktyczny negatywny wpływ oraz wskażą wariant najmniej obciążający środowisko. Ponadto, bardzo istotne będzie lokalizowanie przedsięwzięć, które należy rozpatrywać również w kontekście wariantowania przedsięwzięć. W przypadku wszystkich przedsięwzięć istotne jest, aby na etapie realizacji i funkcjonowania inwestycji, preferować technologie niskoemisyjne i energooszczędne.

Rozwiązania alternatywne. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 – 2023 wskazuje cele oraz przykładowe typy działań przewidziane do realizacji. Dla działań, które nie odnoszą się do konkretnej lokalizacji, stosowanej technologii czy sposobu zarządzania procesem inwestycyjnym, należy przyjąć, iż na obecnym etapie prognozy można przyjąć pewne założenia jedynie odnośnie charakteru planowanych działań, bez wskazywania konkretnych rozwiązań, które mogą przynieść negatywne oddziaływania. Zakłada się, że działania mogące negatywnie oddziaływać na środowisko, które są ważne dla rozwoju analizowanego obszaru funkcjonalnego, będą mogły być realizowane pod warunkiem zastosowania odpowiednich działań minimalizujących.

W kontekście powyższego, trudno wskazywać precyzyjnie rozwiązania alternatywne. O rozwiązaniach alternatywnych nie można, więc mówić w kontekście ogólnej koncepcji Programu, ale na etapie jej wdrażania może się pojawić potrzeba/celowość wariantowania, uwzględniająca:

- wybór innych od pierwotnie zakładanych, funkcji dla poszczególnych obiektów/obszarów; zmiana lokalizacji;
- wybór nieco innej koncepcji zagospodarowania/funkcjonowania poszczególnych obiektów/obszarów;
- zmiana priorytetów (kolejność działań);
- wybór szczegółowych rozwiązań technicznych i architektonicznych, sposobów wdrażania projektów miękkich, itp.

Działania przewidziane w Programie mają tylko nieznaczny negatywny wpływ na analizowane aspekty środowiska – większość ma charakter neutralny, a spośród tych oddziałujących na środowisko, obserwuje się przewagę oddziaływań pozytywnych, nad negatywnymi. Oceniając wpływ na różne elementy środowiska należy zauważyć, że zmiany pozytywne będą znaczące tzn. istotne i zauważalne, natomiast prognozowane zmiany negatywne będą raczej nieznaczne (zasięg oddziaływania niewielki, lokalny i krótkotrwały).

Oddziaływania skumulowane. W niniejszej Prognozie ewentualne negatywne oddziaływania skumulowane związane będzie głównie z lokalizacją przestrzenną poszczególnych przedsięwzięć. Nakładanie się oddziaływań tego samego rodzaju może wystąpić przede wszystkim w przypadku prowadzenia podobnych przedsięwzięć, np. związanych z budową lub modernizacją obiektów na tym samym terenie lub w bezpośrednim

sąsiedztwie. Część z nich można wyeliminować lub ograniczyć stosując odpowiedni dobór terminów prac oraz nowoczesne, pro-środowiskowe technologie prowadzenia tych prac. W celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na ludzi poprzez kumulację w pobliżu różnych inwestycji w fazie budowy należy prowadzić odpowiednią politykę planowania inwestycji i oszczędnie gospodarować przestrzenią.

System monitoringu w przypadku Programu będzie polegał na gromadzeniu i agregowaniu informacji o stanie jej realizacji. Najważniejszą jednak funkcją jest identyfikacja barier i problemów związanych z realizacją i osiągnięciem celów. Proces monitoringu będzie polegał na zbudowaniu narzędzia sprawozdawczości i wskazaniu osób odpowiedzialnych za zbieranie i analizę danych. Okres sprawozdawczy powinien być nie krótszy niż pół roku.

Analizowany projekt Programu, z punktu widzenia oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska, w swoich zamierzeniach nie generuje poważnych konfliktów środowiskowych i przestrzennych. Wiele działań jest poświęconych ochronie środowiska; nie planuje się wysoce uciążliwych przedsięwzięć. Większość celów operacyjnych zaplanowanych w celach strategicznych ma charakter wybitnie lokalny, dzięki czemu nie przewiduje się również żadnych oddziaływań transgranicznych.

1. INFORMACJE WSTĘPNE

1.1. Podstawa formalna i prawna opracowania Prognozy

Podstawę formalno-prawną opracowania prognozy oddziaływania na środowisko projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017-2023 stanowią:

1. ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016r. poz. 353 ze zm.).
2. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001, str. 30; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 157);
3. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidującej udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy Rady 85/337/EWG i 96/61/WE (Dz. Urz. UE L 156 z 25.06.2003, str. 17; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 466);
4. dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko naturalne (Dz. Urz. WE L 175 z 05.07.1985, str. 40, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 1, str. 248);
5. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2003/4/WE z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylającej

- dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz. Urz. WE L 41 z 14.02.2003, str. 26; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 7, str. 375);
6. dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.07.1992, str. 7, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 102);
 7. dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/1/WE z dnia 15 stycznia 2008 r. dotyczącej zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (Dz. Urz. UE L 24 z 29.01.2008, str. 8);
 8. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków;
 9. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2017, poz. 519);
 10. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 poz. 2134 ze zm.);
 11. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012r. o odpadach (Dz.U.2013, poz. 21 ze zm.);
 12. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r., poz. 519 z późn. zm.);
 13. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 3 poz. 162 z późn. zm.);
 14. Ustawa z dnia 12 grudnia 2014 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1789);
 15. Ustawa z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1136);
 16. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. 2015, poz. 774, 1688)
 17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. z 2001, Nr 92, poz.1029);
 18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183);
 19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1408);
 20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409);
 21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U z 2012 r., poz. 1031);
 22. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 16, poz. 87);
 23. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. Z 2016 U. Nr 71);
 24. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545);
 25. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143 poz. 896)
 26. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełniać przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz. 984 z późn. zm.)

27. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878 z późn. zm.)
28. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. Nr 165, poz. 1359);
29. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tj. Dz. U. z 2014 r., poz. 112);
30. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem (Dz. U. Nr 140, poz. 824 z późn. zm.);
31. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1923);

1.2. Cel i zakres Prognozy

Podstawowym celem prognozy jest ocena proponowanych skutków oddziaływania na środowisko celów i działań proponowanych w projekcie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków oraz ustalenie, czy przyjęte cele i kierunki działań gwarantują bezpieczeństwo środowiska przyrodniczego oraz sprzyjają jego ochronie i zrównoważonemu rozwojowi. Prognoza ma również ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją w przyszłości postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

1.3. Metodyka opracowania Prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017-2023 została wykonana z uwzględnieniem zakresu określonego w art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Zakres prognozy i stopień szczegółowości uzgodniono z organami Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie pismem z dnia 24 lutego 2017r. sygn. WOOS-III.411.067.2017.ARM oraz z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Warszawie pismem z dnia 13 lutego 2017r. sygn. ZS.9022.226.2017.MK. Zgodnie z art. 54 ustawy o oś organ opracowujący projekt dokumentu poddaje go wraz z prognozą oddziaływania na środowisko opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, a także zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

W prognozie przeanalizowano konkretne zapisy projektu Programu Rewitalizacji dotyczące propozycji celów strategicznych, szczegółowych, przykładowych typów projektów i inwestycji przewidzianych do realizacji. W niniejszym dokumencie dokonano analizy oddziaływań na środowisko w oparciu o dane literaturowe oraz doświadczenie autorów, które zestawiono z różnymi lokalnymi uwarunkowaniami. Przy sporządzaniu prognozy zastosowano metody

opisowe, wykorzystano dostępne publikacje, dokumenty i raporty dotyczące obszaru gmin opracowane przez inne instytucje, a dotyczące środowiska i zmian w nim zachodzących. Ponadto poddano analizie środowiskowe uwarunkowania etapu realizacji i eksploatacji celów strategicznych i, ze szczególnym uwzględnieniem możliwego oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska - zastosowano metodę macierzy interakcji. Przyjęta macierz jest wykresem siatki, w której w wierszach wpisano uruchamiane przez realizację LPR zamierzenia (cele strategiczne, działania), a w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące środowisko, które przedstawiono i oceniono w rozdziale 7.

2. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTU PROGRAMU REWITALIZACJI ORAZ O POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. Ogólna zawartość projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wyszków na lata 2017-2023 składa się z sześciu rozdziałów. Pierwsze dwa rozdziały są obszerną diagnozą sytuacji w Gminie Wyszków w aspektach: ekologiczno-przestrzennym, społecznym, gospodarczym i infrastrukturalnym. Rozdział trzeci formułuje misję i wizję gminy oraz zawiera określenie celów strategicznych oraz kierunków działań a ostatecznie w rozdziale czwartym konkretnych projektów, które przyczynią się do realizacji misji gminy. Program Rewitalizacji, w rozdziale piątym zawiera ramy finansowe realizacji całego programu, natomiast w rozdziale szóstym zawarty jest opis procedury wdrażania i monitorowania jego postępów.

2.2. Cele realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Wyszków

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wyszków na lata 2017-2023 stanowi ważny instrument zarządzania rozwojem Miasta w sferze wyprowadzenia z kryzysu obszaru cechującego się koncentracją problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Gmina Wyszków uchwalając dokument opracowany zgodnie z obowiązującymi przepisami gwarantuje wdrażanie jego założeń w realizacji przyszłych przedsięwzięć z niego wynikających.

Obszary rewitalizacji w Mieście i Gminie Wyszków to po 2023 roku tereny aktywności społecznej i zawodowej (gospodarczej), gdzie ograniczona zostanie skala potrzeb w zakresie pomocy społecznej. Obszary rewitalizacji charakteryzowały się będą atrakcyjnością przestrzenną, wysokim poziomem bezpieczeństwa (społecznego oraz w odniesieniu do środowiska naturalnego) oraz wzrostem standardów zamieszkania.

Cele rewitalizacji i kierunki działań określone w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017-2023

Cel Strategiczny 1

POPRAWA ŁADU I FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNYCH ORAZ STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO

Działania, które w ramach kompleksowej rewitalizacji należy podjąć to modernizacja przestrzeni publicznej, która prowadzić ma do uporządkowania zdegradowanej przestrzeni publicznej w celu zwiększenia jej funkcjonalności lub nadania jej nowych funkcji adekwatnych do potrzeb mieszkańców. Niezbędne są tu działania dążące do modernizacji przestrzeni publicznych oraz uporządkowania istniejących terenów zielonych (m.in. nabrzeża rzeki Bug, parku miejskiego), celem przywrócenia im funkcji rekreacyjnych oraz integracyjnych.

Działania zaplanowane w ramach realizacji celu powinny opierać się równocześnie na poprawie środowiska naturalnego, zwłaszcza zmniejszeniu emisji CO₂ i PM₁₀. W tym celu należy podjąć działania związane z termomodernizacją czy ograniczeniem ruchu kołowego w centrum miasta.

Kierunki działań

1.1 Tworzenie i modernizacja przestrzeni publicznych umożliwiająca integrację mieszkańców

Realizacja tego kierunku działania pozwoli zaspokajać potrzeby i niwelować problemy wskazane przede wszystkim w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Działania podejmowane w tym zakresie przyczynią się również do poprawy w zakresie sfery społecznej, gdyż przestrzenie publiczne podwyższą komfort życia mieszkańcom. Współtworzenie przestrzeni publicznych i jej użytkowania wiąże się ze zmianą stylu życia - zwiększeniu możliwości rozwoju osobistego poprzez sport, wspólne wydarzenia, imprezy plenerowe. Na nowo zagospodarowane przestrzenie pozwolą również podnieść walory miasta, co w konsekwencji może przyciągnąć nowych mieszkańców i inwestorów.

Działania realizujące ww. kierunek:

- 1. Zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjno – sportowe w Wyszowie*
- 2. Modernizacja stadionu*
- 3. Rewitalizacja nabrzeża rzeki Bug*
- 4. Rewitalizacja Parku K.F. Wazy w Wyszowie*
- 5. Zagospodarowanie terenu Placu Miejskiego w Wyszowie*
- 6. Zagospodarowanie sieci nowych terenów zieleni w Wyszowie*
- 7. Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkalno-usługowej – plac przy skrzyżowaniu ul. Daszyńskiego i Białostockiej nadanie nowej funkcji bulwaru spacerowego do rzeki Bug*
- 8. Zagospodarowanie terenu wraz z infrastrukturą techniczną na obszarach rewitalizowanych*

9. *Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy edukacyjno-wychowawczej poprzez wzbogacenie dodanie elementów małej architektury i instalacji edukacyjnych oraz zagospodarowanie na cele sportowo-rekreacyjne*

1.2 Poprawa jakości środowiska naturalnego.

Projekty i przedsięwzięcia mające na celu modernizację i termomodernizację budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej spowodują nie tylko podniesienie standardu funkcjonowania obiektów. Głównym aspektem tych działań będzie poprawa jakości środowiska naturalnego. W wyniku prac termomodernizacyjnych w obiektach użyteczności publicznej planowane jest zredukowanie emisji zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza MP10. Jednym z ważniejszych przedsięwzięć mających wpływ na emisję zanieczyszczeń będą działania związane z wymianą sieci ciepłowniczych czy wyróżnieniem pakietu rozwiązań komunikacyjnych. Oba typy przedsięwzięć nie tylko spowodują wymierne korzyści związane z redukcją zanieczyszczeń, ale pośrednio przyczynią się do lepszego standardu życia. Działaniami proekologicznymi będą również przedsięwzięcia związane z wymianą oświetlenia ulicznego (mniejsze zużycie na energii elektrycznej), budową sieci kanalizacyjnych czy odnową przestrzeni publicznych (nowe nasadzenia).

Działania realizujące ww. kierunek:

1. *Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Powiatu Wyszakowskiego – etap II i etap III*
2. *Termomodernizacja budynku przy ul. 3 Maja 22 w Wyszakowie*
3. *Termomodernizacja budynku przy ul. T. Kościuszki 39 w Wyszakowie*
4. *Termomodernizacja budynku przy ul. Sowińskiego 26 w Wyszakowie*
5. *Termomodernizacja budynków SPZZOZ w Wyszakowie*
6. *Wykonanie pokrycia dachowego z jednoczesną termomodernizacją dachu*
7. *Wymiana transformatorów i silników na energooszczędne*
8. *Budowa sieci ciepłowniczej i przyłączy*
9. *Termomodernizacja budynku kościoła pw. Świętej Rodziny w Wyszakowie*
10. *Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej*
11. *Zagospodarowanie terenu po byłym wysypisku odpadów komunalnych*
12. *Przebudowa źródła ciepła PEC Wyszaków spełniającego wymagania rynku ciepła i ochrony środowiska z perspektywą do 2040 r. komunalnych*
13. *Modernizacja węzłów cieplnych*
14. *Modernizacja (remont) sieci przesyłowej i przyłączy ciepłowniczych*
15. *Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej*
16. *Wdrożenie pakietu rozwiązań komunikacyjnych mających na celu ograniczenie emisji CO₂ w Wyszakowie - budowa parkingu i ścieżek rowerowych*
17. *Poprawa bezpieczeństwa poprzez modernizację i budowę oświetlenia ulicznego w Wyszakowie*
18. *Wykonanie remontu bocznicy kolejowej*

Cel strategiczny 2

WZMOCNIENIE POTENCJAŁU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I GOSPODARCZEGO OBSZARU REWITALIZACJI

Realizacja tego celu strategicznego, wraz ze wskazanymi poniżej kierunkami działania, pozwoli zaspokajać potrzeby i niwelować problemy wskazane w sferze społecznej, gospodarczej i pośrednio w przestrzenno-funkcjonalnej. Szczególnie dotkliwym problemem, wymagającym rozwiązania w procesie rewitalizacji będą problemy społeczne tj. ubóstwo, bezrobocie, patologie społeczne i przestępczość. Na to nakłada się niedostateczny poziom rozwoju kapitału ludzkiego oraz rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji.

W związku z powyższym główny akcent w realizacji tego celu dotyczy wspierania rozwoju społecznego, wzmocnią integrację społeczności obszaru rewitalizowanego oraz realizowanych inicjatyw i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tych twardych – infrastrukturalnych, ale także tych o charakterze społecznym. Dla powodzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych konieczne jest włączenie społeczności obszaru i aktywizowanie jej przez działania edukacyjne, kulturalne, społeczne, nastawione na samorozwój i odpowiadające na zdiagnozowane problemy społeczne.

Kierunek działań

2.1 Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom

Realizacja niemniejszego kierunku działania koncentruje się przede wszystkim na przygotowaniu infrastruktury niezbędnej do realizacji przedsięwzięć społecznych. W ramach powyższego kierunku działań zamierza się poddać modernizacji obiekty sportowe (stadion miejski, WOSiR), kulturowe (WOK „Hutnik”). Ponadto planuje się wzmocnić potencjał bazy oświatowej zarówno poziomu gminnego, jak również ponadgminnego i kształcenia ustawicznego (modernizacja bazy CAZiU „Kopernik”). Kolejną grupą działań związanych z rozwojem infrastruktury społecznej to przedsięwzięcia związane z bezpośrednim uzupełnieniem infrastruktury technicznej zwłaszcza na „dzielnicy przemysłowej”, jak również zadania nakierowane na poprawę przestrzeni publicznych bezpośrednio związanych z infrastrukturą społeczną.

Działania realizujące ww. kierunek:

1. *Modernizacja budynków komunalnych stanowiących własność Gminy Wyszków*
2. *Społeczne centrum spotkań*
3. *Modernizacja i adaptacja budynku oświatowego przy ul. Sowińskiego 55 w Wyszkanie*
4. *Przebudowa budynku WOSiR*
5. *Zagospodarowanie terenu i modernizacja budynku PKP*
6. *Modernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych*
7. *Budowa obiektu z przeznaczeniem na pracę z dziećmi, młodzieżą, osobami w podeszłym wieku, chorymi itp.*

8. *Rozbudowa i doposażenie obiektu WOK "Hutnik" w Wyszakowie*
9. *Modernizacja wraz z termomodernizacją oraz wyposażenie bazy oświatowej Szkoły Podstawowej nr 1 w Wyszakowie*
10. *Remont i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Wyszakowie*
11. *Modernizacja i rozbudowa bazy oświatowej w Zespole Szkół nr 1 w Wyszakowie*
12. *Modernizacja targowiska miejskiego w Wyszakowie*
13. *Rewaloryzacja Obelisku Wazów*
14. *Rewitalizacja wsi Lucynów oraz Skuszew*
15. *Uzupełnienie infrastruktury technicznej na terenie dzielnicy przemysłowej*
16. *Utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej*
17. *Utworzenie Domu Dziennego Pobytu*
18. *Modernizacja bazy Centrum Aktywizacji Zawodowej i Ustawicznej "Kopernik" w Wyszakowie*
19. *Adaptacja hal produkcyjnych wraz z termomodernizacją budynków oraz aranżacją terenów zielonych pod potrzeby przedszkola, szkoły podstawowej oraz szkół ponadgimnazjalnych*
20. *Poprawa dostępności budynków użyteczności publicznej Powiatu Wyszakowskiego*
21. *Rewitalizacja budynku 1c firmy Quad w Wyszakowie.*

2.2 Wzmocnienie kapitału społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji

Dla powodzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych konieczne jest umiejętne wzmocnianie kapitału społecznego przede wszystkim poprzez niwelowanie problemów społecznych, wyrównywanie szans i włączanie społeczne. Obok likwidacji bolączek obszaru takich jak ubóstwo, niski poziom edukacji, przestępczość, aktywność społeczna ważne stają się czynniki związane ze wzmocnieniem gospodarczym obszaru. Kompleksowość działań wiąże się z jednej strony z działaniami edukacyjnymi, ale również kulturalnymi i gospodarczymi. Działaniami, które mogą realizować ambity plan rewitalizacji społecznej są przedsięwzięcia nakierowane na tworzenia nowych miejsc pracy (w tym samozatrudnienie), stworzenie „społecznego centrum spotkań” czy działań związanych z tworzenie centrum aktywizacji zawodowej.

Działania realizujące ww. kierunek:

1. *Zwiększenie możliwości zatrudnienia, samozatrudnienia osób pozostających bez pracy*
2. *Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności i jakości świadczonych usług zdrowotnych, profilaktyki zdrowotnej.*
3. *Popularyzacja różnych form kulturalnych*
4. *Wszechstronna pomoc rodzinom w trudnej sytuacji*
5. *Teatr na dworcu. Scena Wyszaków - przeprowadzenie akcji, eventów, performance i spotkań dla lokalnej społeczności*
6. *Lepsze dziś, lepsze jutro (os. Serocka, Prosta. Sowińskiego, Okrzei, Łączna)*
7. *Przyjaciół osiedla Serocka*

8. *Opracowanie i wdrożenie programów zapobiegających chorobom cywilizacyjnym i upowszechniającym aktywny i zdrowy tryb życia*
9. *Organizacja cyklicznych imprez dla mieszkańców.*
10. *Organizacja cyklicznych imprez regionalnych związanych z historią miasta, rozwojem przemysłu przy współpracy z organizacjami PP.*
11. *Poprawa jakości kształcenia poprzez podniesienie kwalifikacji zawodowych nauczycieli oraz umiejętności wychowawczych rodziców.*
12. *Poprawa jakości kształcenia poprzez opracowanie i wdrożenie kompleksowej oferty zajęć pozalekcyjnych rozwijających kluczowe kompetencje oraz wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne.*
13. *Stworzenie systemu stypendialnego dla uczniów z ponadprzeciętnymi wynikami w nauce i sporcie*
14. *Zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez stwarzanie zaplecza infrastrukturalnego w postaci siłowni, placów zabaw itp.*
15. *Utrzymanie i prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej*
16. *Wsparcie rozwojowe dla osób prowadzących lub planujących założenie działalności gospodarczej*
17. *Zapewnienie warunków do aktywizacji usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej-wsparcie infrastrukturalne*
18. *Poprawa jakości życia dzieci przebywających w Domach dla Dzieci oraz uczących się w szkołach i placówkach powiatu wyszkowskiego poprzez wyposażenie szkół i placówek, które umożliwią im korzystanie z szerokiej oferty edukacyjnej, kulturalnej i edukacyjnej oraz funkcjonowania w społeczeństwie przez nabycie i rozwój kompetencji kluczowych*
19. *Utworzenie i uruchomienie przestrzeni społeczno-gospodarczej oraz integracji społecznej we wsi Skuszew*
20. *Quad 100.*

2.3. Powiązania projektu Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami

Gmina Wyszków posiada szereg opracowań o wymiarze planistycznym/strategicznym, które są aktualne oraz bazują na diagnozie sytuacji. Poniżej przedstawiono powiązanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszków na lata 2017-2023 ze: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wyszków, Programem rozwoju gminy Wyszków na lata 2016-2020 oraz Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wyszków określa w swoich zapisach główne obszary rozwoju. Powiązanie planowanych działań rewitalizacyjnych dotyczy inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, do których w Studium zaliczono: modernizację i rozbudowę targowiska, rozbudowa kompleksu sportowego, rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej czy stworzenie centrum miasta – jako miejsca koncentrowania się funkcji miejskich w tym budowa rynku miejskiego wraz ratuszem.

Trzeba w tym miejscu podkreślić, iż Studium nie jest opracowaniem, które w swoich założeniach uwzględnia w sposób bezpośredni kwestie dotyczące polityki społecznej.

Powiązanie z tym rodzajem polityki publicznej dotyczy rozwoju infrastruktury służącej realizacji zadań ze wskazanego zakresu.

Program Rozwoju Gminy Wyszaków na lata 2016-2020 wyznacza główne kierunki rozwoju gminy w perspektywie najbliższych lat. W Programie wyznaczono cele strategiczne oraz kierunki działania. Celami strategicznymi nawiązującymi do zidentyfikowanych problemów i potrzeb w kontekście rewitalizacji są: Cel strategiczny Rozwój gospodarczy i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej podstawą poprawy życia mieszkańców oraz Cel strategiczny Rozbudowa infrastruktury technicznej, ochrona środowiska naturalnego.

Kierunki działań, które należy uznać za silnie powiązane z planowaną rewitalizacją to:

1.2. Wspieranie rozwoju małych i średnich.

1.7. Aktywne gospodarowanie gminnym zasobem nieruchomości.

2.2. Działania na rzecz zagospodarowania centrum miasta oraz przestrzeni publicznych.

2.3. Rozwój infrastruktury proekologicznej.

2.6. Realizacja zadań z zakresu gospodarki niskoemisyjnej.

3.2. Stworzenie centrum miasta – jako miejsca koncentrowania się funkcji miejskich – w tym budowa rynku miejskiego.

3.3. Rozwój infrastruktury z zakresu: szkolnictwa, kultury, sportu i rekreacji.

3.5. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

3.6. Działania na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020 to opracowanie, które obejmuje zarówno diagnozę zjawisk społecznych, jak i cele i powiązane z nimi działania. Strategia jest skorelowana z kompleksowym procesem rewitalizacji ponieważ większość z zasygnalizowanych w niej problemów społecznych znajduje swoje odzwierciedlenie na poziomie analizy społecznej LPR-u ze względu na koncentrację przestrzenną negatywnych zjawisk. Spójność opisywanego dokumentu z założeniami rewitalizacji występuje w następujących celach:

Cel nr 1: Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Szczególnie istotne są tutaj Działania związane z dostosowaniem kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy; opracowaniem programów i projektów promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy; organizacją szkoleń przygotowujących merytorycznie osoby bezrobotne do prowadzenia własnej firmy;

Cel nr 2 - Zmniejszenie skali i natężenia problemów społecznych wśród rodzin ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, zwłaszcza Działanie - Współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją

Cel nr 3 - Zmniejszenie dysfunkcji rodzin poprzez rozwój zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom, będących jednym z powodów problemów społecznych gminy a zarazem obszaru rewitalizacji.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to opracowanie, które na poziomie operacyjnym jest dodatkowo powiązana z takimi planami gminy jak: Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii czy Gminny Program Wspierania Rodziny. Założenia rewitalizacji wpisują się również we wskazane opracowania ze względu na analizę tych samych problemów oraz ich realizację przede wszystkim przez projekty główne zwłaszcza nr

3, 14, 16, które w zintegrowany sposób będą wykorzystywały zaplecze techniczne powstałe w wyniku realizacji LPR-u.

Dodatkowo za istotne należy uznać opracowania dotyczące ochrony środowiska, wśród których są: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wyszaków na lata 2015-2018, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wyszaków, Program Usuwania wyrobów zawierających Azbest z terenu gminy Wyszaków, które określają skalę problemów i potrzeb w zakresie ochrony powietrza oraz występowania elementów azbestowych.

Wyżej wymienione dokumenty zostały poddane strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko w ramach której analizowano i oceniano oddziaływania na środowisko planowanych do realizacji działań w nich ujętych. Jak przedstawiono powyżej zapisy projektu Planu mają zbliżony zakres i stopień szczegółowości do obowiązujących na danym obszarze innych dokumentów strategicznych, poddanych przed przyjęciem, strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, a przeprowadzona dla nich ocena uwzględnia wszystkie skutki mogące wystąpić w związku z realizacją Planu.

W szczególności należy wziąć pod uwagę analizę środowiskowych uwarunkowań przeprowadzoną w Prognozie oddziaływania na środowisko dla Programu Rozwoju Gminy Wyszaków na lata 2016-2020 zgodnie, z którą brak realizacji celu strategicznego „Rozbudowa infrastruktury technicznej, ochrona środowiska naturalnego” spowoduje wzrost dodatkowych emisji zanieczyszczeń do środowiska. Natomiast rozwój przemysłu oparty na nowoczesnych technologiach spowoduje, iż jego oddziaływanie na środowisko będzie nieznaczne.

Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety: rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji; rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej; rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Ich realizacja będzie możliwa dzięki osiągnięciu nadrzędnych celów, takich jak:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinien wynosić 75%;
- na inwestycje w badania i rozwój należy przeznaczać 3% PKB Unii;
- należy osiągnąć cele „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki);
- liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną należy ograniczyć do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie;
- liczbę osób zagrożonych ubóstwem należy zmniejszyć o 20 mln.

Strategia zawiera również siedem projektów przewodnich, a mianowicie:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;

- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne: Sprawne i efektywne państwo; Konkurencyjna gospodarka; Spójność społeczna i terytorialna, w których koncentrować się będą główne działania oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie. Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski w wymiarze terytorialnym, zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz zarys mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty. Zawiera on trzy cele strategiczne: Konkurencyjność – wspieranie mocnych stron wszystkich miast wojewódzkich oraz ośrodków subregionalnych; Spójność – wsparcie obszarów, które wymagają dodatkowej pomocy, czyli województwa Polski Wschodniej, rewitalizowane miasta, obszary przygraniczne, miejsca o najniższej dostępności transportowej, jak również obszary wiejskie; Sprawność – potencjał administracyjny do tworzenia warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych, ukierunkowanych terytorialnie.

Celem strategicznym **Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030** jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w horyzoncie długookresowym. W KPZK 2030 sformułowano sześć celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

- podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności;

- poprawa spójności wewnętrznej kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów;
- poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej;
- kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski;
- zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa;
- Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

3. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA NA TERENACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM ORAZ POTENCJALNE ZMIANY TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU REWITALIZACJI

3.1. Istniejący stan środowiska

3.1.1. Położenie, rzeźba terenu, klimat

Gmina miejsko-wiejska Wyszaków położona jest w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego w powiecie wyszkowskim. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie¹, gminę na dzień 31.12.2015 r. zamieszkuje 39209 osób. Powierzchnia gminy wynosi 165 km². Na strukturę gminy składa się 30 miejscowości oraz 27 sołectw (Deskurów, Drogoszewo, Fidest, Gulczewo, Kamieńczyk, Kręgi Nowe, Leszczydół Działki, Leszczydół-Nowiny, Leszczydół-Podwielątki, Leszczydół-Pustki, Leszczydół Stary, Lucynów, Lucynów Duży, Łosinno, Natalin, Olszanka, Puste Łąki, Rybienko Nowe, Rybienko Stare, Rybno, Sitno, Skuszew, Ślubów, Świniotop, Tulewo, Tulewo Górne, Tumanek).

Według podziału Polski na jednostki fizyczno-geograficzne², obszar gminy Wyszaków należy do Niziny Środkowo – Polskiej. Jest położony w granicach dwóch makroregionów:

- Niziny Północno-Mazowieckiej, mezoregionu Międzyrzecze Łomżyńskie i Równina Wołomińska (północna część gminy);
- Niziny Środkowo-Mazowieckiej - mezoregion Dolina Dolnego Bugu (południowa część gminy) i Równina Wołomińska.

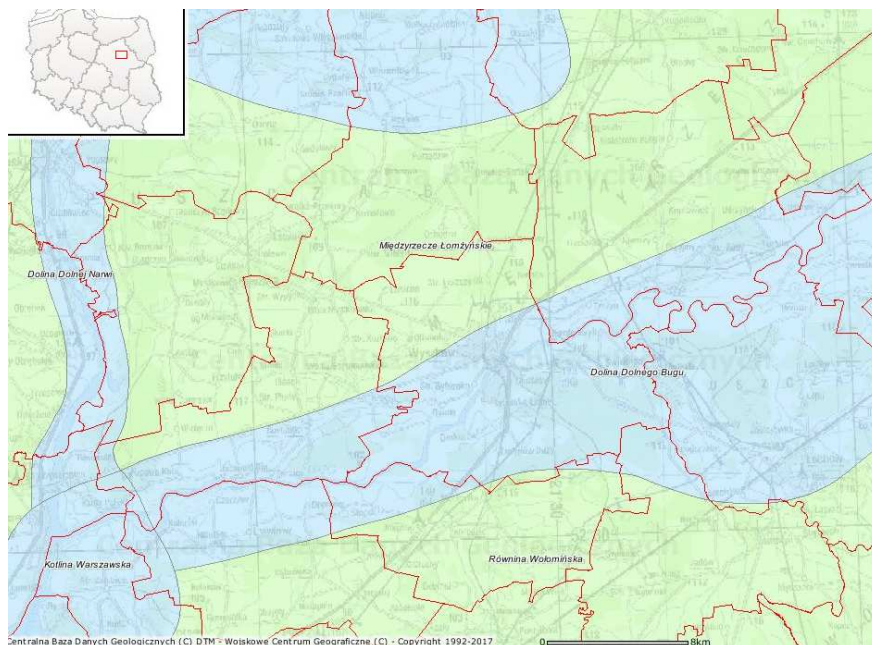
Powstała na skutek działalności lodowca rzeźba terenu charakteryzuje się dużym urozmaiceniem. Występują tu między innymi takie formy terenu jak: dolina Bugu, akumulacyjno-erozyjne terasy, równiny sandrowe czy równiny zdenudowanej wysoczyzny.

Pod względem budowy geologicznej obszar gminy stanowią utwory czwartorzędowe powstałe na skutek zlodowacenia środkowopolskiego, głównie piaski i żwiry oraz zalegające

¹ Gmina miejsko-wiejska Wyszaków. Urząd Statystyczny w Warszawie. Statystyczne Vademecum Samorządowca. Warszawa. 2016

² Geografia regionalna Polski. Kondracki J., Wyd. Nauk. PWN, Warszawa. 2002.

na nich gliny zwałowe. Miąższość utworów czwartorzędowych wynosi 100 – 150 m w obszarze wysoczyzn oraz ok. 100 m w obszarze Doliny Bugu.

Rysunek 1 Rejony fizyczno-geograficzne. Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny, Centralna Baza Danych Geologicznych, <http://web3.pgi.gov.pl/>

Gmina Wyszaków leży w strefie klimatu umiarkowanego. Rejon należy do mało zasobnych w opady atmosferyczne. Średnia suma opadów waha się w granicach od 400 do 500 mm. Średnia prędkość wiatru waha się w granicach od 3,8 do 4,4m/s. Na omawianym obszarze przeważają wiatry z kierunku zachodniego. Długość okresu wegetacyjnego wynosi ok. 200 - 210 dni średnio w roku.

Istotną z punktu widzenia rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń jest klasa równowagi atmosfery Pasquilla. Opisuje ona pionowe ruchy powietrza związane z gradientem temperatury i prędkości wiatru. W województwie mazowieckim najczęściej występowała 4 klasa równowagi atmosfery (warunki neutralne). Ekstremalnie niestabilne warunki (klasa 1) występują niezwykle rzadko, stanowiąc 1% przypadków.³

Średnia roczna wartość wilgotności względnej powietrza dla obszaru gminy Wyszaków wynosi ok. 73%. Najniższe wartości występują w miesiącach wiosennych i letnich a najwyższe w okresie zimowym.

3.1.2. Powietrze

Stan czystości powietrza atmosferycznego zależy od emisji z zakładów przemysłowych i energetycznych oraz niskiej emisji z palenisk domowych, małych kotłowni oraz zanieczyszczeń pochodzących z transportu samochodowego. Niska emisja ma szczególne

³ Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2015 rok. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa. 2016.

znaczenie, na jakość powietrza w małych miejscowościach. Oddziaływanie to odzwierciedla się w sezonie grzewczym wzrostem stężeń dwutlenku siarki, tlenków azotu i pyłu zawieszonego, w którym znajdują się WWA oraz metale ciężkie. Natomiast w miastach i na obszarach położonych w pobliżu tras o dużym natężeniu ruchu coraz większy problem, ze względu na emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz emisję hałasu, stanowi komunikacja samochodowa czego wynikiem jest wzrost zanieczyszczeń w powietrzu tlenkami azotu, tlenkiem węgla, węglowodorami oraz pyłami zawierającymi m.in. związki: ołowiu, kadmu, niklu, miedzi i benzo(a)pirenu.

Monitoring jakości powietrza omawianego obszaru przeprowadzany jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. Stan jakości powietrza na omawianym terenie został scharakteryzowany poniżej, na podstawie danych z „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2015”⁴, opracowanej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie.

Oceny jakości powietrza i wynikające z nich działania odnoszone są do obszarów nazywanych strefami. Ocena jest wykonywana w układzie stref zgodnym z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r. poz. 914). Dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tys.,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys.,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Omawiany obszar zaliczany jest do strefy mazowieckiej – o powierzchni 34 841 km², kod PL1404.

Na podstawie art. 89 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska, Wojewódzki inspektor ochrony środowiska, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji;
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji;
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego;
- przekracza poziom docelowy;
- nie przekracza poziomu docelowego;
- przekracza poziom celu długoterminowego;
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U.2012, poz.1031). Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu,

⁴ Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2015. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. Warszawa. 2016

dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, arsen, benzo(a)piren, ołów, kadm oraz nikiel.

Oceny jakości powietrza w strefach dokonano z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów: ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin. W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref:

1. Dla substancji dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:
 - klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
 - klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.
2. Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:
 - klasa D1 – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
 - klasa D2 – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.
3. Dla PM2,5 dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:
 - klasa A1 – stężenia PM2,5 na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
 - klasa C1 – stężenia PM2,5 przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.

Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin, należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

W województwie mazowieckim w rocznej ocenie jakości powietrza wykorzystano wyniki pomiarów ze stacji manualnych i automatycznych. Serie pomiarowe zgromadzone w bazie JPOAT2.0 zostały zweryfikowane (weryfikacja techniczna i merytoryczna). Pomiary na ww. stacjach wykonywane były metodami referencyjnymi lub ekwiwalentnymi do referencyjnych.

Badania w tym zakresie przeprowadził Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, a wyniki opublikowano w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie mazowieckim”. Na podstawie pomiarów jakości powietrza oraz wyników modelowania przestrzennego rozkładu stężeń zanieczyszczeń powietrza w województwie mazowieckim dokonano klasyfikacji stref na podstawie poziomów substancji w powietrzu: dopuszczalnych, docelowych i celów długoterminowych, określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. (Dz.U.2012.1031) oraz w Dyrektywach 2008/50/WE i 004/107/WE. Klasyfikacja jest podstawą do określenia potrzeby podjęcia i prowadzenia określonych działań na rzecz poprawy jakości powietrza w danej strefie (w tym opracowywania programów ochrony powietrza –POP).

Przeprowadzona zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, ocena poziomów substancji w powietrzu pod kątem ochrony zdrowia wykazała, iż strefa mazowiecka zaliczana jest do klasy A (poziomy stężeń zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych, docelowych, celów długoterminowych) ze względu na zawartość zanieczyszczeń takich jak: benzen, ołów, arsen, kadm, nikiel, tlenek węgla, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki.

Tak jak w latach poprzednich największym problemem w skali województwa mazowieckiego pozostaje wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym, zarówno PM10,

jak i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenem. Główną przyczyną występowania przekroczeń w okresie zimowym jest emisja z systemów indywidualnego ogrzewania budynków i utrudnione warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń. Inne przyczyny występowania przekroczeń to m.in. emisja zanieczyszczeń z transportu drogowego oraz niezorganizowana emisja pyłu z dróg i terenów przemysłowych. Poziomy stężenie pyłu PM₁₀ potwierdzają przekroczenia normy dobowej dla pyłu, związanej z częstością przekraczania poziomu dopuszczalnego. Dla strefy mazowieckiej stwierdzono przekroczenia poziomu średniorocznego. Przy klasyfikacji stref wykorzystano również przestrzenne rozkłady stężeń pyłu PM₁₀ uzyskane w wyniku modelowania, które wskazują na przekroczenia normy dobowej i rocznej. Stężenia PM_{2,5} sprawdzane były w dwóch kategoriach – dotrzymania poziomu dopuszczalnego faza I i faza II. Dla strefy mazowieckiej został przekroczony poziom dopuszczalny faza I (25 µg/m³) oraz fazy II (20 µg/m³). Przy klasyfikacji stref wykorzystano również przestrzenne rozkłady stężeń pyłu PM_{2,5} uzyskane w wyniku modelowania. Poziomy stężenie benzo(a)pirenu oznaczane w pyłe PM₁₀ w województwie mazowieckim były wysokie. W wyniku klasyfikacji klasę C otrzymały wszystkie strefy. Przy klasyfikacji metodą wspomagającą było modelowanie. Stężenia ozonu sprawdzane były w dwóch kategoriach – dotrzymania poziomu docelowego oraz dotrzymania poziomu celu długoterminowego. Klasyfikacja stref dla ozonu wykonana została w oparciu o wyniki pomiarów z okresu trzech lat (2013, 2014, 2015), dla których obliczono średnią liczbę dni z przekroczeniem poziomu docelowego. W wyniku analiz serii pomiarowych oraz statystyk, na żadnym stanowisku pomiarowym nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego, stąd 4 strefy województwa otrzymały klasę A. Dotrzymanie poziomu celu długoterminowego analizowano na podstawie wyników pomiarów z 2015 r. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych odnotowano co najmniej jeden dzień z przekroczeniem wartości 120 µg/m³, stąd też oceniono, że cały obszar województwa nie spełnia wymagań określonych dla dotrzymania poziomu celu długoterminowego, który ma zostać osiągnięty w 2020 r.

STREFA	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji pod kątem ochrony zdrowia										
	NO ₂	SO ₂	CO	Pył PM ₁₀	Pył PM _{2,5}	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
Strefa mazowiecka	A	A	A	C	C	C	A	A	A	A	D2

Tabela 1. Klasyfikacje stref pod kątem ochrony zdrowia⁵

Klasyfikacja stref dla ozonu wykonana została w oparciu o wyniki pomiarów z okresu trzech lat (2013, 2014, 2015), dla których obliczono średnią liczbę dni z przekroczeniem poziomu docelowego. W wyniku analiz serii pomiarowych oraz statystyk, na żadnym stanowisku pomiarowym nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego, stąd 4 strefy województwa otrzymały klasę A. Dotrzymanie poziomu celu długoterminowego analizowano na podstawie wyników pomiarów z 2015 r. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych odnotowano co najmniej jeden dzień z przekroczeniem wartości 120 µg/m³, stąd też

⁵ Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2015. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. 2016

oceniono, że cały obszar województwa nie spełnia wymagań określonych dla utrzymania poziomu celu długoterminowego, który ma zostać osiągnięty w 2020 r.

Ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych do klasy C zakwalifikowano strefę mazowiecką w zakresie następujących substancji: PM10, PM2.5, arsen, benzo(a)piren, ozon. Zaliczenie strefy do klasy C nie oznacza, że jakość powietrza na całym jej terenie nie spełnia określonych kryteriów. Nie oznacza także konieczności prowadzenia intensywnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza na terenie całej strefy. Oznacza natomiast potrzebę podjęcia odpowiednich działań w odniesieniu do wybranych obszarów w strefie i dla określonych zanieczyszczeń – włączając konieczność opracowania programu ochrony powietrza, o ile program taki nie został opracowany wcześniej dla danego zanieczyszczenia i obszaru.

STREFA	Symbol klasy strefy dla poszczególnych substancji pod kątem ochrony roślin		
	NO _x	SO ₂	O ₃
Strefa mazowiecka	A	A	A

Tabela 2. Klasyfikacje stref pod kątem ochrony roślin⁶

W klasyfikacji stref dla dwutlenku siarki i tlenków azotu ze względu na ochronę roślin strefa mazowiecka została zaliczona do klasy A, w której stężenia zanieczyszczeń nie przekraczają poziomów dopuszczalnych. Wartości stężeń średniorocznych dla dwutlenku siarki na stacjach zlokalizowanych w obszarach monitorujących wpływ zanieczyszczenia powietrza w tym zanieczyszczeniem na rośliny, mieściły się poniżej poziomu dopuszczalnego. Wartości stężeń dla pory zimowej również mieściły się poniżej poziomu dopuszczalnego, stąd też strefę mazowiecką zaliczono do klasy A. Wartości stężeń średniorocznych dla NO_x zostały dotrzymane, w związku z tym strefa mazowiecka otrzymała klasę A. Jako metodę wspomagającą przy klasyfikacji stref wykorzystano wyniki modelowania. Wartości współczynnika AOT40 określonego na podstawie pięcioletnich pomiarów (2011-2015) z okresu wegetacyjnego (maj-lipiec) w strefie mazowieckiej zostały dotrzymane. Współczynnik AOT40, obliczony jako średnia z okresu pięciu lat na 2 stanowiskach pomiarowych, mieścił się poniżej poziomu docelowego. W wyniku analiz przeprowadzonych w ramach rocznej oceny jakości powietrza za 2015 r. strefa mazowiecka otrzymała klasę A.

Poziom celu długoterminowego dla kryterium ochrony roślin, który ma być osiągnięty do 2020 r., na wszystkich stanowiskach pomiarowych nie został dotrzymany. Stąd cały obszar województwa z wyłączeniem miast nie spełnia ww. kryterium. Strefa mazowiecka otrzymała klasę D2. Jako metodę wspomagającą przy klasyfikacji stref wykorzystano wyniki modelowania.

Przyczyną wystąpienia przekroczeń ozonu jest oddziaływanie naturalnych źródeł emisji lub zjawisk naturalnych nie związanych z działalnością człowieka. Z badań przeprowadzonych na terenie Polski w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika, że ozon jest zanieczyszczeniem w strefie przyziemnej wykazującym tendencje do przekraczania poziomów dopuszczalnych na wielu obszarach kraju i Europy. Wysokie stężenia tej

⁶ibidem

substancji pojawiają się w sprzyjających warunkach atmosferycznych tj. wysokiej temperatury i promieniowania słonecznego.

3.1.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Obszar gminy położony jest w dorzeczu rzeki Bug oraz jej lewobrzeżnego dopływu - rzeki Liwiec. Przez teren gminy przepływa także rzeka Ruda oraz rowy melioracyjne.

Zgodnie z zapisami Ramowej Dyrektywy Wodnej podstawowym elementem w gospodarowaniu wodami powierzchniowymi jest jednolita część wód powierzchniowych (JCWP). Jednolitą częścią wód powierzchniowych (JCWP) jest oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, a także fragment morskich wód wewnętrznych, przejściowych lub przybrzeżnych.

Zgodnie z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” zatwierdzonym przez Radę Ministrów w dniu 22 lutego 2011r. (M.P. 2011 nr 49, poz. 549) gmina Wyszaków znajduje się w obrębie regionu wodnego Środkowej Wisły. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie wykonał ocenę stanu/potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego łącznie 154 jednolitych częściach wód (JCW) przebadanych w latach 2010-2015. Spośród JCW objętych badaniami, w zakresie gminy Wyszaków zlokalizowane są następujące jednolite części wód powierzchniowych:

- Bug od dopływu z Sitna PLRW20002126699;
- Liwiec od dopływu z Zalesia do ujścia PLRW200019266899;
- Dopływ spod Kukawek PLRW200017266949;
- Dopływ spod Brzeźniaków RW20001726692;
- Dopływ z Leszczydołu Starego RW20002326692;
- Fiszor RW20017266969.

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U.2015, poz. 469 - j.t. z późn.zm.) przy czym zgodnie z ust. 3 i ust. 4a tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych oraz obserwacje elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego należą do kompetencji wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska dokonuje także na mocy ust. 6a tego artykułu oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych dla obszaru województwa, na podstawie wyników badań i obserwacji, o których mowa w ust. 3 i 4a, oraz z wykorzystaniem wyników badań, o których mowa w ust. 4. Wyniki badań monitoringowych przedstawiono w raporcie WIOŚ „Monitoring rzek w latach 2010-2015”. Klasyfikacje i oceny stanu wód wykonano na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U.2014, poz. 1482) oraz wytycznych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Stan/potencjał ekologiczny oraz stan chemiczny jednolitych części wód powierzchniowych oceniono zgodnie z zapisami ww. rozporządzenia na podstawie danych uzyskanych w wyniku realizacji badań monitoringowych w reprezentatywnych punktach pomiarowo-kontrolnych. Przeprowadzone badania wykazały:

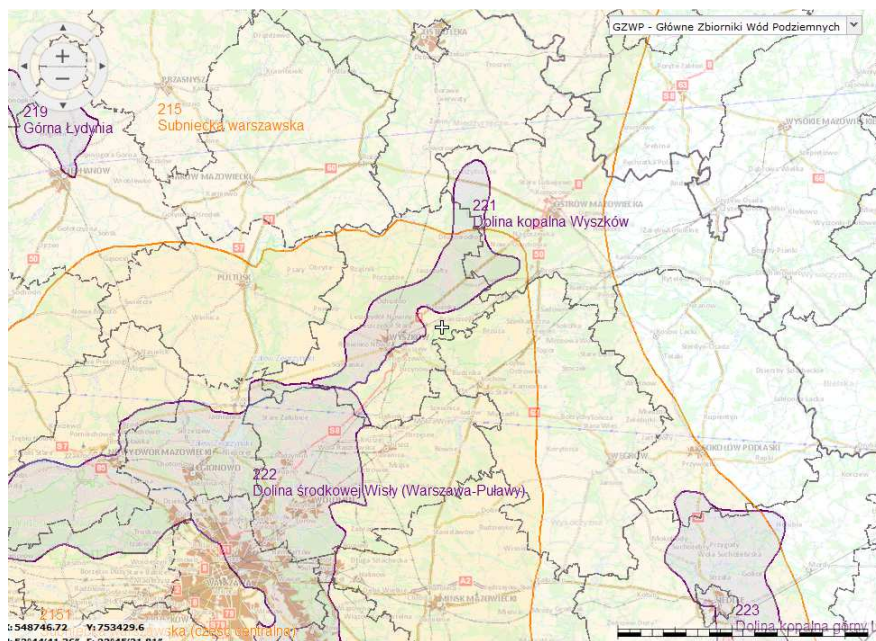
- Bug od dopływu z Sitna PLRW20002126699 - IV klasa elementów biologicznych, II klasa elementów hydromorfologicznych, klasa elementów fizykochemicznych poniżej stanu dobrego, stan/potencjał zaklasyfikowano jako słaby, poziom ufności oceny stanu/potencjału ekologicznego – średnio niski;
- Liwiec od dopływu z Zalesia do ujścia PLRW200019266899 - IV klasa elementów biologicznych, II klasa elementów hydromorfologicznych, II klasa elementów fizykochemicznych, stan/potencjał zaklasyfikowano jako słaby, poziom ufności oceny stanu/potencjału ekologicznego – średnio niski;
- Dopływ spod Kukawek PLRW200017266949 - II klasa elementów biologicznych, II klasa elementów hydromorfologicznych, II klasa elementów fizykochemicznych poniżej stanu dobrego, stan/potencjał zaklasyfikowano jako dobry, poziom ufności oceny stanu/potencjału ekologicznego – średni.

Celem środowiskowym dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) wyznaczonych jako sztuczne lub silnie zmienione części wód jest osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego wód, a także jej ochrona oraz poprawa potencjału i stanu.

Wody podziemne

Obszar gminy Wyszaków położony jest w obrębie dwóch głównych zbiorników wodnych:

- GZWP nr 215A - Subniecka Warszawska – zbiornik porowy, o warstwie wodonośnej w utworach triasowych i średniej głębokości ujęć ok. 180 m. Zasoby dyspozycyjne tego zbiornika szacuje się na poziomie 145 tys. m³/dobę. Wody tego poziomu są dobrze izolowane przed przenikaniem zanieczyszczeń poprzez nieprzepuszczalne miększe warstwy;
- GZWP nr 221 - Dolina Kopalna Wyszaków - zbiornik porowy o warstwie wodonośnej w utworach czwartorzędowych, o średniej głębokości ujęć ok. 100 m i łącznej powierzchni 590 km². Szacunkowe zasoby dyspozycyjne tego zbiornika to 80 tys. m³/dobę.

Rysunek 2 Mapa warunków hydrogeologicznych. Źródło: <http://www.psh.gov.pl/>

Zgodnie z definicją podaną w Ramowej Dyrektywie Wodnej, jednolite części wód podziemnych obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiającym pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych. Według powyższego gmina Wyszaków położona jest w obszarze jednostek JCWPd nr 52 i 54.

Szczegółowe regulacje odnośnie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych zawarte zostały w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 roku (Dz.U.2008.143.896). Rozporządzenie określa kryteria i sposób oceny stanu wód podziemnych, w tym m.in. klasyfikację elementów fizykochemicznych i ilościowych stanu wód podziemnych, sposób interpretacji wyników badań elementów, sposób prezentacji stanu wód podziemnych. Formy i sposób prowadzenia monitoringu jednolitych części wód podziemnych określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. 2011.258.1550). Monitoring wód podziemnych uwzględnia także obszary, które podlegają ocenie ze względu na poziom azotanów, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz.U. 2002. 241.2093).

W 2015r. Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, wykonał badania wód podziemnych w 21 punktach województwa mazowieckiego, należących do sieci krajowej.⁷ Wytypowane do badań punkty pomiarowe rozmieszczone były na obszarze jednolitych części wód podziemnych JCWPd nr 52 i 54. Ocenę stanu chemicznego wód podziemnych przeprowadzono dla wód podziemnych

⁷ Monitoring jakości wód podziemnych w województwie mazowieckim w 2015 roku. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. www.wios.warszawa.pl

Gospodarka wodno-ściekowa

Odprowadzanie ścieków na terenie gminy Wyszaków odbywa się przy pomocy miejskiej sieci kanalizacyjnej. Według danych statystycznych GUS⁸ z miejskiej sieci kanalizacyjnej w 2015 roku korzystało 68,7% ludności, natomiast z sieci wodociągowej 97,1%. W 2015r. na terenie gminy funkcjonowały dwie oczyszczalnie ścieków i 4 przydomowe⁹. Natomiast 936 gospodarstw było wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe. Liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w gminie wynosi 28940, natomiast w powiecie 41658 osób.

Według danych Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Warszawie oczyszczalnie ścieków na terenie gminy Wyszaków¹⁰ zarządzane są przez:

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wyszakowie – oczyszczalnia miejska ścieków komunalnych i przemysłowych; projektowana maksymalna przepustowość 44 250 m³/d; ilość ścieków odebranych w 2015 roku 6 000 m³/d;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe "MLEKS" Sp.z o.o.w Wyszakowie – oczyszczalnia zakładowa ścieków komunalnych i przemysłowych; projektowana maksymalna przepustowość 100 m³/d; ilość ścieków odebranych w 2015 roku 48,3 m³/d.

Ścieki z terenu gminy Wyszaków oczyszczane są w mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Rybieniu Starym.

3.1.4. Gleby

Gmina Wyszaków posiada niezbyt korzystne warunki do rozwoju rolnictwa. Pod względem typologicznym są to gleby brunatne wylugowane i kwaśne, bielcowe i pseudobielcowe, rdzawe, glejobielcowe i glejowe oraz miejscami czarne ziemie. W dolinach Bugu dominują mady rzeczne. Najkorzystniejsze warunki dla rolnictwa występują na terenie sołectw: Natalin, Leszczydół-Podwielątki, Olszanka, Rybno.

3.1.5. Surowce mineralne

Według danych Bilansu Zasobów Złóż Kopalin w Polsce¹¹ opracowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny (według danych na stan 31.12.2015), na terenie gminy Wyszaków występują złoża piasków i żwirów oraz surowców szklarskich:

- piaski i żwiry
 - Złoże Lucynów Mały I – zasoby geologiczne bilansowe 338 tys. ton;
 - Złoże Lucynów Mały II – zasoby geologiczne bilansowe 63 tys. ton;

⁸ Gmina miejsko-wiejska Wyszaków, powiat wyszkowski. Statystyczne Vademecum Samorządowca. Urząd Statystyczny w Warszawie. 2016.

⁹ Gmina miejsko-wiejska Wyszaków, powiat wyszkowski. Statystyczne Vademecum Samorządowca. Urząd Statystyczny w Warszawie. 2016.

¹⁰ Wykaz oczyszczalni za rok 2015. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. www.wios.warszawa.pl

¹¹ Bilans Zasobów Złóż Kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2015. Państwowy Instytut Geologiczny. Państwowy Instytut Badawczy. Warszawa. 2016.

- Złoże Wyszków-Bug - zasoby geologiczne bilansowe 1658 tyś. ton;
- piaski kwarcowe
 - Złoże Mostówka - zasoby geologiczne bilansowe 5553 tyś. m³;
- surowce szklarskie
 - Złoże Wyszków Skuszew - zasoby geologiczne bilansowe 1055,89 tyś. ton, zasoby przemysłowe 825,89 tyś. ton.

3.1.6. Gospodarka odpadami

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów jest ich deponowanie na składowiskach. Na terenie gminy Wyszków nie ma zlokalizowanego składowiska odpadów natomiast odpady z obszaru gminy trafiają na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne poza teren gminy. Zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012 – 2017 z uwzględnieniem lat 2018 – 2023 gmina Wyszków wchodzi w skład regionu ostrołęcko-siedleckiego. Podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy wyłonionym w przetargu na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych jest MPK Sp. z o.o. ul. Kołobrzaska 5, 07-401 Ostrołęka.

Zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych pochodzące od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Wyszków zagospodarowywane są w następujących instalacjach:

- MPK Sp. z o.o. Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych oraz selektywnie zebranych i Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów ul. Przemysłowa 45, 07-410 Ławy;
- Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych - Sortownia w Woli Suchożebrskiej ul. Sokołowska 2 08 – 125 Suchożebrzy.

3.1.7. Zasoby leśne

Na terenie gminy Wyszków znajdują się duże kompleksy leśne Puszcza Biała (wchodząca w skład Zielonych Płuc Polski) oraz Puszcza Kamieniecka. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2015 r. lasy w gminie zajmują obszar 4893,45 ha, osiągając wysoki wskaźnik lesistości 29,6%¹². Lasy publiczne zajmują 2737,45 ha, w tym stanowiące własność gminy 25,70 ha. Lasy na terenie Gminy Wyszków należą do Nadleśnictwa Wyszków i Drewnica. Gatunkiem dominującym w lasach omawianego obszaru jest sosna oraz w mniejszym stopniu olsy i łęgi. Największe fragmenty kompleksów leśnych występują w południowo - wschodniej części gminy. Zarządzeniem Nr 22/2005 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 1 kwietnia 2005 roku lasy południowej, lewobrzeżnej części gminy Wyszków, przynależne do Nadleśnictwa Drewnica, weszły w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego (LKP) „LASY WARSZAWSKIE”. LKP Lasy Warszawskie obejmuje Nadleśnictwo Drewnica, Nadleśnictwo Jabłonna, Nadleśnictwo Celestynów, Nadleśnictwo

¹²Gmina miejsko-wiejska Wyszków. Główny Urząd Statystyczny. Statystyczne Vademecum Samorządowca. Warszawa. 2016.

Chojnów. Jest to obszar funkcjonalny o znaczeniu ekologicznym, edukacyjnym i społecznym. Został ustanowiony w celu promocji trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, ochrony zasobów przyrody w lasach oraz edukacji leśnej społeczeństwa.

3.1.8. Zasoby przyrodnicze

Flora i fauna

Na terenie gminy Wyszaków występuje wiele obszarów interesujących ze względów krajobrazowych i przyrodniczych. Występujące lasy, głównie sosnowe, rosną w dużym stopniu na wydmach, poprzedzielanych torfowiskami i bagnami. Leżący nad rzeką taras zalewowy - to łąki urozmaicone starorzeczami, z fragmentami lasów łęgowych i nadrzecznych wiklin. Nad rzeką Liwcem położone są nadrzeczne łągi Rafy, olsy na bagnistych uroczyskach Fidestu i największe w Polsce wrzosowiska mącznicowe leżące między Lucynowem i Mostówką.

Na omawianym obszarze występują także zadrzewienia przydrożne, przydomowe, kępowe, relikty lasów oraz zieleń miejska w formie ogródków przydomowych i zadrzewień. Na terenie gminy znajduje się wpisany do rejestru zabytków Park Miejskim im. Karola Ferdynanda Wazy.

Spośród gatunków ssaków w lasach występują: bobry, lisy, sarny, dziki, łosie, jelenie. Występuje tu również wiele ptaków wodnych i błotnych zwłaszcza w dolinie Bugu, między innymi: kormorany, czajki, żurawie, czaple białe oraz bocian czarny. Dolina Bugu odgrywa istotną rolę jako trasa przelotu i miejsce odpoczynku i żerowania migrujących gatunków ptaków. W lasach zaobserwować można między innymi kowalika czy dzięcioła czarnego.

Pomniki przyrody

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody, za formę ochrony przyrody należy uznać parki narodowe, rezerваты i parki krajobrazowe wraz z ich otulinami oraz obszary chronionego krajobrazu. Formę przestrzenną mogą mieć również niektóre pomniki przyrody, użytki ekologiczne, kompleksy przyrodnicze a zwłaszcza zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Na terenie objętym opracowaniem, ani w jego otoczeniu nie ma obiektów i terenów objętych ochroną na mocy przepisów prawa, zgodnie z treścią Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o *ochronie przyrody* (Dz.U. 2016 poz. 2134 ze zm.), na które realizacja któregokolwiek z zadań mogłaby mieć wpływ.

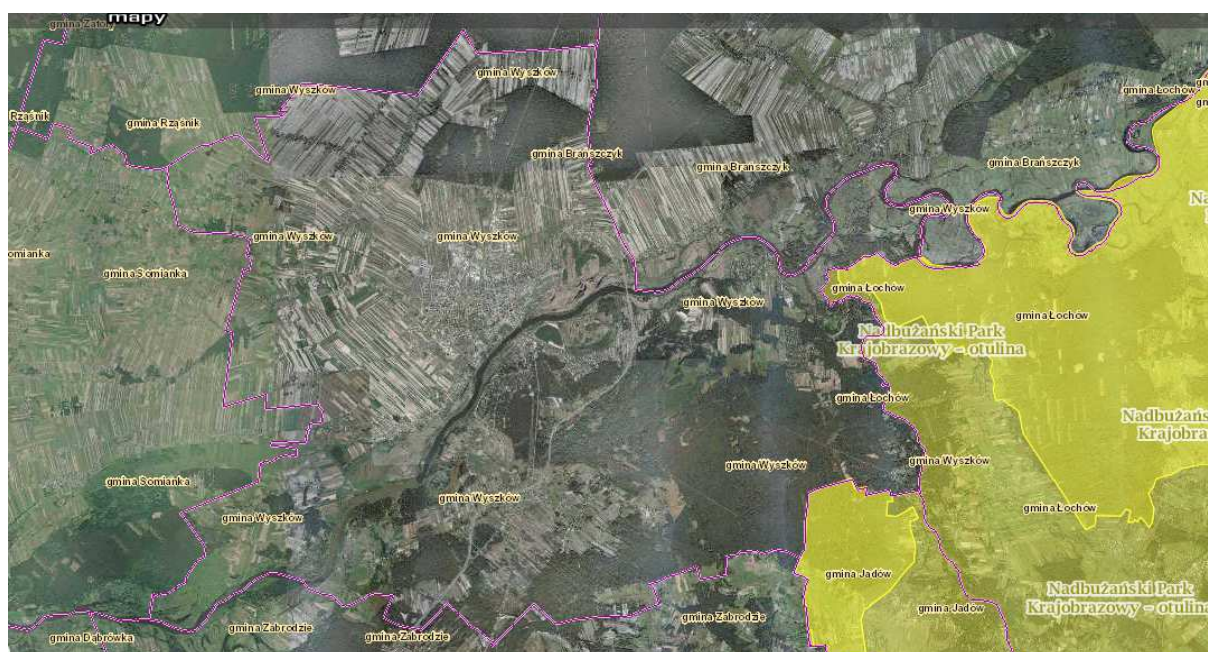
Zgodnie z rejestrem Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska na terenie gminy Wyszaków zlokalizowane są następujące pomniki przyrody:

1. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 500 cm, U. Woj. ZnR.X-831/92/74;
2. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 470 cm, U. Woj. ZnR.X-831/91/74;
3. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 400 cm, U. Woj. ZnR.X-831/89/74;
4. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 490 cm, U. Woj. ZnR.X-831/90/74;
5. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 570 cm, U. Woj. ZnR.X-831/88/74;
6. grab zwyczajny *Carpinus betulus* L, obwód 350 cm, U. Woj.)Zn RIS.X-831/125/75
7. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 425 cm, PWRN) ZB-5/4/896/58
8. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 465 cm, PWRN) ZB-5/7/899/58
9. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 430 cm, PWRN) ZB-5/6/898/58

10. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 490 cm, (U. Woj.) Zn Rlop 831/25/1972
11. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 360 cm, (U. Woj.) Zn Rlop 831/47/1972
12. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 380 cm, (U. Woj.) Zn Rlop 831/47/1972
13. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 335 cm, (U. Woj.) Zn RIS X-831/126/75
14. grupa drzew, dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 380 cm, (U. Woj.) Zn RIS X-831/129/75
15. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 350 cm, (U. Woj.) Zn RIS X-831/128/75
16. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 425 cm, (U. Woj.) Zn RIS X-831/128/75
17. grupa drzew, dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 470 cm, 330 cm, Zn R (U. Woj.) IS X-831/127/75
18. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 520 cm, Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego poz. 6472
19. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 370 cm, Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego poz. 6472
20. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 325 cm, Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego poz. 6472
21. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 250 cm, Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego poz. 6472
22. dąb szypułkowy *Quercus robur* L, obwód 450 cm, Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego poz. 6472

Park Krajobrazowy

Na terenie gminy Wyszaków nie występują Parki Krajobrazowe, natomiast w jej bezpośrednim sąsiedztwie zlokalizowany jest **Nadbużański Park Krajobrazowy**. Utworzony Rozporządzeniem Wojewody Siedleckiego z dnia 30 września 1993 roku. Wokół Parku utworzono otulinę zabezpieczającą obiekt przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych. Obecnie powierzchnia parku wynosi 74 136, 5 ha, a razem z otuliną 113 671,7 ha.

Rys.4. Lokalizacja Parku Krajobrazowego. <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Obszary NATURA 2000

W zależności od głównego celu ochrony wyróżniamy następujące typy obszarów Natura 2000, których celem jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej:

- **Obszary Specjalnej Ochrony**, w skrócie **OSO** (*Special Protection Areas*) to ostoje tworzone ze względu na występowanie w nich gatunków ptaków wymienionych w **Załączniku I Dyrektywy Ptasiej**, lista obszarów na terenie Polski została ogłoszona w formie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 229, poz. 2313, zm.); lista po ostatniej noweli obejmuje 141 obszarów;
- **Specjalne Obszary Ochrony**, w skrócie **SOO** (*Special Areas of Conservation*), które powołuje się dla ochrony siedlisk wymienionych w **Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej** lub/i gatunków roślin i zwierząt wymienionych w **Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej**. Obszary OSO i SOO są od siebie niezależne – w niektórych przypadkach ich granice mogą się pokrywać, lub być nawet identyczne. Dotychczas nie ogłoszono listy obszarów na terenie Polski w dokumencie rangi aktu prawnego.
- **obszary mające znaczenie dla Wspólnoty** – projektowane specjalne obszary ochrony siedlisk, zatwierdzone przez Komisję Europejską w drodze decyzji, który w regionie biogeograficznym, do którego należy, w znaczący sposób przyczynia się do zachowania lub odtworzenia stanu właściwej ochrony siedliska przyrodniczego lub gatunku będącego przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także może znacząco przyczynić się do spójności sieci obszarów Natura 2000 i zachowania różnorodności biologicznej w obrębie danego regionu biogeograficznego; w przypadku gatunków zwierząt występujących na dużych obszarach obszarem mającym znaczenie dla Wspólnoty jest obszar w obrębie naturalnego zasięgu takich gatunków, charakteryzujący się fizycznymi lub biologicznymi czynnikami istotnymi dla ich życia lub rozmnażania.

Na terenie gminy Wyszaków znajdują się Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Biała, Dolina Dolnego Bugu, Dolina Liwca oraz Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Ostoja Nadbużańska, Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie, Ostoja Nadliwiecka. Lokalizację obszarów Natura 2000 względem gminy przedstawiono poniżej.

Rysunek 5. Lokalizacja obszarów Natura 2000. <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Puszcza Biała

PLB140007

Zasięg obszaru obejmuje teren 15 gmin. Obszar stanowią głównie tereny leśne. Zajmują one większość terenu wysoczyzny i obejmują głównie drzewostany sosnowe rosnące na ubogich utworach glebowych. W mniejszym zakresie Puszcza Biała budowana jest przez liściaste gatunki drzew: dęba, olszę, brzozę. Tereny nieleśne funkcjonalnie związane są z dolinami niewielkich rzek, wzdłuż których rozwijało się rolnictwo. Brak jest tu większych miejscowości, dominuje raczej zabudowa wiejska. Ekosystemy leśne występujące w granicach obszaru są siedliskiem ptaków stanowiących przedmioty ochrony. Generalnie są to lasy iglaste, zdominowane przez sosnę. Ma to związek z występującymi tu siedliskami, w większości wytworzonymi na piaskach sandrowych "Sandru Puszczy Białej" obejmującego środkową i wschodnią część obszaru. Zasadnicze znaczenie z punktu widzenia potrzeb ochrony obszaru ma to, że tereny rolne zachowały się w strukturze mozaikowej. Łąki i pastwiska zachowały się głównie w dolinach rzeczek i strumieni. Zazwyczaj są to łąki użytkowane w sposób kośny lub kośno-pastwiskowy, ale też, w efekcie zaprzestania wykaszania, znacząca ich powierzchnia przekształca się w ziołorośla, szuwały trzcinowe czy mozgowe. W obszarze stwierdzono 20 lęgowych gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Wśród 11 gatunków uznanych za przedmioty ochrony aż 9 jest umieszczonych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Do przedmiotów ochrony należą zarówno gatunki leśne: bocian czarny, kobuz, lelek, dzięcioł czarny jak i zamieszkujące mozaikowy krajobraz rolniczy: błotniak łąkowy, dudek, gąsiorek, jarzębatka oraz wilgotne łąki derkacz i piaszczyste

pola oraz ugory świergotek polny, lerka. W przypadku świergotka polnego obszar stanowi największą ostoję tego gatunku w Polsce, a w przypadku lerki i lerka jedną z największych (Wilk i inni 2010).¹³

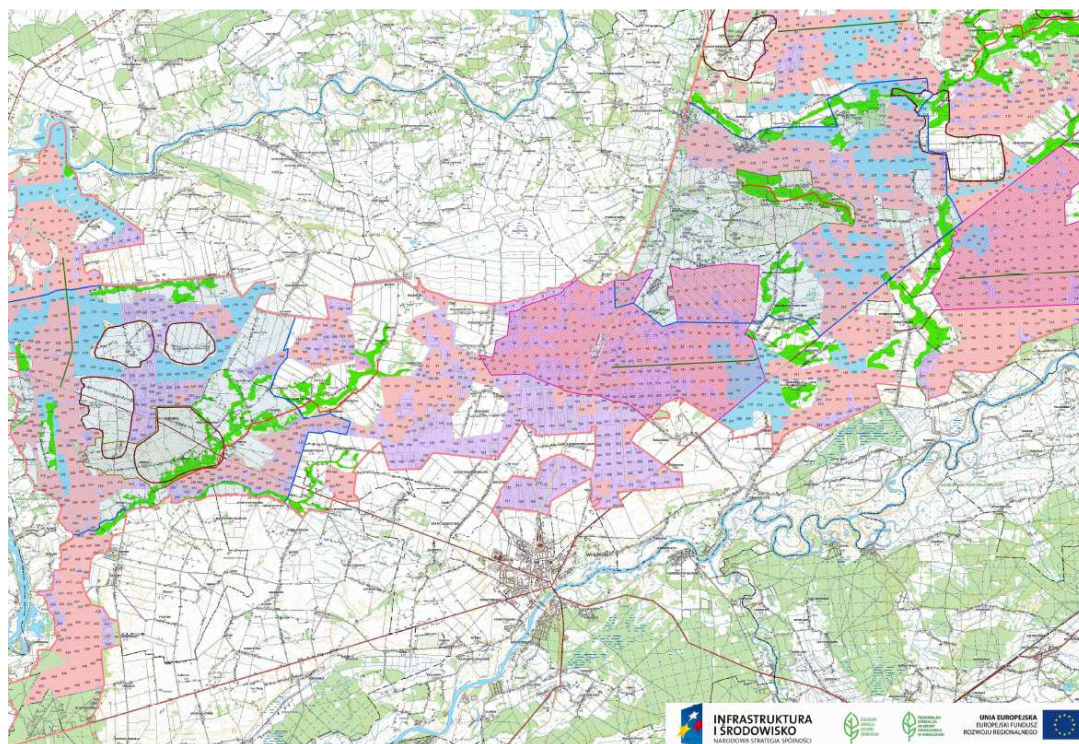
Dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała został ustanowiony Zarządzeniem nr 15 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 roku plan zadań ochronnych (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3828). Nie przewiduje on żadnych działań ochronnych dla obszaru Natury 2000 Puszcza Biała na terenie gminy Wyszaków.¹⁴

Istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony:

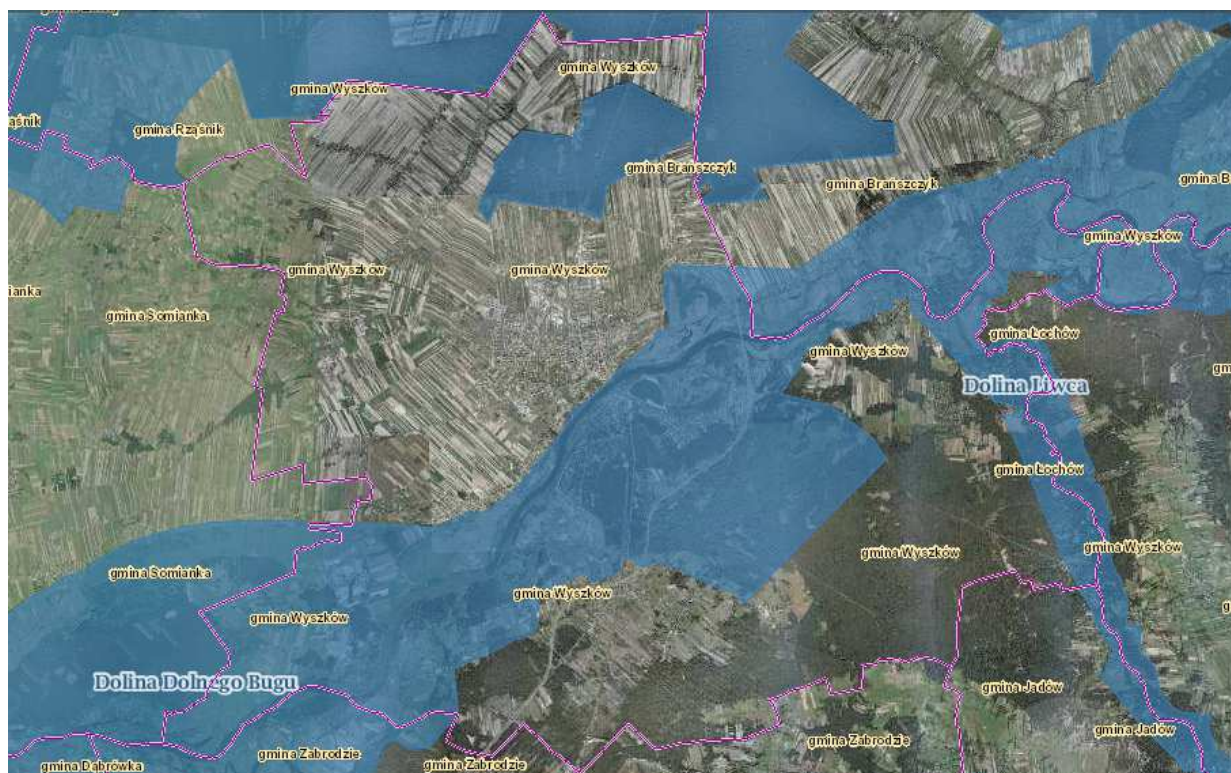
- Gospodarka leśna
- Drapieżnictwo
- Inne rodzaje praktyk leśnych
- Zmiana czynników biotycznych
- Zasypanywanie terenu, melioracje i osuszanie
- Konkurencja
- Zatopienie
- Intensywne koszenie
- Zmiana sposobu uprawy
- Usuwanie drzew przydrożnych
- Brak wypasu
- Restrukturyzacja gospodarstw rolnych
- Zalesianie terenów otwartych
- Wycinka lasu
- Sukcesja
- Zabudowa rozproszona
- Usuwanie zagajników
- Osuszanie, melioracje
- Intensyfikacja rolnictwa

¹³ Natura 2000 – Standardowy formularz danych – Puszcza Biała

¹⁴ Zarządzenie nr 15 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3828).

Rys.6. Zakresy działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007

Rys.7. Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Dolina Dolnego Bugu

PLB140001

Obszar obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzyny do Jeziora Zegrzyńskiego. Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu, oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Koryto Bugu jest w większości nie zmienione przez człowieka, pozostały tu liczne, piaszczyste wyspy, nagie lub porośnięte wierzbowymi lub topolowymi łęgami nadrzecznymi; wzdłuż rzeki występują dobrze rozwinięte zarośla wierzbowe. Do ostoi włączony jest także kompleks lasów liściastych między miejscowościami Drażniew i Platerów. Ostoja ptasia o randze europejskiej E 51. Występują co najmniej 22 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych. Jedno z nielicznych w Polsce stanowisk łęgowych gadożera; do niedawna jedno z nielicznych w Polsce stanowisk kulona. W okresie łęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: bączek (PCK), bocian czarny, brodziec piskliwy, cyranka, czajka, czapla siwa, krwawodziób, gadożer (PCK), kszyc, kulik wielki (PCK), płaskonos, podróżniczek (PCK), rybitwa białoczelna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sieweczka obroźna (PCK), zimorodek; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują: bocian biały, kania czarna, derkacz, wodnik i samotnik. Niestety brak jest danych o ptakach w okresie pozalegowym. Bogata fauna bezkręgowców, m.in. interesujące gatunki pajaków: *Agyneta affinis*, *A. saxatilis*, *Chocorna picinus*, *Enoplognatha thoracica*, *Enophrys aequipes*, *Hahnia halveola*, *Iberina candida*, *Leptyphantus flavipes*, *Styloctetor stivus*. Cenny kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym charakterze naturalnym, oraz szereg zbiorowisk roślinnych związanych z siedliskami wilgotnymi. Stanowiska rzadkich gatunków roślin.

Dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu został ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014r. plan zadań ochronnych (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 9006).¹⁵

Przedmiotem ochrony na wskazanym obszarze są następujące gatunki ptaków: A030 Bocian czarny *Ciconia nigra*, A031 Bocian biały *Ciconia ciconia*, A055 Cyranka *Anas querquedula*, A056 Płaskonos *Anas clypeata*, A081 Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, A084 Błotniak łąkowy *Circus pygargus*, A118 Wodnik *Rallus aquaticus*, A119 Krociatka *Porzana porzana*, A120 Zielonka *Porzana parva*, A122 Derkacz *Crex crex*, A136 Sieweczka rzeczna *Charadrius Dubiu*, A137 Sieweczka obroźna *Charadrius hiaticula*, A153 Kszyc *Gallinago Gallinaro*, A156 Rycyk *Limosa limosa*, A160 Kulik wielki *Numenius arquata*, A162 Krwawodziób *Tringa tetanus*, A168 Brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*, A193 Rybitwa rzeczna *Sterna hi rundo*, A195 Rybitwa białoczelna *Sternula albifrons*, A197 Rybitwa czarna

¹⁵ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 9006).

Chlidonias Niger, A229 Zimorodek *Alcedo athis*, A272 Podróżniczek *Luscinia svecica*, A080 Gadożer *Circaetus gallicus*.

W planie zadań ochronnych wskazano również istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony:

- Usuwanie trawy pod grunty orne
- Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie
- Drapieżnictwo
- Wycinka lasu
- Produkcja energii wiatrowej
- Napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne
- Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)
- Usuwanie trawy pod grunty orne
- Wypas nieintensywny
- Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja
- Wędkarstwo
- Intensywne koszenie lub intensyfikacja
- Koszenie / ścinanie trawy.
- Wypas nieintensywny
- Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze
- Regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych
- Turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych
- Zmiana czynników biotycznych
- Powódź (procesy naturalne)

Na terenie gminy Wyszków wdrażane będzie działanie ochronne dotyczące:

- Błotniak stawowy *Circusaeruginosus* - Ograniczenie presji człowieka: Ograniczenie presji ze strony wędkarzy i turystyki konnej (skanalizowanie ruchu) w okresie lęgowym gatunku. Zakaz połowu ryb w odległości mniejszej niż 300 m od terenów będących miejscem gniazdowania. Termin rozpoczęcia działania w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych, następnie corocznie. Ograniczenie dotyczy okresu od 1 kwietnia do 31 sierpnia. Zgodnie z załącznikiem nr 34 do zarządzenia;
- Kulik wielki *Numenius arquata* - Ograniczenie presji człowieka: Ograniczenie presji ze strony wędkarzy i turystyki konnej (skanalizowanie ruchu) w okresie lęgowym gatunku. Zakaz połowu ryb w odległości mniejszej niż 300 m od terenów będących miejscem gniazdowania. Termin rozpoczęcia działania w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych, następnie corocznie. Ograniczenie dotyczy okresu od 1 kwietnia do 31 sierpnia. Zgodnie z załącznikiem nr 34 do zarządzenia;
- Cyranka *Anas querquedula* - Działanie fakultatywne: Zwiększenie wypasu (maksymalna liczba zwierząt według norm narzuconych w obowiązującym Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich). Właściciele lub zarządcy gruntów;
- Sieweczka rzeczna *Charadrius Dubiu* - Działanie fakultatywne: Zwiększenie wypasu (maksymalna liczba zwierząt według norm narzuconych w obowiązującym Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich). Właściciele lub zarządcy gruntów.

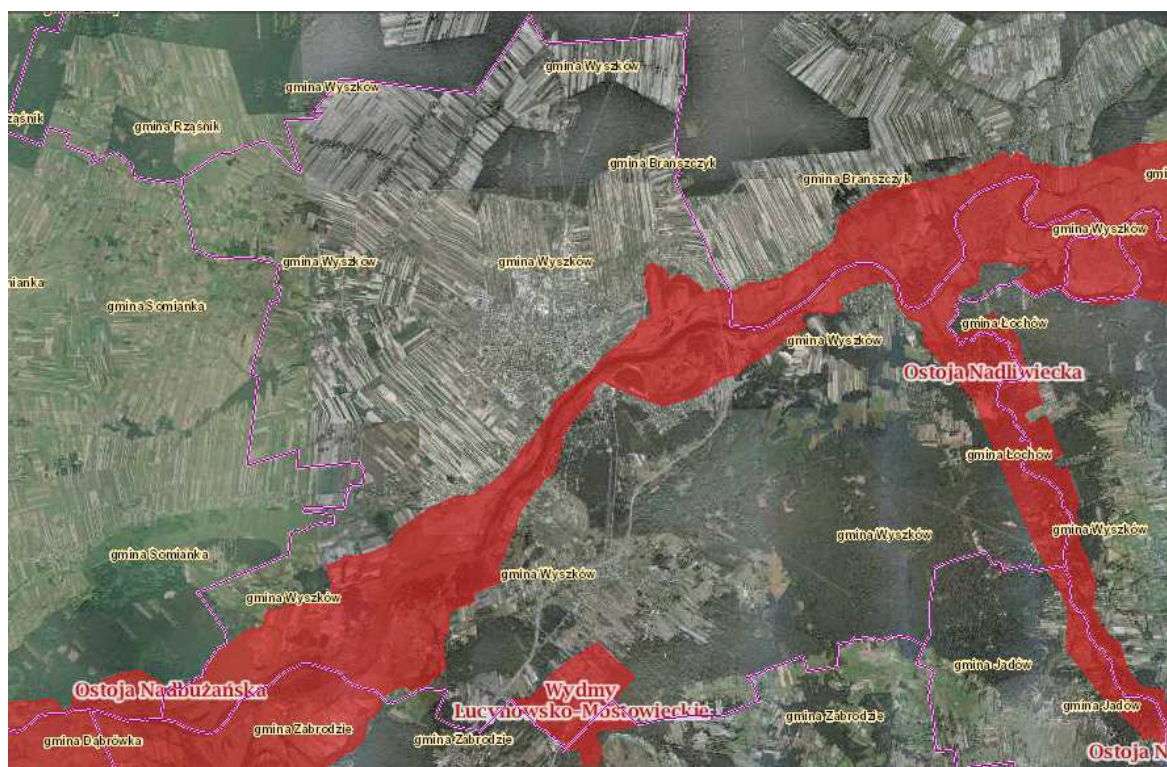
- Sieweczka obroźna *Charadrius hiaticula* - Działanie fakultatywne: Zwiększenie wypasu (maksymalna liczba zwierząt według norm narzuconych w obowiązującym Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich). Właściciele lub zarządcy gruntów.
- Rycyk *Limosa limosa* - Działanie fakultatywne: Zwiększenie wypasu (maksymalna liczba zwierząt według norm narzuconych w obowiązującym Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich). Właściciele lub zarządcy gruntów.
- Krwawodziób *Tringa tetanus* - Działanie fakultatywne: Zwiększenie wypasu (maksymalna liczba zwierząt według norm narzuconych w obowiązującym Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich). Właściciele lub zarządcy gruntów.

Dolina Liwca

PLB140002

Obszar obejmuje dolinę rzeki Liwiec, od źródeł do ujścia rzeki do Bugu, z łąkami i zalewowymi pastwiskami utworzonymi na zmeliorowanych bagnach. Niektóre odcinki rzeki mają charakter naturalny, na innych odcinkach jest ona uregulowana, lokalnie w dolinie występują wtórne zabagnienia. W dolinie przeważają łąki i pastwiska, lokalnie występują łągi olchowe i olchowo-jesionowe oraz niewielkie kompleksy leśne, z dominującym udziałem sosny. Podłoże stanowią tu gleby mineralne. Na terenie obszaru znajdują się dwa kompleksy stawów rybnych (48 ha i 70 ha) oraz trzeci kompleks stawów rybnych w Mordach. Na obszarze występują między innymi: bocian biały, błotniak stawowy, derkacz, żuraw, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, cyranka, kszczyk, rycyk, kulik wielki, brodziec piskliwy, dziwonia, remiz.¹⁶

¹⁶ Natura 2000 – Standardowy formularz danych – Dolina Liwca

Rys.8. Obszary Specjalnej Ochrony Siedlisk Natura 2000.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Dla obszaru Natura 2000 Dolina Liwca został ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014r. plan zadań ochronnych (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3825). Nie przewiduje on żadnych działań ochronnych dla obszaru Natury 2000 Dolina Liwca na terenie gminy Wyszków.¹⁷

Przedmiotem ochrony na wskazanym obszarze są następujące gatunki ptaków: A031 Bocian biały *Ciconia ciconia*, A081 Błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, A122 Derkacz *Crex crex*, A127 Żuraw *Grus grus*, A140 Siewka złota *Pluvialis apricaria*, A196 Rybitwa Białowąsa *Chlidonias hybridus*, A197 Rybitwa czarna *Chlidonias niger*, A043 Gęgawa *Anser anser*, A052 Cyraneczka *Anas crecca*, A055 Cyranka *Anas querquedula*, A142 Czajka *Vanellus vanellus*, A153 Kszyk *Gallinago gallinago*, A156 Rycyk *Limosa limosa*, A160 Kulik wielki *Numenius arquata*, A168 Brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*, A336 Remiz *Remiz pendulinus*, A371 Dziwonia *Carpodacus erythrinus*.

W planie zadań ochronnych wskazano również istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony:

- Brak zalewania

¹⁷ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3825).

- Drapieżnictwo
- Intensyfikacja rolnictwa
- Inne rodzaje praktyk leśnych
- Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja
- Usuwanie trawy pod grunty orne
- Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych
- Lotniarstwo, szybownictwo, paralotniarstwo, baloniarstwo
- Inne typy zabudowy
- Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka
- Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne
- Odbudowa, remont budynków
- Polowanie
- Pojazdy zmotoryzowane
- Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze
- Usuwanie żywopłotów i zagajników lub roślinności karłowatej
- Zalesianie terenów otwartych
- Zabudowa rozproszona
- Zaniechanie/brak koszenia
- Zasypanywanie terenu, melioracje i osuszanie
- Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu
- Zmiana sposobu uprawy
- Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)
- Wędkarstwo

Ostoja Nadbużańska

PLH140011

Ostoja obejmuje ok. 260 km odcinek doliny Bugu od ujścia Krzyny do Jeziora Zegrzyńskiego. Większość doliny pokrywają suche, ekstensywnie użytkowane pastwiska. Obszary bagienne są usytuowane głównie przy ujściach rzek, dopływów Bugu oraz wokół pozostałych fragmentów dawnych koryt rzecznych. Pierwsza terasa rzeki obfituje w starorzeczca, zróżnicowana pod względem wielkości, głębokości i stopnia porośnięcia przez roślinność wodną. Do ostoi włączony jest także kompleks lasów liściastych między miejscowościami Drażniew i Platerów. Lasy zajmują niecałe 20% obszaru. Dominują siedliska nieleśne: łąki i pastwiska oraz uprawy rolnicze. Naturalna dolina dużej rzeki. Szczególnie cenny jest kompleks nadrzecznych lasów o zachowanym naturalnym charakterze oraz szereg zbiorowisk łąkowych i związanych z siedliskami wilgotnymi, typowo wykształconych na dużych powierzchniach. 16 rodzajów siedlisk z tego obszaru znajduje się w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Stwierdzono tu występowanie 21 gatunków z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla ochrony ichtiofauny w Polsce. Obejmuje ona 10 gatunków ryb z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG, z koza złotawą i kielbim białopłetwym. Stanowiska rzadkich gatunków roślin w tym 2 gatunki z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bogata fauna bezkręgowców, m.in. interesujące gatunki pająków *Agyneta affinis*, *A. saxatilis*, *Chocorna picinus*,

Enoplognatha thoracica, *Enophrys aequipes*, *Hahnia halveola*, *Iberina candida*, *Leptyphantès flavipes*, *Styloctetor stativus*. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków.¹⁸

Dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska został ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014r. plan zadań ochronnych (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3132). Nie przewiduje on żadnych działań ochronnych dla obszaru Natury 2000 Dolina Liwca na terenie gminy Wyszaków.¹⁹

Przedmiotem ochrony na wskazanym obszarze są następujące obiekty: 2330 wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus Agrostis*), 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z (*Nympheion Potamion*), 3270 zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością (*Chenopodion rubri* p.p. i *Bidention* p.p.), 4030 suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio-Callunion*, *Calluno-Arctostaphyilion*), 6210 murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) i ciepłolubne murawy z (*Asplenion septentrionalis*, *Festucion pallentis*), 6120 ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*), 6410 zmiennowilgotne łąki trzęslicowe (*Molinion*), 6430 ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), 6440 łąki selernicowe (*Cnidion dubii*), 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*), 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe, 91F0 łąkowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*), 9110 ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*), 91T0 sosnowy bór chrobotkowi (*Cladonio-Pinetum*) i chrobotkowi postać (*Peuceadano-Pinetum*), 1437 leniec bezpodkwiatkowy *Thesium ebracteatum*, 1617 starodub łąkowy *Osterium palustre*, 1477 sasanka otwarta *Pulsatilla patens*, 1032 sójka grubo skorupowa *Unio Krassus*, 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*, 4030 szlaczkoń szafrańiec *Colias myrmidone*, 1083 jelonek rogacz *Lucanus cereus*, 1084 pachnica dębowa *Osmoderma eremita*, 1130 boleń *Aspius as pius*, 5339 różanka *Rhodeus sericeus* Marus, 1145 piskorz *Misgurnus fossilis*, 1149 koza *Cobitis taenia*, 1149 koza złotawa *Sabanejewia aurata*, 1163 głowacz biało płetwy *Cottus gobio*, 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*, 1166 traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*.

W planie zadań ochronnych wskazano również istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony:

- Zmiana składu gatunkowego (sukcesja, grądowienie)
- Konkurencja
- Pojazdy zmotoryzowane
- Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie
- Obce gatunki inwazyjne
- Nawożenie (nawozy sztuczne)

¹⁸ Natura 2000 – Standardowy formularz danych – Ostoja Nadbużańska

¹⁹ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3132).

- Akwakultura morska i słodkowodna
- Drogi, autostrady
- Zabudowa rozproszona
- Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych)
- Modyfikowanie funkcjonowania wód
- Nagromadzenie materii organicznej
- Eutrofizacja
- Zarzucanie pasterstwa, brak wypasu
- Zalesianie terenów otwartych
- Nieznane zagrożenie lub nacisk
- Zmian sposobu uprawy
- Zaniechanie/brak koszenia
- Inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin
- Szkody wyrządzone przez roślinożerców
- Gospodarka leśna, użytkowanie lasów zawleczone choroby (patogeny mikrobowe)
- Zakwaszenie (naturalne)
- Wycinka lasu
- Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólne
- Nieznane zagrożenie lub nacisk
- Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych
- Drogi, autostrady
- Inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych
- Intensywne koszenie lub intensyfikacja
- Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu
- Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime)
- Drapieżnictwo
- Wandalizm
- Chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych
- Antropogeniczne zmniejszanie spójności siedlisk
- Wyschnięcie
- Zmniejszenie płodności/depresja genetyczna
- Ewolucja biocenotyczna, sukcesja
- Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja usprawniony dostęp do obszaru

Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie

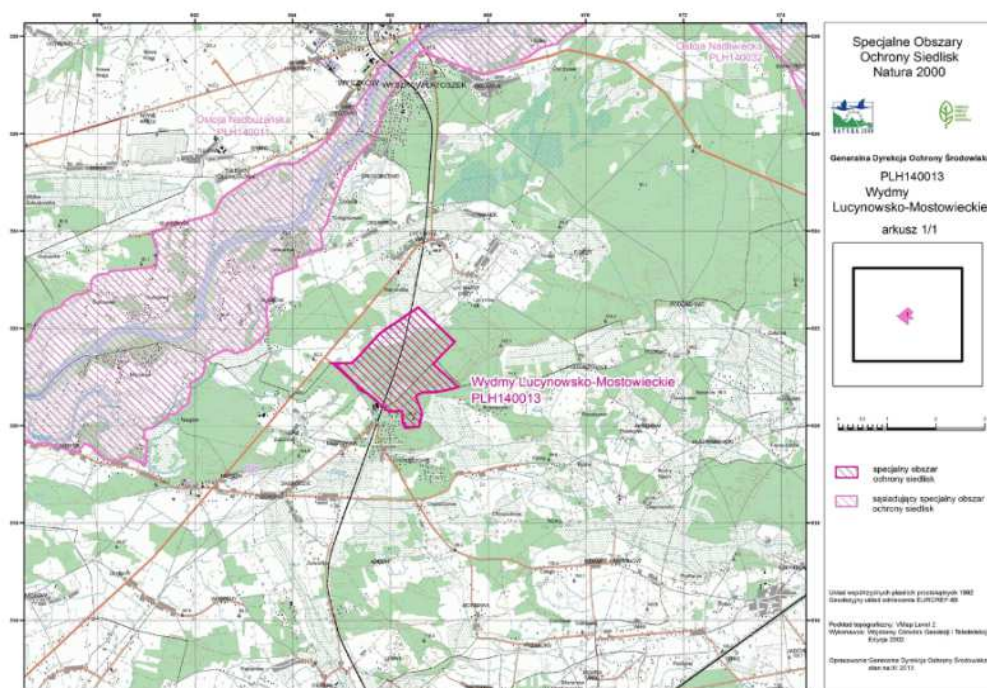
PLH140013

Obszar położony jest w środkowej części woj. mazowieckiego (większość obszaru należy do gminy Wyszków, a niewielka część południowo-wschodnia do gminy Zabrodzie). Są to zarówno tereny leśne, jak i nieużytki i niewielkie płyty gruntów rolniczych. Między Mostówką, a Lucynowem rozciąga się kompleks wydmy porośniętych murawami psammofilnymi, wrzosowiskami oraz różnymi zbiorowiskami borowymi. Pożar w 1993 r. zniszczył znaczną część lasów, jednocześnie spowodował bardzo silną ekspansję mącznicy lekarskiej

Arctostaphylos uva-ursi (gatunku chronionego). Stanowisko to można zaliczyć do największych znanych stanowisk w Polsce. Na omawianym terenie obok wrzosowisk mącznicowych występują także murawy szczotlichowe, wrzosowiska oraz zróżnicowane troficznie zbiorowiska borowe. W terenie o bardzo zróżnicowanej rzeźbie, występują cenne zbiorowiska roślinne na piaszczystych, ubogich glebach. Dwa spośród nich, zajmujące łącznie ponad 70% obszaru znajdują się w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Flora liczy 348 gatunków roślin naczyniowych. Spośród nich 8 gatunków jest objętych ścisłą ochroną, natomiast dalszych 7 - częściową. Na uwagę zasługuje bogate stanowisko kukułki plamistej *Dactylorhiza maculata*. Obiekt reprezentuje unikatowe w skali Polski, prawdopodobnie największe stanowisko mącznicy lekarskiej *Arctostaphylos uva-ursi*. Występuje tu też 29 gatunków rzadkich regionalnie.²⁰

Dla obszaru Natura 2000 Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie został ustanowiony Zarządzeniem nr 8 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 28 marca 2014r. plan zadań ochronnych (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3409).²¹

Przedmiotem ochrony na wskazanym obszarze są następujące obiekty: 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Genistion*, *Pohlio-Callunion*, *Calluno-Arctostaphyilion*), 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*), 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (*Cladonio-Pinetum* i chrobotkowa postać *Peucedano-Pinetum*).

Rys.9. Lokalizacja Obszaru Natura 2000 Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie.

²⁰ Natura 2000 – Standardowy formularz danych – Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie

²¹ Zarządzenie nr 8 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 28 marca 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie PLH140013 (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3409).

W planie zadań ochronnych wskazano również istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony:

- Napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne
- Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych
- Pojazdy zmotoryzowane
- Zmiana składu gatunkowego
- Zmniejszenie płodności/depresja genetyczna u roślin
- Zalesianie terenów otwartych
- Grabieże stanowisk flory
- Wydobywanie piasku i żwiru
- Wycinka lasu
- Eutrofizacja

Na terenie gminy Wyszaków wdrażane będą następujące działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania:

- 2330 Wydmy śródładowe z murawami napiaskowymi (Corynephorus, Agrostis) - powstrzymanie sukcesji poprzez redukcję (wycinkę i karczowanie) 100% samosiewów i podrostów drzew (brzoza i sosna) wraz z usunięciem pozyskanej biomasy poza obszar Natura 2000. Rozpoczęcie realizacji działania w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych. Zabieg wycinania i karczowania należy przeprowadzić w I kwartale roku (przed rozwinięciem się liści) lub w IV kwartale roku, co zapobiegnie silnemu odnawianiu i rozrastaniu gatunków z szyjek korzeniowych. Karczowanie karp korzeniowych spowoduje odsłonięcie gleby, co sprzyja rozwojowi muraw.

- 4030 Suche wrzosowiska (Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion):

- powstrzymanie sukcesji poprzez redukcję (wycinkę i karczowanie) 100% samosiewów i podrostów drzew (brzoza i sosna) wraz z usunięciem pozyskanej biomasy poza obszar Natura 2000. Rozpoczęcie realizacji działania w pierwszych 3 latach obowiązywania planu zadań ochronnych. Zabieg wycinania i karczowania należy przeprowadzić w I kwartale roku (przed rozwinięciem się liści) lub w IV kwartale roku, co zapobiegnie silnemu odnawianiu i rozrastaniu gatunków z szyjek korzeniowych. Karczowanie karp korzeniowych spowoduje odsłonięcie gleby, co sprzyja rozwojowi wrzosowisk.
- odmłodzenie populacji wrzosu poprzez koszenie wrzosu wraz z usunięciem pozyskanej biomasy poza obszar Natura 2000. Zabieg należy wykonać jednokrotnie, nie później niż w trzecim roku obowiązywania planu zadań ochronnych. Zabieg należy przeprowadzić poza sezonem wegetacyjnym w pierwszym lub czwartym kwartale roku. Koszenie winno obejmować 10 płątów siedliska. Każdy płąt winien mieć powierzchnię 100 m². Koszenie przeprowadzić ręcznie, na wysokości 20 cm. Po wykonaniu działania należy usunąć całość uzyskanej biomasy poza granice obszaru Natura 2000.
- Usuwanie gatunków inwazyjnych poprzez ręczne wrywanie i wycinanie (w zależności od wielkości) krzewów czeremchy amerykańskiej. Zabieg należy wykonać w 4 i 8 roku obowiązywania planu zadań ochronnych.
- Odtworzenie warunków niezbędnych dla utrzymania właściwego stanu ochrony poprzez kontrolę i ustalenie miejsc nielegalnego składowania odpadów i ich ilości oraz podjęcie

działań w celu ich usunięcia. Podjęcie działania winno się odbyć nie później niż w 3 roku obowiązywania planu zadań ochronnych. W kolejnych latach ustalanie lokalizacji i ilości odpadów, a także ich wywóz (w przypadku stwierdzenia ich składowania) winny odbywać się raz w roku.

- 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (Cladonio-Pinetum i chrobotkowa postać Peucedano-Pinetum):

- Modyfikacja gospodarki leśnej - zmiana sposobu rębni i odnawiania lasu poprzez całkowite wyłączenie partii szczytowych wydym z użytkowania rębego i trzebieżowego
- Modyfikacja gospodarki leśnej - zmiana sposobu rębni i odnawiania lasu poprzez redukcję (wycinka i karczowanie) 50% samosiewów i podrostów drzew (brzoza i sosna) wraz z usunięciem pozyskanej biomasy poza obszar Natura 2000. W partiach pozaszczytowych rozluźnić zwarcie drzewostanów za pomocą rębni złożonych lub cięć trzebieżowych z usuwaniem powstałego w trakcie cięć martwego drewna poza obszar Natura 2000. W praktyce należy zredukować podrost drzew o 50% w drugim piętrze i podszyciu. Zabieg należy wykonać w pierwszej 5-latce obowiązywania planu zadań ochronnych
- Ręczne usuwanie opadłego igliwia. Zabieg powinien być przeprowadzony na dwóch powierzchniach o wymiarach 10x10 m. Płaty należy wyznaczyć w obrębie transektu monitoringowego, w punkcie początkowym i końcowym. Działanie winno być wykonane czterokrotnie – w 2, 4, 6 i 9 roku obowiązywania planu zadań ochronnych. Zabieg winien być przeprowadzany na przełomie I i II kwartału roku (po ustąpieniu pokrywy śnieżnej).

Działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz realizacji celów działań ochronnych:

- 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (Corynephorus, Agrostis):

- Kontrola realizacji działań ochronnych poprzez sprawdzenie czy został wykonany zabieg i w jakim zakresie. Kontrola winna zostać przeprowadzona bezpośrednio po zakończeniu realizacji działania.
- Monitoring stanu ochrony - pierwszy monitoring należy wykonać w trzecim roku obowiązywania planu zadań ochronnych. Następnie monitoring winien być wykonywany co 3 lata. Na stanowisku należy wyznaczyć jeden transekt o kształcie prostokąta o wymiarach 200x10 m. W przypadku braku możliwości zachowania powyższych wymiarów, dopuszczalne jest wyznaczenie transektu o innych wymiarach, przy zachowaniu powierzchni 20 arów. W przypadku braku możliwości wyznaczenia transektu należy wyznaczyć 3 płyty blisko położonych muraw (w odległości poniżej 150m). Na transekcji należy wykonać trzy zdjęcia fitosocjologiczne, każde o powierzchni 25 m², dwa na przeciwległych końcach transektu oraz jedno w jego środku. Współrzędne punktów należy wyznaczyć za pomocą odbiornika GPS.

- 4030 Suche wrzosowiska (Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylion)

- Kontrola realizacji działań ochronnych poprzez sprawdzenie na powierzchni czy został wykonany zabieg i w jakim zakresie. Kontrola winna zostać przeprowadzona bezpośrednio po zakończeniu realizacji działania.
- Monitoring stanu ochrony - pierwszy monitoring należy wykonać w trzecim roku obowiązywania planu zadań ochronnych. Następnie monitoring winien być wykonywany co 3 lata. Monitoring winien polegać na wykonaniu trzech zdjęć fitosocjologicznych i dokumentacji fotograficznej na każdym transekcji.

- 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (Cladonio-Pinetum i chrobotkowa postać Peucedano-Pinetum):

- Kontrola realizacji działań poprzez ocenę w jakim stopniu zostało zrealizowane zadanie. Kontrola winna zostać przeprowadzona bezpośrednio po zakończeniu realizacji działania.
- Monitoring stanu ochrony - w 5 i 10 roku obowiązywania planu zadań ochronnych. Monitoring winien objąć weryfikację powierzchni zajmowanej przez siedlisko, obecności: gatunków charakterystycznych, obcych gatunków inwazyjnych, rodzimych gatunków ekspansywnych roślin zielnych, występowanie i stan chrobotków. Ponadto monitoring winien analizować średnie pokrycie porostów, w stosunku do pokrycia mchów i traw, wiek drzewostanu, obecność martwego drewna, gatunki obce w drzewostanie, stopień naturalnych odnowień, przekształcenia związane z użytkowaniem drzewostanu, zniszczenia drzewostanu. Skład florystyczny runa winien być rejestrowany metodą zdjęć fitosocjologicznych na stałych powierzchniach.

Ostoja Nadliwiecka PLH140032

Do lat II połowy XX w. znajdował się tu jeden z największych w Polsce kompleksów torfowisk niskich typu dolinowego noszący nazwą Bagna Klimonty lub Torfowisko Klimonty, który zmeliorowano i zamieniono na łąki. Częściowo rzeka wykorzystuje w swoim biegu rozległe niecki wytopiskowe po bryłach martwego lodu. Lokalnie w wielu miejscach postępuje wtórne zabagnienie i obserwowana jest dynamiczna regeneracja naturalnej roślinności. Czynnikiem stymulującym tych procesów jest zaprzestanie użytkowania oraz działalność bobrów. Jest to najcenniejszy pod względem przyrodniczym, obok doliny Bugu, obszar we wschodniej części województwa mazowieckiego. O tak wysokiej randze świadczy przede wszystkim - wysoka różnorodność biologiczna; koncentracja stanowisk chronionych i ginących gatunków roślin, grzybów i zwierząt; różnorodność siedlisk przyrodniczych oraz funkcja jednego z najważniejszych korytarzy ekologicznych o węzłowym znaczeniu ponad regionalnym. Ostoja Nadliwiecka stanowi bowiem bezpośredni łącznik pomiędzy elementami sieci ekologicznej Natura 2000, do której należą: dolina Bugu (PLB 140001, PLH 140011), dolina Kostrzynia (PLB 140009) oraz zgłoszony w ramach Shadow List obszar Rogoźnica. Dodatkowo poprzez swoje dopływy spina również w jeden ekologiczny system rozległy kompleks Lasów Łukowskich (projektowana ostoja ptasia OSO - Lasy Łukowskie i projektowany w ramach Shadow List SOO - Jata) oraz Kantor Stary (PLH 140007). Wysoki walor przyrodniczy doliny Liwca dodatkowo podkreśla wyznaczenie w jej obrębie obszaru Natura 2000 na mocy Dyrektywy Ptasiej (PLB 140002). Dolina Liwca to cenny krajobrazowo i przyrodniczo kompleks przestrzenny różnych środowisk reprezentujących pełną skalę wilgotnościową siedlisk występujących w dolinie rzecznej i warunkujący ściśle określone zespoły roślin i zwierząt. Charakterystycznym elementem tutejszego krajobrazu są lasy łąkowe (*91E0). Najpospolitszymi i zajmującymi największe powierzchnie są łągi olszowo-jesionowe Fraxino-Alnetum (*91E0-3). Najlepiej wykształcone i reprezentatywne zarówno pod względem składu gatunkowego, jak i struktury łągi olszowo-jesionowe występują w obrębie kompleksu stawów rybnych w Klimontach, w okolicy Jarnic oraz Grodziska. Tutaj stwierdzono również obecność chronionego grzyba - czarki szkarłatnej *Sarcoscypha coccinea*. W środkowym i dolnym odcinku Liwca wzrasta stopniowo udział i reprezentatywność nadrzecznych łągów

wierzbowych *Salicetum albo-fragilis* (*91E0-1). W dolnym odcinku Liwca wzrasta liczba starorzeczy (3150). Pospolite w obrębie obszaru są zróżnicowane pod względem fizjonomii i składu gatunkowego, nitrofilne niżowe nadrzeczne ziołorośla okrajkowe (6430.3).

Dolina Liwca jest ważną ostoją dla fauny. Szczególne znaczenie ma dla ptaków i ichtiofauny. Wśród tej ostatniej stwierdzono 6 gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. W głównym korycie systemu rzeki Liwiec lokalnie szczególnie licznie występują różanka (1134) i koza (1149). Poprawa jakości wody oraz czynna ochrona spowodować mogą dynamiczny rozwój ich populacji. Obszar to jedno z centrów występowania w województwie wydry *Lutra lutra* (1335) i bobra *Castor fiber* (1337). Po dolinie Bugu jest to najważniejsza w województwie ostoja staroduba błotnego *Ostericum palustre* (1617). Stwierdzono tu również w latach 80-tych lipiennika Loesela *Liparis loeselii* (1903), jednak ze względu na brak kontynuacji badań, stanowiska te nie zostały potwierdzone w późniejszym okresie. Dolina Liwca to jedna z najważniejszych ostoi dla populacji: poczwarówek - zwężonej *Vertigo angustior* (1014) i jajowatej *Vertigo moulinsiana* (1016) oraz skójki gruboskorupowej *Unio carassus* (1032). Stwierdzono tu również zatoczek łamliwego *Anisus vorticulus* (4056). Obszar ten ma szczególne znaczenie dla ochrony i zachowania brzozy niskiej *Betula humilis*, gatunku figurującego w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin.

Stanowi m.in. najdalej wysunięte na północ miejsce występowania ważki lecicy białoznacznej *Orthetrum albistylum*, będąc tym samym północną granicą zasięgu tego gatunku. Z innych rzadkich gatunków warty podkreślenia jest północny gatunek ważki - łątka wiosenna *Coenagrion lunulatum*. Szczególną rzadkością jest obecność chrząszcza *Rhantus consputus*. Tutaj też odkryto bardzo rzadkiego w Polsce pająka *Tetragnatha reimoseri*. Dla borealnego pająka *Aphileta misera* dolina Liwca jest południowym krańcem zasięgu. Przeprowadzone w stawach rybnych obszaru badania wykazały duże bogactwo gatunkowe brzuch orzęsków *Gastrotricha*. Znalezienie *Ichthyidium bifurcatum* jest drugim stwierdzeniem tego gatunku w Polsce, a trzecim na świecie.²²

Dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka został ustanowiony Zarządzeniem nr 14 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014r. plan zadań ochronnych (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3827).²³

Przedmiotem ochrony na wskazanym obszarze są następujące obiekty: 1032 Skójka gruboskorupowa, 4038 Czerwończyk fioletek, 1060 Czerwończyk nieparek, 1188 Kumak nizinny, 1166 Traszka grzebieniasta, 1617 Starodub łąkowy, 1130 Boleń, 1149 Koza, 1145 Piskorz, 1134 Różanka, 3130 Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z *Littorelletea*, *Isoëto-Nanojuncetea*, 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny, 91E0 *Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe, 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe, 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy, 3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodion rubri* p.p. i *Bidention* p.p., 6430 Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne, 4056 Zatoczek łamliwy, 1337 Bóbr europejski (euroazjatycki), 1355 Wydra.

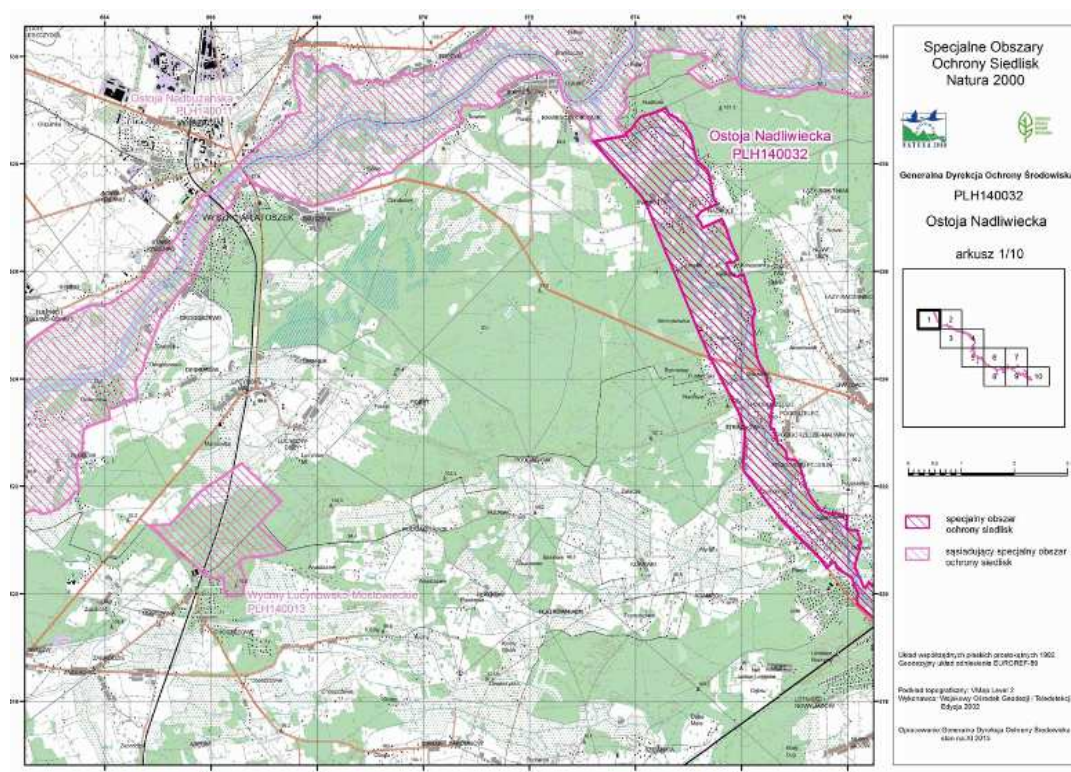
²² Natura 2000 – Standardowy formularz danych – Ostoja Nadliwiecka

²³ Zarządzenie nr 14 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka PLH140032 (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3827).

W planie zadań ochronnych wskazano również istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony:

- drogi, autostrady;
- zabudowa rozproszona;
- pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych;
- Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie;
- inne zanieczyszczenie wód powierzchniowych ze źródeł punktowych;
- zmiana sposobu uprawy;
- intensywne koszenie lub intensyfikacja;
- zmiana składu gatunkowego (sukcesja);
- Nawożenie /nawozy sztuczne/;
- zarzucenie pasterstwa, brak wypasu;
- zaniechanie / brak koszenia;
- Usprawniony dostęp do obszaru;
- Zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych);
- intensywne utrzymywanie parków publicznych / oczyszczanie plaż;
- Wyschnięcie;
- intensywne utrzymywanie parków publicznych / oczyszczanie plaż;
- Ewolucja biocenotyczna, sukcesja
- intensywna hodowla ryb, intensyfikacja;
- powódź (procesy naturalne);
- Inne spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych
- intensywna hodowla ryb, intensyfikacja;
- inne lub mieszane formy międzygatunkowej konkurencji wśród roślin;
- Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane;
- ciągła miejska zabudowa;
- nieciągła miejska zabudowa;
- zabudowa rozproszona;
- Odpady, ścieki;
- kłusownictwo;
- zmniejszenie płodności / depresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt;
- Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie;
- antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk;
- zmniejszenie wymiany materiału genetycznego;
- zmniejszenie płodności / depresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt;
- zmniejszenie migracji / bariery dla migracji
- Zaniechanie gospodarki wodnej
- obce gatunki inwazyjne;
- Wyschnięcie;
- gospodarka roślinnością wodną i przybrzeżną na potrzeby odwodnienia;
- Usuwanie osadów (mułu...);

- spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych;
- zmniejszenie płodności / depresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt;
- wycinka lasu
- zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe);
- szkody wyrządzone przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną);
- Zatopienie
- Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji;
- eutrofizacja (naturalna);
- Akwakultura morska i słodkowodna;
- śmierć lub uraz w wyniku kolizji;
- pasożytnictwo;
- zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe);

Na terenie Ostoji wdrażane będą następujące działania ochronne dotyczące ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk oraz związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania:

- 1032 - Skójką gruboskorupowa

- Kontynuacja inwentaryzacji w obrębie całego Obszaru, wykonanie ekspertyzy mającej na celu wykrycie dalszych stanowisk skójki gruboskorupowej,

- 4038 - Czerwończyk fioletek

- Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe i pasterskie. Koszenie nie rzadziej niż raz na dwa – trzy lata. Zachowanie siedliska gatunków. Rezygnacja ze stosowania nawozów i dosiewania traw. Koszenie powinno odbywać się od środka łąki na zewnątrz

lub pasami albo niewielkimi blokami, aby dać możliwość bezpiecznej ucieczki zwierzętom. Wysokość koszenia nie może być niższa niż 10 cm od powierzchni gruntu. Wypas rotacyjny ekstensywny i z niewielką obsadą zwierząt;

- Kontrola wykonania zadań obligatoryjnych i fakultatywnych Określenie intensywności użytkowania, stopnia zarośnięcia przez krzewy i nalot drzew, co 3 lata.
- Inwentaryzacja w okresie czerwca-sierpnia, zastosowanie metodyki monitoringu GIOS w przypadku *Lycaena helle* i metodyki eksperta w przypadku *Lycaena dispar* W ciągu 3 lat od uchwalenia PZO

1060 - Czerwończyk nieparek

- Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe i pasterskie. Koszenie nie rzadziej niż raz na dwa – trzy lata. Rezygnacja ze stosowania nawozów i dosiewania traw. Koszenie powinno odbywać się od środka łąki na zewnątrz lub pasami albo niewielkimi blokami, aby dać możliwość bezpiecznej ucieczki zwierzętom. Wysokość koszenia nie może być niższa niż 10 cm od powierzchni gruntu. Pierwszy pokos powinien być nie wcześniej niż w pierwszej połowie czerwca, drugi we wrześniu.
- Wypas rotacyjny ekstensywny i z niewielką obsadą zwierząt Cały okres obowiązywania PZO.
- Kontrola wykonania zadań obligatoryjnych i fakultatywnych Określenie intensywności użytkowania, stopnia zarośnięcia przez krzewy i nalot drzew.
- Inwentaryzacja w okresie czerwca-sierpnia zastosowanie metodyki monitoringu GIOS w przypadku *Lycaena helle* i metodyki eksperta w przypadku *Lycaena dispar*

- 1188 - Kumak nizinny

- Rozpoznanie faktycznego stanu populacji kumaka Niezbędne jest systematyczne monitorowanie liczebności populacji kumaka w okresie godowym (kwiecień – czerwiec) W obrębie całego obszaru Do dwóch lat od wejścia w życie PZO
- Wykoszenie części roślinności i wykopanie małego zbiornika Niezbędne jest wykonanie zbiornika, który podczas wysychania rozlewiska będzie miejscem spływania i kończenia rozwoju przez kijanki kumaków W drugim roku obowiązywania PZO
- Kontrola stanu siedliska Sprawdzenie czy przeprowadzony został zabieg wykaszania roślinności i czy wybudowano odpowiednio zaprojektowany zbiornik dla płazów

- 1166 - Traszka grzebieniasta

- Rozpoznanie faktycznego stanu populacji traszki Niezbędne jest systematyczne monitorowanie liczebności populacji traszek w okresie godowym (kwiecień – czerwiec Do dwóch lat od wejścia w życie PZO
- Poprawienie jakości wody i zapobieżenie postępującemu zanieczyszczeniu Niezbędne jest usunięcie zalegających w zbiorniku i na jego brzegach śmieci. Niezbędny jest też monitoring stanowiska w kolejnych sezonach Do dwóch lat od wejścia w życie PZO
- Zapobieżenie presji ryb na gatunek. Niezbędne jest usunięcie lub znaczące zmniejszenie obsady ryb w omawianym zbiorniku. W ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania PZO

- 1617 - Starodub łąkowy

- Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pasterskie i pasterskie Nie rzadziej niż raz na dwa lata. Zachowanie siedliska gatunku. Cały okres obowiązywania. Rezygnacja ze stosowania nawozów i dosiewania traw Cały okres obowiązywania PZO. Koszenie powinno odbywać się od środka łąki na zewnątrz lub pasami albo niewielkimi blokami, aby dać możliwość bezpiecznej ucieczki zwierzętom. Wysokość koszenia nie może być niższa

niż 10 cm od powierzchni gruntu. Pierwszy pokos powinien być nie wcześniej niż w pierwszej połowie czerwca, drugi we wrześniu. wypas rotacyjny ekstensywny i z niewielką obsadą zwierząt. Cały okres obowiązywania PZO.

- Określenie intensywności użytkowania, stopnia zarośnięcia przez krzewy i nalot drzew Co 3 lata od wejścia w życie PZO
 - Inwentaryzacja gatunku w obrębie Ostoi Zgodnie z metodyką GIOŚ W ciągu 3 lat obowiązywania PZO
- 1130 - Boleń
- Poprawa możliwości migracji Budowa nowych lub przebudowa istniejących przepławek na stopniach wodnych Ograniczenie presji kłusowniczej Zwiększenie częstotliwości patroli Policji SR i SSR Rok od wprowadzenia PZO
 - Ocena sprawności działania przepławek Po zakończeniu budowy lub przebudowy przepławek na stopniach wodnych
- 1149 - Koza - Poprawa możliwości migracji. Budowa nowych lub przebudowa istniejących przepławek na stopniach wodnych. Ograniczenie presji kłusowniczej. Zwiększenie częstotliwości patroli Policji SR i SSR Rok od wprowadzenia PZO
- 1145 - Piskorz - Poprawa możliwości migracji. Budowa nowych lub przebudowa istniejących przepławek na stopniach wodnych. Ograniczenie presji kłusowniczej. Zwiększenie częstotliwości patroli Policji SR i SSR. Ocena sprawności działania przepławek Po zakończeniu budowy lub przebudowy przepławek na stopniach wodnych. Badania inwentaryzacyjne w miesiącach sierpień-wrzesień. Połowy badawcze zgodne z metodyką GIOŚ Rok od wprowadzenia PZO.
- 1134 - Różanka - Poprawa możliwości migracji. Budowa nowych lub przebudowa istniejących przepławek na stopniach wodnych. Ograniczenie presji kłusowniczej. Zwiększenie częstotliwości patroli Policji SR i SSR. Ocena sprawności działania przepławek Po zakończeniu budowy lub przebudowy przepławek na stopniach wodnych. Badania inwentaryzacyjne w miesiącach sierpień-wrzesień. Połowy badawcze zgodne z metodyką GIOŚ Rok od wprowadzenia PZO
- 9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny
- Wyłączenie z gospodarki leśnej Odstąpienie od trzebieży, przebudowy drzewostanów. Cały okres obowiązywania PZO. Utrzymanie bogactwa i zróżnicowania runa. Zabiegi trzebieży należy przeprowadzić w I i IV kwartale, czyli po sezonie wegetacyjnym. Cały okres obowiązywania PZO.
 - Monitoring wykonanych zadań Potwierdzenie wykonania prac lub wyłączenia zużytkowania Co 3 lata od wejścia w życie PZO
- 91E0 - *Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe
- Utrzymanie bogactwa i zróżnicowania runa. Zabiegi trzebieży należy przeprowadzić w I i IV kwartale, czyli po sezonie wegetacyjnym. Cały okres obowiązywania PZO Wyłączenie z gospodarki leśnej. Odstąpienie od trzebieży, przebudowy drzewostanów. Wymaga weryfikacji. Cały okres obowiązywania PZO.
 - Monitoring wykonania działań z zakresu ochrony czynnej i modyfikacji metod gospodarowania. Potwierdzenie wykonania prac lub wyłączenia zużytkowania. Co 3 lata od wejścia w życie PZO.
- 91F0 - Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe

- Utrzymanie bogactwa i zróżnicowania runa. Zabiegi trzebieży należy przeprowadzić w I i IV kwartale, czyli po sezonie wegetacyjnym. Cały okres obowiązywania PZO. Wyłączenie z gospodarki leśnej. Odstąpienie od trzebieży, przebudowy drzewostanów. Cały okres obowiązywania PZO.
- Monitoring wykonania działań z zakresu ochrony czynnej i modyfikacji metod gospodarowania. Potwierdzenie wykonania prac lub wyłączenia zużytkowania. Co 3 lata od wejścia w życie PZO.

91T0 - Sosnowy bór chrobotkowy

- Modyfikacja go-spodarki leśnej - zmiany sposobu rębni i odnawiania lasu Uprzątniecie mar-twego drewna w lesie, rezygnacja z wprowadzania podszytów i pod-sadzeń produkcyjnych. Cały okres obowiązywania PZO. Utrzymanie bogactwa i zróżnicowania runa. Zabiegi trzebieży należy przeprowadzić w I i IV kwartale, czyli po sezonie wegetacyjnym. Cały okres obowiązywania PZO.
- Monitoring wykonania działań z zakresu ochrony czynnej i modyfikacji metod gospodarowania. Potwierdzenie wykonania prac lub wyłączenia zużytkowania. Co 3 lata od wejścia w życie PZO.

4056 – Zatoczek łamiły- Kontynuacja inwentaryzacji w obrębie całego. Obszaru wykonanie ekspertyzy mającej na celu wykrycie dalszych stanowisk skójkii gruboskorupowej w ciągu 5 lat obowiązywania PZO.

Analizując charakterystykę obszarów chronionych występujących na terenie objętym niniejszym opracowaniem oraz biorąc pod uwagę ich występowanie, sposób zagospodarowania i elementy środowiska podlegające ochronie, stwierdzić należy, iż realizacja przedmiotowego dokumentu nie będzie negatywnie oddziaływać na obszary chronione zapisami ustawy o ochronie przyrody.

3.1.9. Klimat akustyczny

Oceny stanu klimatu akustycznego i poziomu zagrożenia hałasem dokonywane są na podstawie wyników akcji pomiarowych realizowanych przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska zgodnie z założeniami systemu kontrolowania i ewidencji obiektów emitujących hałas. Ruch komunikacyjny, a przede wszystkim drogowy, jest dominującą przyczyną degradacji klimatu akustycznego środowiska w województwie mazowieckim. Zależy on głównie od natężenia i prędkości ruchu drogowego, w tym zwłaszcza pojazdów ciężkich, przebiegu dróg w stosunku do obszarów zabudowanych oraz stanu dróg. Pozostałe przyczyny uciążliwości akustycznej mają charakter lokalny i związane są z zakładami produkcyjnymi, obiektami handlowymi i usługowymi.

Na klimat akustyczny gminy wpływają wszelkie układy komunikacyjne oraz rozmieszczenie przemysłu i osiedli mieszkaniowych. Na terenie gminy Wyszaków głównymi źródłami hałasu, stanowiącymi uciążliwość dla środowiska i ludzi może być hałas drogowy. W obszarze objętym opracowaniem, najbardziej dokuczliwy hałas może być związany z ruchem komunikacyjnym na drodze ekspresowej nr S8, krajowej nr 62 oraz drodze wojewódzkiej nr 618. Hałas przemysłowy występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi.

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu LDWN i LN oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu. Przeprowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w 2014 roku badania klimatu akustycznego obejmowały swoim zakresem gminę Wyszaków w punkcie przy ul. Pułtuskiej w Wyszkanie. Przeprowadzone badania wykazały równoważny poziom dźwięku dla pory dnia i nocy dla hałasu drogowego LAeqD=67,6dB i LAeqN=61,5dB. W obydwu przypadkach zostały przekroczone wartości dopuszczalne (wartość dopuszczalna odpowiednio 65dB i 56dB).²⁴

3.1.10. Zabytki

Na terenie gminy Wyszaków zostało zachowanych wiele historycznych pamiątek, między innymi parki podworskie, zabytki architektury sakralnej, zespoły pałacowo-parkowe. Zgodnie z przyjętym Uchwałą z dnia 30 maja 2016 nr XXII/220/16 Rady Miejskiej w Wyszkanie „Gminnym Programem Opieki nad Zabytkami Gminy Wyszaków na lata 2016-2019” na terenie gminy znajdują się następujące obiekty i zespoły obiektów wpisane do rejestru zabytków:

- 1) Park podworski o pow. 6,5 ha z XIX w. w Olszance – nr rej. A-577;
- 2) Zespół pałacowo – parkowy z otoczeniem w promieniu 200 m oraz park o pow. 4,8 ha otaczający XVIII wieczny pałac w Wyszkanie – nr rej. A-378;
- 3) Dwór i otaczający go park o pow. 3,69 ha w Halinie – nr rej. A - 497;
- 4) Kościół parafialny neogotycki, murowany, zbudowany na przełomie XIX, XX wieku wg projektu Józefa P. Dziekońskiego w Kamieńczyku – nr rej. A-435;
- 5) Kościół parafialny pw. Św. Idziego wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m w Wyszkanie – nr rej. A-421;
- 6) Drewniany kościół pw. Matki Bożej Królowej Polski wybudowany w latach 1920-1932 wg projektu Juliana Brusche w Wyszkanie, osiedle Rybienko Leśne, ul. Słowackiego 1, wraz z najbliższym otoczeniem – strefa ochrony w granicach działki nr. 5001 – nr rej. A-293;
- 7) Willa murowana wraz z tarasem i terenem ogrodu, wzniesiona w latach 1933-1936, położona w Wyszkanie, osiedle Rybienko Leśne – strefa ochrony w granicach działki 5114/1– nr rej A-414;
- 8) Park w Wyszkanie o powierzchni 9,96 ha wraz z kordegardą (stróżówką) – nr rej A-516;
- 9) Najstarsza część cmentarza parafialnego rzymsko-katolickiego wraz z kaplicą cmentarną i bramą w Wyszkanie – nr rej. A-536;
- 10) Obelisk Wazów pochodzący z 1655 r. wraz z wyznaczoną strefą ochronną, znajdujący się w Wyszkanie – nr rej. 102 B;
- 11) Murowany budynek plebanii wzniesiony pod koniec XIX wieku, znajdujący się przy ul. Białostockiej w miejscowości Wyszaków, nr ew. działki 4438/16 – nr rej A-1236
- 12) Murowany budynek plebanii wzniesiony w 1901 roku w zakresie elewacji bryły i gabarytu, znajdujący się przy ul. Wyszyńskiego 6 w miejscowości Kamieńczyk, nr ew. działki 69 - nr rej A-1235;

²⁴ Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego w 2014 roku. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. www.wios.warszawa.pl

13) Drewniany budynek dzwonnicy wzniesiony w 1885 roku. Dawny cmentarz przykościelny w granicach działki nr ew. 70. Neogotycka brama główna prowadząca na teren cmentarza przykościelnego od strony ul. Wyszyńskiego 6 w miejscowości Kamieńczyk - nr rej. A- 1242;

14) Murowany budynek stajni w zakresie bryły i elewacji wzniesiony w latach 30 -tych XX wieku, znajdujący się w miejscowości Wyszaków przy ul. 3 Maja - nr rej. A-1302;

15) Stanowiska archeologiczne:

- ślady osady wczesnośredniowiecznej z XI - XII w. (stanowisko I) w Deskurowie nr rej – 910/295;
- ślady osady wczesnośredniowiecznej z XI - XII w. (stanowisko VII) w Deskurowie, nr rej.- 909/68;
- ślady osady wczesnośredniowiecznej z XI-XIII w. (stanowisko I) w Skuszewie, nr rej.- 908/294;
- ślady osady wczesnośredniowiecznej z XI-XII w. (stanowisko III) w Skuszewie, nr rej - 907/293.

Na terenie gminy Wyszaków znajdują się również obiekty ujęte w Gminnej ewidencji zabytków. W grupie tej znalazły się głównie:

- willa murowana w Wyszakowie ul. Zakolejowa 1;
- zespół browaru w Wyszakowie ul. I AWP 54;
- budynki: chałupy, domy, stodoły z XIX lub początków XX wieku;
- Aleja Jesionowa w Wyszakowie ul. 3 Maja;
- obiekty sakralne: krzyże przydrożne, kapliczki, dzwonnica, w większości z XIX i początków XX w.
- 194 stanowiska archeologiczne na terenie Gminy Wyszaków w nim. miejscowościach: Natalin, Leszczydół Stary, Wyszaków, Kamieńczyk, Skuszew, Świniotop, Drogoszewo, Deskurów, Tumanek, Ślubów.

3.12. POTENCJALNE ZMIANY ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU REWITALIZACJI

Wnikliwa ocena pozytywnych, jak i negatywnych oddziaływań wyznaczonych działań realizowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 - 2023 dokonana została w rozdziale 6. Oceniając wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji działań zaplanowanych w Programie, skupiono się na efektach ekologicznych, jakie nie zostaną osiągnięte w obszarze, w przypadku braku finansowania poszczególnych komponentów/obszarów środowiska.

Należy zaznaczyć, że nie tylko działania pro-środowiskowe przyczyniają się do osiągnięcia wymaganych norm jakości środowiska, ale również działania z zakresu rozwoju technologii służących efektywnej gospodarce, energooszczędności i ochronie środowiska w poszczególnych gałęziach przemysłu, a także działania nastawione na propagowanie zdrowego stylu życia poprzez realizację infrastruktury sportowej i turystycznej.

Przewiduje się, że brak realizacji LPR będzie mieć w dłuższym horyzoncie czasowym niekorzystny wpływ na stan środowiska. Wprawdzie uniknie się negatywnego wpływu wykazanego w prognozie, jaki może nastąpić w przypadku realizacji niektórych z działań objętych wsparciem w ramach Programu, ale brak jego realizacji może mieć inne potencjalne negatywne skutki dla środowiska, m.in.:

a) brak poprawy stanu jakości powietrza w zakresie dotrzymania standardów jakości powietrza, ze względu na brak realizacji następujących zadań:

1. *Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Powiatu Wyszakowskiego – etap II i etap III*
2. *Termomodernizacja budynku przy ul. 3 Maja 22 w Wyszakowie*
3. *Termomodernizacja budynku przy ul. T. Kościuszki 39 w Wyszakowie*
4. *Termomodernizacja budynku przy ul. Sowińskiego 26 w Wyszakowie*
5. *Termomodernizacja budynków SPZZOZ w Wyszakowie*
6. *Wykonanie pokrycia dachowego z jednoczesną termomodernizacją dachu*
7. *Wymiana transformatorów i silników na energooszczędne*
8. *Budowa sieci ciepłowniczej i przyłączy*
9. *Termomodernizacja budynku kościoła pw. Świętej Rodziny w Wyszakowie*
10. *Przebudowa źródła ciepła PEC Wyszaków spełniającego wymagania rynku ciepła i ochrony środowiska z perspektywą do 2040 r. komunalnych*
11. *Modernizacja węzłów ciepłych*
12. *Modernizacja (remont) sieci przesyłowej i przyłączy ciepłowniczych*
13. *Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej*

b) pogorszenie się klimatu akustycznego i powietrza w związku z brakiem rozwoju niskoemisyjnego transportu oraz realizacji projektów budowy/rozbudowy dróg, poprzez brak realizacji zadań:

1. *Wdrożenie pakietu rozwiązań komunikacyjnych mających na celu ograniczenie emisji CO₂ w Wyszakowie - budowa parkingu i ścieżek rowerowych.*

c) spowolniony proces osiągnięcia dobrego stanu wód, poprzez brak rozbudowy systemu kanalizacyjnego, ze względu na brak realizacji następujących zadań:

1. *Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej*

d) zmniejszenie dbałości o zasoby przyrodnicze i utrzymania dobrego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, w tym chronionych poprzez brak realizacji następujących zadań:

e) ograniczenie promocji gospodarczej i turystycznej w wyniku braku realizacji celów operacyjnych:

1. *Zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjno – sportowe w Wyszakowie*

2. *Rewitalizacja nabrzeża rzeki Bug*
3. *Rewitalizacja Parku K.F. Wazy w Wyszakowie*
4. *Zagospodarowanie sieci nowych terenów zieleni w Wyszakowie*
5. *Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkalno-usługowej – plac przy skrzyżowaniu ul. Daszyńskiego i Białostockiej nadanie nowej funkcji bulwaru spacerowego do rzeki Bug*
6. *Zagospodarowanie terenu wraz z infrastrukturą techniczną na obszarach rewitalizowanych*
7. *Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy edukacyjno-wychowawczej poprzez wzbogacenie dodanie elementów małej architektury i instalacji edukacyjnych oraz zagospodarowanie na cele sportowo-rekreacyjne*

Brak realizacji wyznaczonych w Programie działań inwestycyjnych, dotyczących budowy infrastruktury, w tym służącej ochronie środowiska może spowodować negatywne skutki dla gospodarki i (pośrednio) środowiska, objawiające się wzrostem bezrobocia, zmniejszeniem liczby miejsc pracy, zanieczyszczeniem wód, gleb i powietrza (systemy ogrzewania i systemy ciepłownicze, niedrożne układy komunikacyjne).

Istotne skutki negatywne mogą wystąpić również w sferze społecznej i gospodarczej. Dbłość o stan środowiska jest ściśle powiązana z silnym poczuciem tożsamości regionalnej, a identyfikacja ludzi z miejscem zamieszkania skłania do większej odpowiedzialności i dbłości o otoczenie.

W ujęciu ogólnym, w przypadku odstąpienia od realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 – 2023 nie będzie następowała kompleksowa poprawa jakości życia mieszkańców. Podsumowując, można stwierdzić, iż pożądanym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi jest doprowadzenie do realizacji działań zapisanych w LPR.

4. ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU LPR, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCYCH OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 ROKU O OCHRONIE PRZYRODY

Przeprowadzona dla potrzeb niniejszej prognozy analiza uwarunkowań, pozwala na określenie kluczowych problemów środowiskowych. Przede wszystkim problemy i sytuacje konfliktowe wynikają z różnych form działalności antropogenicznej na obszary chronione i obszary ważne ekologicznie, nie objęte ochroną. Dotyczą również różnych rodzajów emisji i działalności gospodarczych mogących mieć wpływ na zdrowie i życie ludzi.

Zidentyfikowanie problemów w zakresie ochrony środowiska ma umożliwić ocenę adekwatności zaplanowanych działań w ramach LPR, do występujących na terenie obszaru rzeczywistych potrzeb.

Zapisy Programu są powiązane z problemami ochrony środowiska, a realizacja założeń przyjętych w dokumencie przyczyni do poprawy stanu środowiska w przyszłości.

a) POWIETRZE - Kluczowe znaczenie dla środowiska naturalnego na terenie gminy Wyszaków ma jakość powietrza i związany z tym stan jego zanieczyszczenia. Na badanym obszarze mamy do czynienia z emisją zanieczyszczeń punktową (emisja zorganizowana z zakładów, powstająca w wyniku energetycznego spalania paliw oraz przemysłowych procesów technologicznych), liniową (emisja komunikacyjna z transportu samochodowego i kolejowego) oraz powierzchniową (emisja z palenisk domowych, oczyszczania ścieków w otwartych urządzeniach oczyszczających i składowania odpadów). Jednak kluczowe znaczenie dla jakości powietrza w gminie ma sezon grzewczy i tradycyjne metody ogrzewania mieszkań i domów.

W celu poprawy jakości powietrza w obszarach, gdzie występują najwyższe stężenia zanieczyszczeń, należy prowadzić działania, mające na celu osiągnięcie poziomów wymaganych przepisami prawa. Główne zadania koncentrują się na eliminowaniu, bądź redukcji, tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pochodzącej z indywidualnych systemów grzewczych, poprzez podłączanie gospodarstw domowych do sieci ciepłowniczych lub wymianę niskosprawnych urządzeń grzewczych na niskoemisyjne np. gazowe, olejowe. Duży nacisk kładzie się również na zwiększone wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Zadania ujęte w LPR realizujące ten cel to:

- *Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Powiatu Wyszakowskiego – etap II i etap III*
- *Termomodernizacja budynku przy ul. 3 Maja 22 w Wyszakowie*
- *Termomodernizacja budynku przy ul. T. Kościuszki 39 w Wyszakowie*
- *Termomodernizacja budynku przy ul. Sowińskiego 26 w Wyszakowie*
- *Termomodernizacja budynków SPZZOZ w Wyszakowie*
- *Wykonanie pokrycia dachowego z jednoczesną termomodernizacją dachu*
- *Wymiana transformatorów i silników na energooszczędne*
- *Budowa sieci ciepłowniczej i przyłączy*
- *Termomodernizacja budynku kościoła pw. Św. Rodziny w Wyszakowie*
- *Przebudowa źródła ciepła PEC Wyszaków spełniającego wymagania rynku ciepła i ochrony środowiska z perspektywą do 2040 r. komunalnych*
- *Modernizacja węzłów ciepłych*
- *Modernizacja (remont) sieci przesyłowej i przyłączy ciepłowniczych*
- *Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej*

b) WODY – Jednym z ważniejszych problemów na terenie Gminy Wyszaków jest mało korzystna sytuacja pod względem wskaźników wyposażenia w media, w kontekście ochrony środowiska. Długość sieci wodociągowej przewyższa znacznie długość sieci kanalizacyjnej, co stwarza ryzyko zanieczyszczenia środowiska ściekami nieprawidłowo gromadzonymi

bądź niewystarczająco oczyszczonymi. Sytuacja taka ma głównie miejsce na obszarach wiejskich. Istniejącą sytuację poprawi realizacja następujących zadań ujętych w LPR:

- *Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej*

c) GLEBY – kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów Gminy Wyszaków oraz odnowa obszarów zielonych będzie realizowana poprzez realizację następujących zadań:

- *Zagospodarowanie terenu po byłym wysypisku odpadów komunalnych*

d) ODPADY - na terenie gminy Wyszaków nie ma zlokalizowanego składowiska odpadów natomiast odpady z obszaru gminy trafiają na składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne poza teren gminy. W zakresie gospodarki odpadami bardzo niekorzystnym zjawiskiem jest wciąż przewaga składowania odpadów komunalnych nad innymi metodami przetwarzania tj. odzyskiem odpadów. Najistotniejszą potrzebą w zakresie uporządkowania gospodarki odpadami jest zorganizowanie selektywnego odbierania odpadów komunalnych od mieszkańców w całym obszarze.

e) BIORÓŻNORODNOŚĆ - Realizacja celów strategicznych i operacyjnych związanych w szczególności z promocją turystyczną, może stanowić pewne potencjalne zagrożenie w związku ze wzmożeniem ruchu turystycznego, zachęconego poprzez promocję turystyczną do odwiedzenia obszarów cennych przyrodniczo. W efekcie m.in. rozwoju komunikacji i turystyki wzrasta ilość pojawiających się gatunków obcych (rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych wzdłuż dróg i szlaków). Do zadań które mogą powodować to zjawisko można zaliczyć:

- *Zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjno – sportowe w Wyszakowie*
- *Rewitalizacja nabrzeża rzeki Bug*
- *Rewitalizacja Parku K.F. Wazy w Wyszakowie*
- *Zagospodarowanie sieci nowych terenów zieleni w Wyszakowie*
- *Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkalno-usługowej – plac przy skrzyżowaniu ul. Daszyńskiego i Białostockiej nadanie nowej funkcji bulwaru spacerowego do rzeki Bug*
- *Zagospodarowanie terenu wraz z infrastrukturą techniczną na obszarach rewitalizowanych*
- *Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy edukacyjno-wychowawczej poprzez wzbogacenie dodanie elementów małej architektury i instalacji edukacyjnych oraz zagospodarowanie na cele sportowo-rekreacyjne*

f) HAŁAS – Najważniejsze działania w zakresie hałasu, dotyczą problemu hałasu komunikacyjnego, przeciwdziałanie temu zjawisku polega na prowadzeniu inwestycji, polegających na realizacji zadań zawartych w opracowanych programach ochrony środowiska przed hałasem tj. doskonalenie systemu transportu poprzez budowę obwodnic dla miast i miejscowości, budowę nowych przepraw mostowych, poprawę stanu nawierzchni drogowej, zastosowanie „cichych nawierzchni” oraz, tam gdzie inne rozwiązania są

niewystarczające, zastosowanie ekranów akustycznych. Zadania ujęte w LPR realizujące ten cel to:

- *Wdrożenie pakietu rozwiązań komunikacyjnych mających na celu ograniczenie emisji CO₂ w Wyszakowie - budowa parkingu i ścieżek rowerowych.*

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PROGRAMU ORAZ SPOSOBY, W JAKIE TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTÓW

W tym rozdziale przeprowadzono analizę porównawczą celów ochrony ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017-2023 z celami innych dokumentów strategicznych na poziomie międzynarodowym (w tym unijnym) oraz krajowym. Celem niniejszego porównania była:

- ocena spójności celów Programu Rewitalizacji z celami innych dokumentów strategicznych
- opis sposobu w jakim zastosowano cele analizowanych dokumentów w LPR pod kątem ochrony środowiska oraz zasady zrównoważonego rozwoju.

Poniżej przedstawiono wyniki analizy:

Opis sposobu zastosowania celów analizowanych dokumentów w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszaków	Obszar spójności dokumentów z osiami priorytetowymi Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszaków
<p>Cel Strategii Europa 2020 - Celem jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie:</p> <p>1. inteligentny, 2. zrównoważony, 3. sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy.</p>	
<p>Cel Strategiczny 1 POPRAWA ŁADU I FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNYCH ORAZ STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO 1.1 Tworzenie i modernizacja przestrzeni publicznych umożliwiająca integrację mieszkańców 1.2. Poprawa jakości środowiska naturalnego.</p>	<p>Poprawa jakości i dostępności komunikacyjnej przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa, podniesienia jakości życia mieszkańców, zwiększenia atrakcyjności społeczno-gospodarczej Gminy. Priorytet Strategii Europa 2020 1. Zatrudnienie 3. Zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii 5. Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym</p>
<p>Cel strategiczny 2 WZMOCNIENIE POTENCJAŁU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I GOSPODARCZEGO OBSZARU REWITALIZACJI 2.1 Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom 2.2 Wzmocnienie kapitału społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji</p>	<p>Wpływ na jakość życia w Gminie ma nie tylko dobrze rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna czy drogowa, ale również dostępność do wysokiej jakości usług świadczonych w obrębie infrastruktury społecznej. Należy podjąć szereg działań, które doprowadzą do poprawy stanu w tym zakresie, zwłaszcza poprzez modernizację istniejącej bazy. Priorytet Strategii Europa 2020 1. Zatrudnienie 5. Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 - 2023

Opis sposobu zastosowania celów analizowanych dokumentów w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszaków	Obszar spójności dokumentów z osiami priorytetowymi Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszaków
<p>Programowanie Perspektywy Finansowej 2014 - 2020, Umowa Partnerstwa (UP): Celem jest oparcie rozwoju na dalszym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, - poprawie spójności społecznej i terytorialnej, - podnoszeniu sprawności efektywności państwa. 	
<p>UP 2014-2020 ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 (SRK) oraz Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie z SRK, oparcie rozwoju na dalszym:</p> <ul style="list-style-type: none"> (1) zwiększaniu konkurencyjności gospodarki; (2) poprawie spójności społecznej i terytorialnej; (3) podnoszeniu sprawności efektywności państwa. 	<p>Promocja przedsiębiorczości, nowe modele biznesowe. Poprawa jakości edukacji, poprawa dostępu do edukacji Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego naturalnego, zrównoważony rozwój. Działania ekologiczne, wspieranie działań niskoemisyjnych. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i</p>
<p>WZMOCNIENIE POTENCJAŁU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I GOSPODARCZEGO OBSZARU REWITALIZACJI 2.1 Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom 2.2 Wzmocnienie kapitału społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji</p>	<p>Inwestycje w tym zakresie przyczyniają się nie tylko do poprawy wizerunku Gminy ale również do poprawy jakości życia mieszkańców, poprawy stanu ich zdrowia zarówno fizycznego jak i psychicznego. Poprawa jakości i dostępności komunikacyjnej, infrastrukturalnej przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa, podniesienia jakości życia mieszkańców. Poprawa jakości i dostępności komunikacyjnej przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa, podniesienia jakości życia mieszkańców, zwiększenia atrakcyjności społeczno-gospodarczej Gminy.</p>

Poddano również analizie pod kątem aspektów środowiskowych oraz zrównoważonego rozwoju zgodność celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków z założeniami dokumentów na szczeblu krajowym. Tabela poniżej przedstawia wyniki oceny.

Analiza zgodności z dokumentami krajowymi.

Opis sposobu zastosowania celów analizowanych dokumentów w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszaków	Obszar spójności dokumentów z osiami priorytetowymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszaków
<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo (SRK) – Celem jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.</p>	
<p>Strategia spójna jest z założeniami SRK, bowiem jej cele strategiczne wpisują się obszary strategiczne krajowej strategii.</p>	<p>Wzmocnienie potencjału innowacyjnego i inwestycja w infrastrukturę dotyczącą kapitału ludzkiego Wzmocnienie infrastruktury transportu zbiorowego oraz rozwój infrastruktury wzmacniającej ład ekologiczny i funkcjonalny na terenie gminy.</p>
<p>WZMOCNIENIE POTENCJAŁU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I GOSPODARCZEGO OBSZARU REWITALIZACJI 2.1 Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom 2.2 Wzmocnienie kapitału społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji</p>	<p>Wpływ na jakość życia w Gminie ma nie tylko dobrze rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna czy drogowa, ale również dostępność do wysokiej jakości usług świadczonych w obrębie infrastruktury społecznej. Wszelkie działania w obrębie poprawy jakości</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 - 2023

Opis sposobu zastosowania celów analizowanych dokumentów w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszaków	Obszar spójności dokumentów z osiami priorytetowymi w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszaków
	<p>infrastruktury komunikacyjnej, społecznej, turystycznej zmierzające do niwelowania barier.</p> <p>Wszelkie projekty realizowane na terenie gminy na rzecz wykluczenia społecznego.</p> <p>Spójność: 2.1 Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom 2.2 Wzmocnienie kapitału społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji</p>
Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (SIEG)	
<p>Cel główny SIEG to stworzenie wysoce konkurencyjnej gospodarki (innowacyjnej i efektywnej) opartej na wiedzy i współpracy. Będzie on realizowany w oparciu o cztery cele szczegółowe:</p> <p>1) dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki, 2) stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy, 3) wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców, 4) wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.</p>	<p>Cel Strategiczny 1 POPRAWA ŁADU I FUNKCJONALNOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNYCH ORAZ STANU ŚRODOWISKA NATURALNEGO</p> <p>Kierunki działań</p> <p>1.1 Tworzenie i modernizacja przestrzeni publicznych umożliwiająca integrację mieszkańców 1.2 Poprawa jakości środowiska naturalnego.</p>
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie 2010-2020 (KSRR) – zakłada realizację następujących celów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów "konkurencyjność", ▪ Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych "spójność", ▪ Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych, ukierunkowanych terytorialnie "sprawność". 	
<p>Cel strategiczny 2</p> <p>WZMOCNIENIE POTENCJAŁU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO I GOSPODARCZEGO OBSZARU REWITALIZACJI</p> <p>Kierunek działań</p> <p>2.1 Rozwój infrastruktury społecznej służącej mieszkańcom 2.2 Wzmocnienie kapitału społecznego i gospodarczego obszaru rewitalizacji</p>	<p>Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów "konkurencyjność": Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych "spójność". Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie "sprawność".</p>

6. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA

Cele strategiczne i kierunki działań zaplanowane do realizacji w projekcie Programu kładą nacisk przede wszystkim na poprawę jakości życia mieszkańców, w tym stanu środowiska naturalnego.

Po przeanalizowaniu celów strategicznych również przypisanych do nich kierunków działań, należy stwierdzić, że żadne z zaproponowanych działań, nie powinno kwalifikować się do kategorii przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, określonych w § 2 Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Natomiast niektóre z ww. przedsięwzięć mogą kwalifikować się zgodnie z § 3 w/w rozporządzenia do grupy przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, tj. w szczególności w zakresie poprawy jakości dróg i towarzyszącej im infrastruktury (określone w § 3 ust. 1 pkt 60, pkt 55), itp. W związku z tym, przed realizacją poszczególnych przedsięwzięć należy przeprowadzić szczegółową kwalifikację przedsięwzięć w oparciu o ich charakterystyczne parametry. Należy również zwrócić szczególną uwagę na uwarunkowania przyrodnicze (obszary Natura 2000), rodzaj przedsięwzięcia, skalę oddziaływania w szczególności mając na uwadze działania na brzegach rzeki Bug, itp.

Mając powyższe na uwadze dla niektórych działań, może zająć potrzeba, uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przed ich realizacją.

Wśród działań wymienionych w dokumencie Programu największą rolę odgrywają te inwestycyjne, tzn. takie, których realizacja może powodować oddziaływanie na środowisko. Kierunki przewidziane do realizacji w ramach Programu podzielono na następujące grupy jak poniżej. Podział ten pozwoli przedstawić ocenę potencjalnych oddziaływań na środowisko poszczególnych grup kierunków.

- **Budowa, rozbudowa, remont budynków.**
- **Infrastruktura służąca ochronie środowiska.**
- **Infrastruktura drogowa.**
- **Turystyka, sport i rekreacja.**

Oddziaływania wynikające z realizacji działań zawartych w Programie będą miały przeważnie charakter pozytywny oraz neutralny. W kolejnych podrozdziałach przedstawiono ewentualne oddziaływania, mogące wystąpić w wyniku ich realizacji na elementy środowiska.

Na potrzeby przeprowadzenia niniejszej analizy założono, że wszelkie działania w ramach realizacji Programu będą prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Potencjalny wpływ na poszczególne komponenty środowiska będzie miała realizacja przedsięwzięć, które będą ingerować w środowisko, głównie na etapie ich bezpośredniej realizacji, powodując przejściowe uciążliwości najczęściej odwracalne w czasie.

Przy analizie wpływu na środowisko poszczególnych przedsięwzięć wzięto pod uwagę tylko przedsięwzięcia inwestycyjne, które podzielono na następujące grupy:

- Grupa przedsięwzięć inwestycyjnych
- Grupa przedsięwzięć nieinwestycyjnych

Grupy przedsięwzięć inwestycyjnych

Grupy działań	Typy działań
Budowa rozbudowa, remont budynków.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Modernizacja budynków komunalnych stanowiących własność Gminy Wyszaków 2) Społeczne centrum spotkań 3) Modernizacja i adaptacja budynku oświatowego przy ul. Sowińskiego 55 w Wyszkanie 4) Przebudowa budynku WOSiR 5) Zagospodarowanie terenu i modernizacja budynku PKP 6) Modernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych 7) Budowa obiektu z przeznaczeniem na pracę z dziećmi, młodzieżą, osobami w podeszłym wieku, chorymi itp. 8) Rozbudowa i doposażenie obiektu WOK "Hutnik" w Wyszkanie 9) Modernizacja wraz z termomodernizacją oraz wyposażenie bazy oświatowej Szkoły Podstawowej nr 1 w Wyszkanie 10) Remont i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Wyszkanie 11) Modernizacja i rozbudowa bazy oświatowej w Zespole Szkół nr 1 w Wyszkanie 12) Modernizacja targowiska miejskiego w Wyszkanie 13) Rewaloryzacja Obelisku Wazów 14) Rewitalizacja wsi Lucynów oraz Skuszew 15) Uzupełnienie infrastruktury technicznej na terenie dzielnicy przemysłowej 16) Utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej 17) Utworzenie Domu Dziennego Pobytu 18) Modernizacja bazy Centrum Aktywizacji Zawodowej i Ustawicznej "Kopernik" w Wyszkanie 19) Adaptacja hal produkcyjnych wraz z termomodernizacją budynków oraz aranżacją terenów zielonych pod potrzeby przedszkola, szkoły podstawowej oraz szkół ponadgimnazjalnych 20) Poprawa dostępności budynków użyteczności publicznej Powiatu Wyszakowskiego 21) Rewitalizacja budynki 1c firmy Quad w Wyszkanie
Infrastruktura służąca ochronie środowiska	<ol style="list-style-type: none"> 1) Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Powiatu Wyszakowskiego – etap II i etap III 2) Termomodernizacja budynku przy ul. 3 Maja 22 w Wyszkanie 3) Termomodernizacja budynku przy ul. T. Kościuszki 39 w Wyszkanie 4) Termomodernizacja budynku przy ul. Sowińskiego 26 w Wyszkanie 5) Termomodernizacja budynków SPZZOZ w Wyszkanie 6) Wykonanie pokrycia dachowego z jednoczesną termomodernizacją dachu 7) Wymiana transformatorów i silników na energooszczędne 8) Budowa sieci ciepłowniczej i przyłączy 9) Termomodernizacja budynku kościoła pw. Św. Rodziny w Wyszkanie 10) Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej 11) Zagospodarowanie terenu po byłym wysypisku odpadów komunalnych 12) Przebudowa źródła ciepła PEC Wyszaków spełniającego wymagania rynku ciepła i ochrony środowiska z perspektywą do 2040 r. komunalnych 13) Modernizacja węzłów cieplnych 14) Modernizacja (remont)sieci przesyłowej i przyłączy ciepłowniczych 15) Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
Infrastruktura drogowa	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wdrożenie pakietu rozwiązań komunikacyjnych mających na celu ograniczenie emisji CO₂ w Wyszkanie - budowa parkingu i ścieżek rowerowych 2) Poprawa bezpieczeństwa poprzez modernizację i budowę oświetlenia ulicznego w Wyszkanie 3) Wykonanie remontu bocznicy kolejowej
Turystyka, sport i rekreacja	<ol style="list-style-type: none"> 1) Zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjno – sportowe w Wyszkanie 2) Modernizacja stadionu 3) Rewitalizacja nabrzeża rzeki Bug 4) Rewitalizacja Parku K.F. Wazy w Wyszkanie 5) Zagospodarowanie terenu Placu Miejskiego w Wyszkanie 6) Zagospodarowanie sieci nowych terenów zieleni w Wyszkanie 7) Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkalno-usługowej – plac przy skrzyżowaniu ul. Daszyńskiego i Białostockiej nadanie nowej funkcji bulwaru spacerowego do rzeki Bug 8) Zagospodarowanie terenu wraz z infrastrukturą techniczną na obszarach

	rewitalizowanych
9)	Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy edukacyjno-wychowawczej poprzez wzbogacenie dodanie elementów małej architektury i instalacji edukacyjnych oraz zagospodarowanie na cele sportowo-rekreacyjne

Większość przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w Programie dotyczy obszaru antropogenicznego, wcześniej już przekształconego działalnością ludzką. Wobec tego ich realizacja nie przyczyni się do pogorszenia krajobrazu, wręcz przeciwnie – spowoduje poprawę jego estetyki i funkcjonalności.

Pozostałe przedsięwzięcia ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszków na lata 2017-2023 nie wymienione w powyższej tabeli, można zaliczyć do grupy przedsięwzięć tzw. społecznych, edukacyjnych – nieinwestycyjnych.

Grupy przedsięwzięć nieinwestycyjnych

Grupa działań	Typy działań.
Społeczne, edukacyjne	1) Zwiększenie możliwości zatrudnienia, samozatrudnienia osób pozostających bez pracy
	2) Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności i jakości świadczonych usług zdrowotnych, profilaktyki zdrowotnej.
	3) Popularyzacja różnych form kulturalnych
	4) Wszechstronna pomoc rodzinom w trudnej sytuacji
	5) Teatr na dworcu. Scena Wyszków - przeprowadzenie akcji, eventów, performance i spotkań dla lokalnej społeczności
	6) Lepsze dziś, lepsze jutro (os. Serocka, Prosta. Sowińskiego, Okrzei, Łączna)
	7) Przyjaciel osiedla Serocka
	8) Opracowanie i wdrożenie programów zapobiegających chorobom cywilizacyjnym i upowszechniającym aktywny i zdrowy tryb życia
	9) Organizacja cyklicznych imprez dla mieszkańców.
	10) Organizacja cyklicznych imprez regionalnych związanych z historią miasta, rozwojem przemysłu przy współpracy z organizacjami PP.
	11) Poprawa jakości kształcenia poprzez podniesienie kwalifikacji zawodowych nauczycieli oraz umiejętności wychowawczych rodziców.
	12) Poprawa jakości kształcenia poprzez opracowanie i wdrożenie kompleksowej oferty zajęć pozalekcyjnych rozwijających kluczowe kompetencje oraz wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne.
	13) Stworzenie systemu stypendialnego dla uczniów z ponadprzeciętnymi wynikami w nauce i sporcie
	14) Zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez stwarzanie zaplecza infrastrukturalnego w postaci siłowni, placów zabaw itp.
	15) Utrzymanie i prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej
	16) Wsparcie rozwojowe dla osób prowadzących lub planujących założenie działalności gospodarczej
	17) Zapewnienie warunków do aktywizacji usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej-wsparcie infrastrukturalne
	18) Poprawa jakości życia dzieci przebywających w Domach dla Dzieci oraz uczących się w szkołach i placówkach powiatu wyszkowskiego poprzez wyposażenie szkół i placówek ,które umożliwią im korzystanie z szerokiej oferty edukacyjnej, kulturalnej i edukacyjnej oraz funkcjonowania w społeczeństwie przez nabycie i rozwój kompetencji kluczowych
	19) Utworzenie i uruchomienie przestrzeni społeczno-gospodarczej oraz integracji społecznej we wsi Skuszew
	20) Quad 100

Zarówno realizacja jak i eksploatacja tego typu inicjatyw nie będzie wiązała się z oddziaływaniem na środowisko. Wskazane powyżej działania, prowadzą do poprawy innych komponentów środowiska a przede wszystkim **jakości życia mieszkańców gminy**.

6.1. OCENA WPŁYWU NA ŚRODOWISKO PRZEDSIĘWZIĘĆ INWESTYCYJNYCH

I. **Etap realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych LPR zaliczanych do grupy zadań związanych z infrastrukturą służącą ochronie środowiska oraz infrastrukturą drogową**

Największy wpływ na środowisko w trakcie budowy będą miały:

- a) emisja zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliwa w silnikach spalinowych pojazdów mechanicznych używanych w trakcie prac budowlanych oraz niezorganizowana emisja pyłu z placu budowy,
- b) możliwość zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego spowodowanego pracą sprzętu mechanicznego, lokalizacja zaplecza budowy,
- c) powstawanie odpadów w czasie wykonywania robót ziemnych i budowlanych,
- d) propagacja hałasu spowodowana pracą sprzętu mechanicznego,
- e) wpływ na elementy przyrodnicze,
- f) inne oddziaływania.

a) powietrze atmosferyczne

Faza budowy będzie się charakteryzowała oddziaływaniem na stan powietrza. Prace ziemne, prace budowlane nie pozostają bez wpływu na zapylenie powietrza powodujących wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza. W szczególności dotyczy to substancji emitowanych z silników spalinowych (w czasie transportu oraz pracy sprzętu i maszyny roboczych), prac spawalniczych (gazy i pyły), prac malarskich (gazy, głównie lotne związki organiczne) i innych.

Określenie skali oddziaływania i zasięgu występowania określonych stężeń danej substancji nie jest możliwe. Z punktu widzenia prawa stosunkowo krótkotrwałe oddziaływanie związane z pracami budowlanymi nie podlega normowaniu. Jednak nie ulega wątpliwości, że tego rodzaju prace nie są obojętne dla ludzi przebywających w pobliżu, szczególnie mieszkańców okolicznych domów i powodują w tym czasie pewną uciążliwość.

W związku z tym, należy ograniczać emisję poprzez :

- zwilżanie powierzchni terenu i zwilżanie sypkiego materiału składowanego na pryzmach (piasek); naturalnie odbywa się to za sprawą opadów atmosferycznych natomiast w porze bezdeszczowej warto dodatkowo zwilżać źródła pylenia; ograniczaniu emisji mogą też służyć sztuczne bariery, jakimi są m. in. parkany okalające plac budowy;
- zastosowanie „myjek” do oczyszczania kół, a przede wszystkim zamiatanie na mokro odcinka ulicy, na który wyjeżdżają samochody z budowy w celu zapobiegnięcia zanieczyszczenia powierzchni ulic, na które będą wyjeżdżały samochody z placu budowy;

- unikanie warunków sprzyjających pyleniu podczas przesypywania sypkiego materiału (np. załadunek i rozładunek ciężarówek);
- szybkie zagospodarowanie powierzchni, która została odsłonięta i przez to narażona na emisję wiatrową (np. obsadzanie trawą, itp.).

b) środowisko gruntowo-wodne

W trakcie budowy istnieje potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu (potencjalne wycieki olejów przekładniowych, silnikowych, paliwa, itp.). Aby zminimalizować niebezpieczeństwo skażenia zaplecze budowy, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym, zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną lub na terenie, z którego możliwe jest ujęcie zanieczyszczonych wód opadowych i wstępne oczyszczenie przed odprowadzeniem do odbiornika. Oprócz tego, stan sprzętu budowlanego i środków transportu powinien być na bieżąco monitorowany. Pozwoli to na szybkie wykrywanie i eliminację nieszczelności, skutkujących wyciekami ropopochodnych. Zminimalizuje to potencjalne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego. Na placu budowy należy zapewnić odpowiednie warunki sanitarne pracownikom (np. poprzez ustawienie kabin ustępowych typu Toi-Toi, które następnie będą wywiezione do punktu zlewnego – oczyszczalni przez uprawniony podmiot).

Ocena wpływu na wody planowanych do realizacji w ramach Programu, uwzględnia głównie możliwe zmiany ich jakości (chemizm, eutrofizacja, stan i potencjał ekologiczny) oraz ilości wód powierzchniowych i podziemnych. Brano także pod uwagę ich wpływ na reżim hydrologiczny, w szczególności możliwość zmiany stosunków wodnych mających wpływ na zachowanie równowagi przyrodniczej w ekosystemach zależnych od wód. Zadania, które mogą mieć wpływ na stan wód powierzchniowych to : Rozbudowa i modernizacja sieci wodno - kanalizacyjnej wraz z inwestycjami na rzecz poprawy jakości wody; Wsparcie i realizacja przedsięwzięć melioracyjnych. Negatywne oddziaływania na wody związane będą głównie z etapem prowadzenia prac budowlano-remontowych. Potencjalne oddziaływania polegać mogą na przedostawaniu się szkodliwych substancji do wód. Ponadto, realizacja tych przedsięwzięć może zaburzać stosunki wodne. Oddziaływania te będą mieć raczej charakter bezpośredni i krótko- lub średnioterminowy.

c) odpady

Na terenie budowy w czasie realizacji przedmiotowych projektów mogą powstawać głównie następujące typy odpadów:

1. odpady z budowy, remontów i demontażu dróg,
2. materiały konstrukcyjne zawierające gips,
3. materiały ceramiczne, szkło, drewno, tworzywa sztuczne
4. złom stalowy,
5. zniszczone kable,
6. odpady związane z eksploatacją maszyn i urządzeń wykorzystywanych podczas prac budowlanych tj. odpadowe oleje hydrauliczne i silnikowe, zanieczyszczona substancjami niebezpiecznymi ziemia, opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych,

7. odpady ulegające biodegradacji,
8. gleba i ziemia w tym urobek z pogłębiania,
9. odpady bytowe pracowników – puszki, butelki, papiery itp., na odpady te należy przygotować odpowiednie pojemniki, które powinny być systematycznie opróżniane.

Część z nich np. niektóre oleje mogą być klasyfikowane jako odpady niebezpieczne i w związku z tym należy je traktować w sposób szczególny. W sposób szczególny należy także postępować z odpadami zawierającymi azbest.

Powstałe w trakcie budowy odpady powinny być w miarę możliwości wtórnie wykorzystywane bądź usuwane zgodnie z obowiązującymi przepisami. W przypadku odpadów niebezpiecznych każdy rodzaj odpadów powinien być gromadzony i przechowywany oddzielnie. Transport odpadów niebezpiecznych z miejsc ich powstawania do miejsc ich odzysku lub unieszkodliwiania powinien się odbywać z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie tego typu odpadów.

d) hałas

W trakcie robót budowlanych wykorzystywany będzie sprzęt budowlany i środki transportu, stanowiące źródło hałasu i drgań. Emitowany hałas będzie oddziaływał na okolicznych mieszkańców oraz ludzi przebywających chwilowo w rejonie inwestycji. Przy organizacji placu i planu budowy należy zwrócić więc szczególną uwagę na to by zastosowane urządzenia spełniały przedstawione kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. Nr 263, poz. 2202, zm.). Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji uciążliwości hałasowych na terenach otaczających plac budowy, należy jednak pamiętać, że proces budowlany będzie ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustaną.

Dla ograniczenia uciążliwości akustycznych prace budowlane powinny być prowadzone tylko w porze dziennej.

Ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji można także osiągnąć poprzez:

- prowadzenie rozładunku pojazdów przy wyłączonym silniku;
- izolowanie głośnych procesów i ograniczanie dostępu do obszarów zagrożonych hałasem,
- ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów i ekranów akustycznych,
- stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku,
- stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.

e) elementy przyrody

W procesie budowy obiektów budowlanych oraz dróg istotnym zagadnieniem jest adaptacja i ochrona istniejących elementów zieleni w najbliższym otoczeniu obiektów.

W przypadku prowadzonych prac ziemnych należy uwzględnić element ochrony istniejącej roślinności drzewiastej. Dotyczy to zabezpieczenia części nadziemnych drzew i ochrony systemu korzeniowego w trakcie realizacji prac ziemnych i budowlanych. W przypadku

konieczności przeprowadzenia instalacji podziemnych w pobliżu drzew konieczne jest zastosowanie metod nieinwazyjnych – na przykład przewiertów sterowanych.

Realizacja przedmiotowych projektów, może spowodować konieczność usunięcia bądź przesadzenia kolidujących z nimi drzew i krzewów. O ile jest to możliwe należy przesadzać a nie wycinać kolidujące z budową drzewa. Należy też zwrócić uwagę na odpowiednie zabezpieczenie drzew w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych prac budowlanych. Można to osiągnąć poprzez zabezpieczenie pni deskami, a następnie obwiązanie sznurem lub drutem zabezpieczającym przed odkryciem (w taki sposób, aby nie doszło do uszkodzenia mechanicznego kory). W trakcie wykonywania instalacji podziemnych może nastąpić uszkodzenie korzeni.

Najbardziej niebezpieczne dla roślin jest wykonywanie prac ziemnych latem (przesuszenie) oraz zimą (przemarznięcie). Najlepszym czasem na wykonanie tych czynności jest okres spoczynku roślin, ponieważ ciężki sprzęt budowlany może zniszczyć korzenie drzew w obrębie wykopów.

Wszelkie roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego powinny być wykonywane ręcznie w zasięgu rzutu korony lub w promieniu określonym przez dwukrotną wartość obwodu pnia u podstawy. Odsłonięte korzenie drzew na czas budowy powinny zostać okryte np. matami ze słomy lub tkanin workowatych, które zabezpiecza je przed uszkodzeniem i wysychaniem. Wykopy w obrębie rzutu korony należy zasypywać glebą urodzajną w celu umożliwienia rozwoju systemu korzeniowego (rekompensata straty fragmentów systemu).

W przypadku wysokiego poziomu wód gruntowych na terenie prowadzonych inwestycji oraz występowania roślin drzewiastych w najbliższym otoczeniu inwestycji należy przewidzieć zabezpieczenie ścian wykopu w celu uniknięcia drastycznych zmian poziomu wód gruntowych mających niekorzystny wpływ na istniejącą zieleń wysoką (osłabienie stanu zdrowotnego, podatność na infekcję, posusz w szczytowej części korony).

W przypadku stwierdzenia występowania na terenie zainwestowania gatunków zwierząt podstawowym działaniem minimalizującym negatywny wpływ jest odpowiedni dobór terminów prowadzenia prac budowlanych np. poza okresami rozrodczymi, lęgowymi ptaków itp.

Pewne potencjalne zagrożenie, może mieć miejsce głównie w trakcie prac budowlanych w starych budynkach – w przypadku bytowania na strychu chronionych nietoperzy lub ptaków. Trzeba wyraźnie podkreślić, że jest to okoliczność normalna, a nie nadzwyczajna, bowiem natrafienie na siedlisko chronionego ptaka lub nietoperza jest możliwe podczas każdego remontu poddasza i w żadnym wypadku nie uruchamia to postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko. Normalnym tokiem postępowania jest w takim przypadku zawiadomienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i postępowanie zgodne z jego wskazaniem. Obecność nietoperzy i ptaków na strychach może skomplikować i opóźnić prace remontowe, ale ich nie uniemożliwia.

f) krajobraz

Jako oddziaływania negatywne uznano działania w zakresie rozwoju transportu i infrastruktury drogowej. O takiej ocenie zdecydowała możliwość zajęcia powierzchni otwartych terenów oraz zmniejszenie ogólnej wartości krajobrazu. Fazy realizacji prac budowlanych i drogowych mogą generować krótkotrwałe słabe niekorzystne oddziaływania. Rozbudowa infrastruktury drogowej pociągnie za sobą niekorzystne zmiany krajobrazu.

g) klimat

Klimat określamy zwykle przez podanie średnich wartości parametrów opisujących stan atmosfery i powierzchni Ziemi (np. temperatura powietrza, ilość opadów, liczba dni z pokrywą śnieżną) wraz z zakresem zmienności tych parametrów w czasie (np. średnia temperatura zimy, maksymalna temperatura dnia, częstość występowania burz itp.). W ogólnym obrazie zmiany jakie będzie powodować etap realizacji Programu są prognozowane tylko hipotetycznie i będą ograniczone tylko do obszaru realizacji zadań. Na podstawie przeprowadzonej oceny stwierdzono ogólnie pozytywny i neutralny wpływ na klimat realizacji założeń Planu.

h) zabytki

Negatywne, przejściowe i najczęściej krótkotrwałe oddziaływanie na wszystkie dobra materialne rozumiane jako budynki, infrastruktura oraz zabytki niesie za sobą faza realizacyjna zaplanowanych w Programie działań. W czasie prowadzenia prac w pobliżu zabudowań w tym szczególnie zabytków dojdzie do emisji dźwięku i wibracji z maszyn budowlanych oraz transportu i przeładunku materiałów budowlanych.

i) człowiek

Negatywne, przejściowe i najczęściej krótkotrwałe oddziaływanie niesie za sobą faza realizacyjna praktycznie wszystkich ujętych w grupie I działań. Takie oddziaływania związane są z budową, przebudową, modernizacją obiektów infrastruktury komunikacyjnej, sieci wodno-kanalizacyjnej, melioracyjnej, budynków. W czasie prowadzenia prac dojdzie do emisji spalin z maszyn budowlanych oraz emisji pyłu, którego źródłem jest głównie unoszenie pyłu z odsłoniętych skał podłoża, niezabezpieczonych przyzmy materiałów sypkich oraz z zanieczyszczonych powierzchni placów budów i dróg. Dodatkowym czynnikiem będzie emisja hałasu i wstrząsów pochodząca od maszyn wykorzystywanych do prac budowlanych i transportu materiałów.

j) inne oddziaływania

Ocena wpływu na wody planowanych do realizacji w ramach Programu projektów, uwzględnia głównie możliwe zmiany ich jakości (chemizm, eutrofizacja, stan i potencjał ekologiczny) oraz ilości wód powierzchniowych i podziemnych. Brano także pod uwagę ich wpływ na reżim hydrologiczny, w szczególności możliwość zmiany stosunków wodnych mających wpływ na zachowanie równowagi przyrodniczej w ekosystemach zależnych od wód. Negatywne oddziaływania na wody związane będą głównie z etapem prowadzenia prac budowlano-remontowych. Potencjalne oddziaływania polegać mogą na przedostawaniu się szkodliwych substancji do wód. Ponadto, realizacja tych przedsięwzięć może zaburzać stosunki wodne. Oddziaływania te będą mieć raczej charakter bezpośredni i krótko- lub średnioterminowy.

II. Etap realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych LPR zaliczanych do grupy zadań związanych z budową, rozbudową i remontem budynków oraz turystyką, sportem i rekreacją

Największy wpływ na środowisko w trakcie budowy będą miały:

- a) emisja zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliwa w silnikach spalinowych pojazdów mechanicznych używanych w trakcie prac budowlanych oraz niezorganizowana emisja pyłu z placu budowy,
- b) hałas spowodowany pracą sprzętu mechanicznego,
- c) możliwość zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego spowodowanego pracą sprzętu mechanicznego, lokalizacją zaplecza budowy,
- d) możliwość zniszczenia gleb,
- e) wpływ na elementy przyrodnicze,
- f) odpady powstające w czasie wykonywania robót ziemnych i budowlanych.

a) powietrze atmosferyczne

Wpływ na powietrze będzie występował w postaci zwiększonej emisji pyłów i spalin spowodowanej ruchem maszyn budowlanych oraz samochodów transportujących materiały i urządzenia budowlane oraz odpady z terenu budowy. Będą to głównie oddziaływania krótkoterminowe związane z etapem realizacji, które po zakończeniu prac ustaną.

W związku z tym, należy ograniczać emisję do powietrza poprzez :

- zwilżanie powierzchni terenu i zwilżanie sypkiego materiału składowanego na przymach (piasek); naturalnie odbywa się to za sprawą opadów atmosferycznych natomiast w bezdeszczowej warto dodatkowo zwilżać źródła pylenia; ograniczaniu emisji mogą też służyć sztuczne bariery, jakimi są m. in. parkany okalające plac budowy;
- dla zapobieżenia zanieczyszczeniu powierzchni ulic, na które będą wyjeżdżały samochody z placu budowy, można zastosować „myjki” do oczyszczania kół, a przede wszystkim zamiatanie na mokro odcinka ulicy, na który wyjeżdżają samochody z budowy;
- unikanie warunków sprzyjających pyleniu podczas przesypywania sypkiego materiału (np. załadunek i rozładunek ciężarówek);
- szybkie zagospodarowanie powierzchni, która została odsłonięta i przez to narażona na emisję wiatrową (np. obsadzanie trawą, itp.).

b) hałas

Praca sprzętu budowlanego i ruch pojazdów wpłynie również czasowo (krótkotrwale) na klimat akustyczny na obszarze objętym inwestycją.

Przy organizacji placu i planu budowy należy zwrócić więc szczególną uwagę na to by zastosowane urządzenia spełniały przedstawione kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa. Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji uciążliwości hałasowych na terenach otaczających plac budowy, należy jednak pamiętać, że proces budowlany będzie ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustaną.

Dla ograniczenia uciążliwości akustycznych prace budowlane powinny być prowadzone tylko w porze dziennej.

Ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji można także osiągnąć poprzez:

- prowadzenie rozładunku pojazdów przy wyłączonym silniku;

- izolowanie głośnych procesów i ograniczanie dostępu do obszarów zagrożonych hałasem,
- stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku,
- stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.

c) środowisko gruntowo-wodne oraz gospodarka wodno-ściekowa

Negatywne, przejściowe i najczęściej krótkotrwałe oddziaływanie na warunki gruntowo wodne będą związane z pracami ziemnymi. Szacuje się, że charakter niniejszych zadań nie wskazuje na konieczność prowadzenia głębokich wykopów.

W trakcie budowy istnieje potencjalne niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu (potencjalne mikrowycieki olejów przekładniowych, silnikowych, paliwa, itp.). Aby zminimalizować niebezpieczeństwo skażenia zaplecze budowy, na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym, zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną. Oprócz tego stan sprzętu budowlanego i środków transportu powinien być na bieżąco monitorowany. Zminimalizuje to potencjalne zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego.

Na etapie opracowania organizacji budowy powinno się zapewnić odpowiednie warunki sanitarne pracownikom (np. poprzez ustawienie kabin ustępowych typu Toi-Toi).

d) gleby

Wpływ na gleby i grunty będzie dotyczył okresowych (krótkotrwałych) zmian w ukształtowaniu terenu i będzie związany z realizacją takich zadań, jak: wymiana nawierzchni, urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, wykopy pod fundamenty obiektów kubaturowych. Ponieważ na rewitalizowanych terenach nie występują uprawy polowe, nie wystąpi negatywny wpływ na gleby służące produkcji rolnej.

e) elementy przyrody

W trakcie realizacji zadań związanych z rewitalizacją obiektów architektonicznych, porządkowaniem istniejących lub urządzeniem nowych terenów zielonych nastąpi niewielki wpływ na faunę (głównie ptaki) i florę, związany z usunięciem części istniejących drzew i krzewów. Generalnie usuwanie drzew i krzewów z obszarów rewitalizowanych powinno być podyktowane ich złym stanem zdrowotnym lub korektą nieprawidłowo przeprowadzonych nasadzeń oraz usuwaniem samosiewu. Dopuszcza się usuwanie drzew kolidujących z planowaną zabudową, przy braku możliwości ich przesadzenia oraz po rozważeniu wariantów lokalizacyjnych obiektów. Wszelkie działania w obrębie zieleni będą miały na celu przede wszystkim jej uporządkowanie, nadanie terenom zieleni urządzonej nowej, atrakcyjnej formy oraz radykalną poprawę stanu zdrowotnego i żywotności porastającej je roślinności dzięki dokonanim cięć sanitarnym i nowym nasadzeniom.

W trakcie prac budowlanych należy też zwrócić uwagę na odpowiednie zabezpieczenie drzew w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych prac budowlanych. Można to osiągnąć poprzez owinięcie pni jutą, mchem lub innym miękkim materiałem, a następnie deskami oraz obwiązanie sznurem lub drutem zabezpieczającym przed odkryciem. Uszkodzenie korzeni może także nastąpić przy wykonywaniu instalacji podziemnych. Najbardziej niebezpieczne dla roślin jest wykonywanie prac ziemnych latem (przesuszenie)

oraz zimą (przemarznięcie). Najbezpieczniej, gdy rośliny są w okresie spoczynku. Ponieważ, ciężki sprzęt budowlany może zniszczyć korzenie drzew w obrębie wykopów, wszelkie roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego powinny być wykonywane ręcznie. Odsłonięte korzenie drzew na czas budowy powinny zostać okryte np. matami ze słomy lub tkanin workowatych.

Ze względu na możliwość występowania gatunków ptaków objętych ochroną oraz nietoperzy w dziuplach drzew stanowiących kryjówki, dla ich ochrony konieczne jest zachowanie starodrzewia oraz wskazane jest wieszanie specjalnej konstrukcji budek lęgowych. Normalnym tokiem postępowania jest w takim przypadku zawiadomienie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i postępowanie zgodnie z jego wskazaniem. Obecność nietoperzy i ptaków na terenach zielonych może skomplikować i opóźnić prace, ale ich nie uniemożliwia.

Na poddaszach i strychach rewitalizowanych budynków mogą również występować gatunki ptaków objętych ochroną oraz nietoperzy, w związku z tym rewitalizacja budynków i innych obiektów budowlanych winna być poprzedzona przeglądem budynku przy udziale specjalisty ornitologa i chiropterologa.

f) odpady

Źródłem odpadów powstających w trakcie realizacji inwestycji będą głównie materiały budowlane oraz odpady powstające z rozbiórek. W zdecydowanej większości odpady powstające w czasie realizacji zadań nie będą się zaliczały do odpadów niebezpiecznych i w przypadku braku możliwości ich powtórnego wykorzystania zostaną wywiezione na składowisko odpadów komunalnych. W trakcie prac budowlanych mogą powstać oczywiście odpady klasyfikowane jako niebezpieczne np. niektóre oleje, materiały zawierające azbest i w związku z tym należy je traktować w sposób szczególny.

W celu ograniczenia wpływu inwestycji na środowisko wskazane jest prowadzenie robót budowlanych w oparciu o nowoczesne technologie, a powstałe w trakcie budowy odpady powinny być w miarę możliwości wtórnie wykorzystywane bądź usuwane zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wykonywania robót budowlanych. W przypadku odpadów niebezpiecznych każdy rodzaj odpadów powinien być gromadzony i przechowywany oddzielnie. Transport odpadów niebezpiecznych z miejsc ich powstawania do miejsc ich odzysku lub unieszkodliwiania powinien się odbywać z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie tego typu odpadów.

f) krajobraz

Za negatywne uznano działania w zakresie rozbudowy infrastruktury sportu i rekreacji. O takiej ocenie zdecydowała możliwość zajęcia powierzchni otwartych terenów oraz zmniejszenie ogólnej wartości krajobrazu. Fazy realizacji prac budowlanych mogą generować krótkotrwałe słabe niekorzystne oddziaływania.

g) klimat

Klimat określamy zwykle przez podanie średnich wartości parametrów opisujących stan atmosfery i powierzchni Ziemi (np. temperatura powietrza, ilość opadów, liczba dni z pokrywą śnieżną) wraz z zakresem zmienności tych parametrów w czasie (np. średnia temperatura zimy, maksymalna temperatura dnia, częstość występowania burz itp.). W

ogólnym obrazie zmiany jakie będzie powodować etap realizacji założeń Planu są prognozowane tylko hipotetycznie i będą ograniczone do bezpośredniego sąsiedztwa inwestycji (krótkoterminowe).

h) zabytki

Negatywne, przejściowe i najczęściej krótkotrwałe oddziaływanie na wszystkie dobra materialne rozumiane jako budynki, infrastruktura oraz zabytki niesie za sobą faza realizacyjna zaplanowanych w Planie działań. W czasie prowadzenia prac w pobliżu zabudowań w tym szczególnie zabytków dojdzie do emisji dźwięku i wibracji z maszyn budowlanych oraz transportu i przeładunku materiałów budowlanych.

i) człowiek

Negatywne, przejściowe i najczęściej krótkotrwałe oddziaływanie niesie za sobą faza realizacyjna praktycznie wszystkich ujętych w grupie II działań. Takie oddziaływania związane są z budową, przebudową, modernizacją czy rewitalizacją wszelkiego rodzaju obiektów, budynków. W czasie prowadzenia prac dojdzie do emisji spalin z maszyn budowlanych oraz emisji pyłu, którego źródłem jest głównie unoszenie pyłu z odsłoniętych skał podłoża, niezabezpieczonych przyzmy materiałów sypkich oraz z zanieczyszczonych powierzchni placów budów i dróg. Dodatkowym czynnikiem będzie emisja hałasu i wstrząsów pochodząca od maszyn wykorzystywanych do prac budowlanych i transportu materiałów.

Podsumowując: etap realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych związany będzie z wykonaniem typowych prac budowlanych. Na tym etapie występują charakterystyczne uciążliwości, tj.: emisja do powietrza zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, hałas pochodzący od poruszających się pojazdów, odpady budowlane oraz zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego.

Oddziaływania te będą miały charakter krótkotrwały, odwracalny i ustąpią po zakończeniu prac budowlanych, nie powodując trwałych zmian w środowisku. W celu ograniczenia negatywnego oddziaływania, roboty budowlane prowadzone będą w sposób zapewniający ochronę wszystkich komponentów środowiska. Teren budowy będzie odpowiednio zorganizowany i zabezpieczony. Do prac budowlanych używane będą wyłącznie sprawne urządzenia techniczne i maszyny budowlane.

Prace budowlane prowadzone będą w taki sposób, aby zminimalizować ilości wytwarzanych odpadów oraz ograniczyć negatywne ich oddziaływanie na środowisko. Odpady powstałe wskutek realizacji inwestycji będą zagospodarowane zgodnie z obowiązującymi przepisami. Ścieki bytowe związane z funkcjonowaniem zaplecza budowy zostaną odprowadzone do bezodpływowych urządzeń sanitarnych – przenośnych toalet lub wykorzystywane będą w tym celu istniejące urządzenia sanitarne (np. w modernizowanych obiektach).

W celu ochrony środowiska gruntowo-wodnego, w przypadku ewentualnego wycieku paliw lub substancji niebezpiecznych pochodzących z maszyn i środków transportu, należy stosować sorbenty w celu wyeliminowania wycieków do gruntu. Ponadto zaplecze budowy, na którym będzie parkował sprzęt budowlany i środki transportu należy zorganizować na terenie utwardzonym, zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną np. płytami betonowymi.

Podczas budowy wpływ na powietrze atmosferyczne będą miały również emisje pochodzące m.in. z: eksploatacji sprzętu wykorzystywanego podczas budowy, eksploatacji środków transportu, niektórych prac budowlanych, montażowych, wykończeniowych itp. Lokalnie, oddziaływanie może mieć miejsce w postaci wzrostu zapyłanie powietrza a przede wszystkim – także lokalnie – w postaci wzrostu stężeń substancji emitowanych przez silniki samochodów ciężarowych, obsługujących budowę. Skala tego oddziaływania i ich zasięg będą bardzo małe. Należy je minimalizować poprzez ograniczanie czasu pracy silników spalinowych na biegu jałowym, ograniczanie prędkości jazdy a także pustych przewozów itp.

W trakcie robót budowlanych wykorzystywany będzie sprzęt budowlany i środki transportu, stanowiące źródło hałasu i drgań. Z uwagi na ochronę klimatu akustycznego prace budowlane należy prowadzić w porze dziennej.

W związku z realizacją przedsięwzięć może zająć potrzeba wycinki kolidujących drzew i krzewów. Wycinkę drzew i krzewów należy przeprowadzić w okresie od października do kwietnia, w porozumieniu z dendrologiem. W celu ograniczenia wpływu inwestycji na pozostawione na placu budowy drzewa należy zastosować następujące działania:

- a) zabezpieczanie drzew rosnących w bezpośrednim sąsiedztwie prac budowlanych poprzez owinięcie pni słomianymi matami lub innym miękkim materiałem oraz odeskowanie,
- b) nieskładowanie materiałów budowlanych oraz sprzętu w rzucie koron drzew wyznaczyć drogi dojazdowe poza rzutem koron drzew,
- c) wykonanie prac ziemnych w obrębie systemu korzeniowego w sposób najmniej szkodzący drzewom,
- d) ułożenie tymczasowej nawierzchni z płyt perforowanych na podsypce żwirowej lub innym materiale izolującym.

III. Etap eksploatacji przedsięwzięć inwestycyjnych LPR zaliczanych do grupy zadań związanych z infrastrukturą służącą ochronie środowiska oraz infrastrukturą drogową

Na tym etapie występować będą również różnego rodzaju uciążliwości, uzależnione od rodzaju przedsięwzięcia, tj.: emisja do powietrza zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, hałas, odpady oraz zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego. Jednak nie przewiduje się znaczącego, negatywnego oddziaływania na środowisko i zdrowie ludzi.

W celu minimalizacji ewentualnych oddziaływań należy stosować rozwiązania chroniące środowisko (uzależnione od rodzaju przedsięwzięcia) m.in. takie jak:

- Prawidłowa gospodarka odpadami zgodna z zasadami określonymi w przepisach o odpadach - poprzez ich segregowanie i systematyczne przekazywanie odpadów do zagospodarowania zminimalizuje i ograniczy możliwość ich negatywnego oddziaływania na środowisko.
- Zabezpieczenie gruntów przed zanieczyszczeniem substancjami ropopochodnymi pochodzącymi z ewentualnych wycieków z pojazdów poruszających się np. po drogach, parkingach - powierzchnie zostaną wykonane jako szczelne, uniemożliwiające przedostawanie się do gruntu zanieczyszczonych wód opadowych. Wody opadowe z

tych powierzchni będą podczyszczane w separatorze substancji ropopochodnych z osadnikiem.

- Ścieki sanitarne odprowadzane będą do kanalizacji sanitarnej. Wody deszczowe z dachu należy retencjonować natomiast wody opadowe (ścieki przemysłowe np. z parkingów) po podczyszczeniu odprowadzane będą do kanalizacji deszczowej.
- W celu minimalizacji uciążliwości związanych z propagacją hałasu należy stosować rozwiązania organizacyjne ruchu drogowego, w zależności od potrzeb stosować np. ciche nawierzchnie, ekrany akustyczne oraz wszelkie inne zabezpieczenia uniemożliwiające uciążliwości hałasu takie jak zmiany organizacji ruchu.

a) powietrze atmosferyczne

Realizacja projektów na terenie gminy wpłynie pośrednio pozytywnie na powietrze. Przykładowe typy interwencji oraz projekty kluczowe zakładają m.in. budowę i remont dróg, gdzie zostanie wymieniona lub wyremontowana infrastruktura sieciowa i nawierzchnia dróg.

Skutkiem negatywnym rozwoju infrastruktury komunikacyjnej jest pojawianie się większej ilości aut na drogach, a co za tym idzie, większej emisji spalin do środowiska, ale z drugiej strony modernizacja odcinków dróg wpływa na polepszenie płynności jazdy, co z kolei powoduje mniejszą emisję spalin do powietrza. Będą to oddziaływania długoterminowe często stałe.

Projekty związane między innymi z poprawą infrastruktury drogowej wpłyną na popularyzację transportu zbiorowego oraz zachęcą mieszkańców obszaru do korzystania z komunikacji zbiorowej (kosztem indywidualnej), co przyczyni się do polepszenia stanu powietrza.

b) środowisko wodno-gruntowe

Planowane do realizacji projekty wpłyną korzystnie na jakość wód gruntowych ponieważ wody z budowanej i modernizowanej nawierzchni będą odprowadzane do kanalizacji deszczowej.

Związane bezpośrednio z budową infrastruktury ochrony środowiska (rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowo-kanalizacyjnych) i usprawnienie układu komunikacyjnego spowoduje polepszenie się stanu czystości powierzchni ziemi (zmniejszenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych, bytowych). Modernizacji układu komunikacyjnego będzie towarzyszyć wprowadzenie zieleni towarzyszącej.

c) odpady

Na etapie eksploatacji obiektów infrastruktury głównie drogowej będą przede wszystkim powstawały odpady z eksploatacji kanalizacji deszczowej tj. odpady z czyszczenia separatorów substancji ropopochodnych oraz studzienek, które będą odpowiednio zagospodarowane przez specjalistyczne firmy.

W wyniku eksploatacji tych obiektów mogą powstawać również odpady komunalne związane z ich normalnym użytkowaniem tj.: odpady komunalne segregowane i gromadzone selektywnie (papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne), odpady z terenów zielonych

(koszenie poboczy); odpady ulegające biodegradacji; niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, które będą odbierane przez specjalistyczne podmioty na podstawie podpisanej umowy.

d) hałas

Z założenia generowany hałas będzie znacznie mniejszy. Proponuje się zastosowanie przy modernizacji i budowie dróg nawierzchni tzn. „cichych” nawierzchni co przyczyni się do zmniejszenia emisji poziomu hałasu. Swoiste źródło hałasu stanowią niemodernizowane nawierzchnie starego typu. Nie odnotowano poważnych zagrożeń dla klimatu akustycznego. Ruch samochodowy, mimo okresowej koncentracji w ciągu dnia nie odbywa się z dużymi prędkościami, nie generuje więc wysokich poziomów hałasu.

e) przyroda

Planowane projekty są w większości neutralne dla bioróżnorodności, a tym bardziej nie powinny przyczynić się do redukcji liczby gatunków, jak też nie powinny przyczynić się do redukcji populacji zwierząt, czy liczby obiektów przyrodniczych.

f) klimat

Pozytywnym efektem realizowanych projektów będzie przede wszystkim poprawa jakości powietrza, poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P.

Ponadto, uzbrojenie obszaru w sieć wodociągowo-kanalizacyjną zminimalizuje zagrożenia związane z pogorszeniem jakości gleb wskutek braku infrastruktury na terenach rozwojowych jednocześnie przyczyniając się do poprawy kondycji zdrowotnej mieszkańców.

g) zabytki

Wszystkie oddziaływania pozytywne na zabytki będą mieć charakter długotrwały, a w niektórych przypadkach nawet stały.

Realizacja projektów związanych z modernizacją i budową infrastruktury drogowej przyczyni się do:

- ograniczenia emisji gazów i pyłów do powietrza,
- zmniejszenia ilości pyłów osiadających na obiektach zabytkowych oraz redukcji emisji hałasu, które powodują niszczenie zabytków, w tym ich konstrukcji.

Ponadto, dzięki rozwojowi systemu dróg część ruchu samochodowego zostanie wyprowadzona z miasta, co ograniczy emisję drgań wpływających na stan zabytków.

h) krajobraz

Realizacja projektów z grupy I przewidzianych do realizacji w ramach LPR może oddziaływać negatywnie na krajobraz. Obiekty liniowe, jakimi są drogi, nasypy i inne obiekty

inżynieryjne trwale zmieniają krajobraz przyczyniając się do jego podziału. Dlatego opracowane zostały zasady ich projektowania, które zmniejszają różnice krajobrazowe.

i) człowiek

Planowane do realizacji projekty wpłyną korzystnie na człowieka. Rozwój sieci drogowej przyczyni się do poprawy komfortu jazdy, poprawy mobilności mieszkańców oraz umożliwi rozwój turystyki i aktywności gospodarczej miejscowości usytuowanych wzdłuż dróg natomiast rozbudowa sieci kanalizacyjnej przyczyni się do poprawy jakości wód i gleb, jednocześnie wpłynie korzystnie na jakość życia mieszkańców gminy.

IV. Etap eksploatacji przedsięwzięć inwestycyjnych LPR zaliczanych do grupy zadań związanych z budową, rozbudową i remontem budynków oraz turystyką, sportem i rekreacją.

Realizacja działań określonych w LPR, przyczyniając się do osiągnięcia celów zakładanych w tym dokumencie, przyczyni się jednocześnie do poprawy warunków środowiskowych na terenie gminy. Po realizacji tych działań nie zmieni się zasadniczo funkcja tych terenów. Poprawie ulegnie estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznej, co korzystnie wpłynie na wizerunek obszaru.

Efektom pozytywnych zmian powinno być:

- zwiększenie atrakcyjności turystycznej terenu poprzez podniesienie estetyki terenów rekreacyjnych poddanych remontom i modernizacjom oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej,
- wzbogacenie krajobrazu oraz zwiększenie różnorodności biologicznej, poprzez remont i modernizację obiektów ,
- przewidywane w ramach projektu prace pielęgnacyjne i urządzeniowe terenów zielonych,
- wsparcie instytucji kultury o kluczowym znaczeniu dla mieszkańców,
- wzrost zadowolenia mieszkańców wynikający z wzrostu bezpieczeństwa społecznego,
- dostosowania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- podniesiona jakości życia mieszkańców poprzez polepszenie warunków mieszkaniowych,
- zapewnienie miejsc do spędzania wolnego czasu,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży o specjalnych wymaganiach edukacyjnych,
- wzrost aktywności obywatelskiej oraz redukcja negatywnych zjawisk społecznych,
- nowe miejsca pracy.

Realizacja Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017-2023 będzie miała pozytywny wpływ na takie zagadnienia ochrony środowiska jak:

- krajobraz, ze względu na realizację zadań związanych poprawą estetyki przestrzeni publicznej uwzględniających krajobraz kulturowy obszaru oraz zagospodarowanie miejsc rekreacji i wypoczynku,
- odpady, ze względu na realizację zadań związanych z zagospodarowaniem miejsc sprzyjających powstawaniu dzikich wysypisk,
- walory przyrodnicze, w skutek realizacji zadań związanych z uporządkowaniem i zagospodarowaniem terenów zielonych – nowe nasadzenia drzew i krzewów.

Realizacja niniejszych kierunków działań w sposób jednoznacznie pozytywny wpłynie przede wszystkim na estetykę, funkcjonalność, użyteczność dla mieszkańców, ale także dla podmiotów prowadzących działalności gospodarczą.

a) środowisko wodno-gruntowe

W eksploatowanych obiektach będzie wykorzystywana woda do celów socjalno-gospodarczych i w związku z tym będą powstawać ścieki sanitarne. Ścieki sanitarne będą odprowadzane do zewnętrznej sieci kanalizacji sanitarnej i kierowane do oczyszczalni ścieków. Wody opadowe z terenów utwardzonych będą odprowadzane do kanalizacji deszczowej.

b) odpady

Na terenie obiektów wskazanych do rewitalizacji mogą powstawać następujące typy odpadów:

- odpady komunalne segregowane i gromadzone selektywnie: papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, metale, zużyte źródła światła,
 - odpady z terenów zielonych: odpady ulegające biodegradacji,
 - inne odpady komunalne: niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.
- Rewitalizacja obszarów zdegradowanych będzie minimalizować zagrożenie powstawania dzikich wysypisk odpadów.

c) hałas

Eksploatacja rewitalizowanych obiektów nie będzie generowała znaczącego hałasu. Swoiste źródło hałasu stanowią zazwyczaj miejsca rekreacyjne (płosenie zwierząt), których eksploatacja, niemniej jednak pozytywnie wpłynie na mieszkańców, zwłaszcza w obszarze zagospodarowania czasu wolnego dzieci.

d) powietrze

Realizacja zadań inwestycyjnych w szczególności tj. polegających na termomodernizacji obiektów oraz wdrażaniu niskoemisyjnych rozwiązań technicznych będzie pozytywnie wpływać na stan powietrza atmosferycznego.

Ponadto, wyższy standard życia, do czego może doprowadzić realizacja działań szczególnie w zakresie aktywizacji zawodowej rozwoju przedsiębiorczości, także wiąże się z większym zainteresowaniem stanem środowiska, a często z zaprzestaniem szkodliwych oddziaływań typowych na przykład w obszarach patologicznych.

e) przyroda

Teren będący przedmiotem analiz jest w większości zabudowany, a tylko niewielkie przestrzenie zajmują tereny zielone, będące także formą antropogenną – wtórnie urządzone. Realizacja zadań polegających na urządzeniu terenów zielonych korzystnie (długoterwale), wpłynie na warunki przyrodnicze. Etap eksploatacji zadań związanych z turystyką, sportem i rekreacją może generować oddziaływania negatywne, które można minimalizować poprzez:

- odpowiednie planowanie lokalizacji i rodzaju obiektów infrastruktury turystycznej (nie powodującej nadmiernej presji na obszary cenne przyrodniczo);
- przy zagospodarowaniu turystycznym należy stosować strefowanie uwzględniające walory przyrodnicze, do których dostosuje się dopuszczalne formy turystyki oraz rozwój bazy noclegowej, komunikacyjnej, gastronomicznej i towarzyszącej.

f) człowiek

Planowane do realizacji inwestycje wpłyną korzystnie (długoterwale, stale) na człowieka poprzez:

- wzrost wartości nieruchomości i ożywienie rynku mieszkaniowego w sąsiedztwie zrewaloryzowanych przestrzeni wspólnych (atrakcyjne przestrzenie publiczne będą podnosiły atrakcyjność zamieszkania i inwestowania),

- zwiększenie atrakcyjności turystycznej poprzez podniesienie estetyki terenów rekreacyjnych poddanych remontom i modernizacją oraz funkcjonalności przestrzeni publicznej,
- rozwój ścieżek rowerowych przyczyni się do popularyzacji zdrowego stylu życia oraz zapewni zarówno mieszkańcom jak i przyjezdnym miejsce spędzania wolnego czasu, wypoczynku i rekreacji,
- poprawę kondycji zdrowotnej mieszkańców, która powinna zostać osiągnięta wskutek poprawy jakości powietrza (w związku z termomodernizacją), dostępności do terenów zielonych,
- zainteresowania powstanie placówek oświatowych i kulturalnych
- wzrost ilości miejsc pracy oraz poprawa dostępności do edukacji oraz opieki zdrowotnej.

Ponadto, Realizacja kierunków działań przewidzianych w Planie spowoduje poprawę jakości poszczególnych zasobów środowiska np. powietrza i wód oraz poprawę zużycia energii do ogrzania budynków. Osiągnięcie lepszej jakości powietrza będzie bezpośrednio wpływać na poprawę zdrowia mieszkańców Gminy Wyszaków. Będzie to realizowane poprzez termoizolację budynków lub uzyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.

g) klimat

Pozytywnym efektem realizowanych zadań będzie przede wszystkim zwiększenie powierzchni terenów zielonych, które będą miały korzystny wpływ na mikroklimat.

Ponadto, urządzenie terenów zielonych oraz rewitalizacja i nowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej zminimalizuje zagrożenia związane z pogorszeniem jakości gleb wskutek braku infrastruktury na terenach rozwojowych jednocześnie przyczyniając się do poprawy kondycji zdrowotnej mieszkańców. Zwiększenie terenów zieleni urządzonej, będzie skutkowało zwiększeniem poziomu absorpcji CO₂ oraz ograniczeniem emisji pyłów. Ponadto, realizacja zadania polegającego na termomodernizacji obiektów będzie miała korzystny długotrwały wpływ na mikroklimat.

h) zabytki i dobra materialne

Wszystkie oddziaływania pozytywne na zabytki będą mieć charakter długotrwały, a w niektórych przypadkach nawet stały.

Realizacja zadań związanych z rewitalizacją, urządzeniem terenów zielonych, oraz modernizację infrastruktury sportu i rekreacji wpłynie pozytywnie na otoczenie, w tym na zabytki dzięki :

- zwiększeniu powierzchni terenów zielonych,
- ograniczeniu ruchu samochodowego z centrum miast wpłynie na ograniczenie emisję drgań wpływających na stan zabytków.

Realizacja Programu w sposób jednoznacznie pozytywny wpłynie na zagadnienie dóbr materialnych, przy czym będzie miała dwutorowe oddziaływanie:

- przede wszystkim dokonane zostaną inwestycje w przestrzeniach inwestycyjnych, które znacznie poprawią jakość życia mieszkańców zagrożonych bezrobociem, stworzą możliwość rozwoju nowych podmiotów gospodarczych oraz ułatwią prowadzenie działalności istniejących podmiotom;
- pośrednio zakłada się oddziaływanie na sektor prywatny – przede wszystkim poprzez wzrost wartości nieruchomości i ożywienie rynku mieszkaniowego w sąsiedztwie

zrewaloryzowanych przestrzeni wspólnych (atrakcyjne przestrzenie publiczne będą podnosiły atrakcyjność zamieszkania i inwestowania).

Podsumowując: na etapie eksploatacji planowanych przedsięwzięć występować będą również różnego rodzaju uciążliwości, uzależnione od rodzaju przedsięwzięcia, tj.: emisja do powietrza zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, hałas, odpady oraz zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego. Jednak nie przewiduje się znaczącego, negatywnego oddziaływania na środowisko i zdrowie ludzi.

Zasięg ww. oddziaływań, ograniczy się jednak do najbliższego otoczenia inwestycji i nie będzie miał znaczącego wpływu na tereny przyległe. Projektowane przedsięwzięcia inwestycyjne nie wpłyną znacząco na ilości wprowadzanych do środowiska substancji lub energii zanieczyszczających środowisko.

7.OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWAŃ BEZPOŚREDNICH, POŚREDNICH, WTÓRNYCH, SKUMULOWANYCH, KRÓTKOTERMINOWYCH, ŚREDNIOTERMINOWYCH I DŁUGOTERMINOWYCH, STAŁYCH I CHWILOWYCH ORAZ POZYTYWNYCH I NEGATYWNYCH

7.1. ANALIZA I OCENA PRZEWIDZIANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Stopień i zakres oddziaływania zależą przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, czy będzie ono realizowane na terenie zurbanizowanym, przekształconym antropogenicznie czy obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych, gdzie negatywny zakres oddziaływania może być największy.

W niektórych przypadkach oddziaływanie w zależności od aspektu jaki się rozważa, może mieć jednocześnie negatywny lub pozytywny wpływ na dane elementy środowiska.

W niniejszym rozdziale przeanalizowano znaczące oddziaływania na środowisko, w tym bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, jak i stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne.

Oznaczenia:

„+” – oddziaływanie pozytywne lub zdecydowana przewaga oddziaływań pozytywnych;

„-” – oddziaływanie negatywne lub zdecydowana przewaga oddziaływań negatywnych;

„0” – oddziaływanie neutralne;

„+/-”, „+/0”, „-/0” – oddziaływanie niejednoznaczne (pozytywno-negatywne, pozytywno-neutralne, negatywno-neutralne)

N – brak oddziaływania /nieokreślone

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 – 2023

Tabela.1. Ocena wpływu realizacji poszczególnych projektów Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017-2023 na stan środowiska - ETAP REALIZACJI I EKSPLOATACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ (oddziaływania związane z codziennym funkcjonowaniem obiektów na poszczególne aspekty środowiska)

<i>Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, średnioterminowe i długoterminowe, stałe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:</i>													
Grupy projektów inwestycyjnych	<i>obszary Natura 2000</i>	<i>różnorodność biologiczna</i>	<i>ludzie</i>	<i>zwierzęta</i>	<i>rośliny</i>	<i>woda</i>	<i>powietrze</i>	<i>powierzchnia ziemi</i>	<i>krajobraz</i>	<i>klimat</i>	<i>zasoby naturalne</i>	<i>skumulowane</i>	<i>transgraniczne</i>
<i>Budowa, rozbudowa, remont budynków</i>													
Modernizacja budynków komunalnych stanowiących własność Gminy Wyszaków	N	N	+	0	0	N	+	+	0	+	0	0	N
Spółeczne centrum spotkań	N	N	+	0	0	N	+	+	+	+	0	N	N
Modernizacja i adaptacja budynku oświatowego przy ul. Sowińskiego 55 w Wyszakowie	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Przebudowa budynku WOSiR	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Zagospodarowanie terenu i modernizacja budynku PKP	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Modernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych	N	N	+	0	0	N	+	+	+	+	0	+	N
Budowa obiektu z przeznaczeniem na pracę z dziećmi, młodzieżą, osobami w podeszłym wieku, chorymi itp	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Rozbudowa i doposażenie obiektu	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 – 2023

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, średnioterminowe i długoterminowe, stałe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:													
Grupy projektów inwestycyjnych	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	skumulowane	transgraniczne
WOK "Hutnik w Wyszakowie													
Modernizacja wraz z termomodernizacją oraz wyposażenie bazy oświatowej Szkoły Podstawowej nr 1 w Wyszakowie	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Remont i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Wyszakowie	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Modernizacja i rozbudowa bazy oświatowej w Zespole Szkół nr 1 w Wyszakowie	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Modernizacja targowiska miejskiego w Wyszakowie	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Rewaloryzacja Obelisku Wazów	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Rewitalizacja wsi Lucynów oraz Skuszew	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Uzupełnienie infrastruktury technicznej na terenie dzielnicy przemysłowej	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Utworzenie Domu Dziennego Pobytu	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Modernizacja bazy Centrum Aktywizacji Zawodowej i Ustawicznej "Kopernik" w Wyszakowie	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 – 2023

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, średnioterminowe i długoterminowe, stałe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:													
Grupy projektów inwestycyjnych	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	skumulowane	transgraniczne
Adaptacja hal produkcyjnych wraz z termomodernizacją budynków oraz aranżacją terenów zielonych pod potrzeby przedszkola, szkoły podstawowej oraz szkół ponadgimnazjalnych	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Poprawa dostępności budynków użyteczności publicznej Powiatu Wyszowskiego	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Rewitalizacja budynki 1c firmy Quad w Wyszowie	N	N	+	0	0	N	0	+	+	+	0	N	N
Infrastruktura służąca ochronie środowiska													
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Powiatu Wyszowskiego – etap II i etap III	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	N
Termomodernizacja budynku przy ul. 3 Maja 22 w Wyszowie	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	N
Termomodernizacja budynku przy ul. T. Kościuszki 39 w Wyszowie	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	N
Termomodernizacja budynku przy ul. Sowińskiego 26 w Wyszowie	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	N
Termomodernizacja budynków SPZZOZ w Wyszowie	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	N

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 – 2023

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, średnioterminowe i długoterminowe, stałe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:													
Grupy projektów inwestycyjnych	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	skumulowane	transgraniczne
Wykonanie pokrycia dachowego z jednoczesną termomodernizacją dachu	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	N
Wymiana transformatorów i silników na energooszczędne	N	N	+	+	+	+	+	+	N	+	+	0	N
Budowa sieci ciepłowniczej i przyłączy	N	+	+	+	+	+	+	+/-	0	+	+	0	N
Termomodernizacja budynku kościoła pw. Św. Rodziny w Wyszakowie	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	N
Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	N
Zagospodarowanie terenu po byłym wysypisku odpadów komunalnych	N	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+/-	+/-	0	N
Przebudowa źródła ciepła PEC Wyszaków spełniającego wymagania rynku ciepła i ochrony środowiska z perspektywą do 2040 r. komunalnych	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	+	N
Modernizacja węzłów cieplnych	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	N
Modernizacja (remont) sieci przesyłowej i przyłączy	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	N

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 – 2023

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, średnioterminowe i długoterminowe, stałe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:													
Grupy projektów inwestycyjnych	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	skumulowane	transgraniczne
ciepłowniczych													
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	N
Infrastruktura drogowa													
Wdrożenie pakietu rozwiązań komunikacyjnych mających na celu ograniczenie emisji CO ₂ w Wyszakowie - budowa parkingów i ścieżek rowerowych	N	N	+	N	N	N	+/-	0	0	0	0	+/-	N
Poprawa bezpieczeństwa poprzez modernizację i budowę oświetlenia ulicznego w Wyszakowie	N	N	+	N	N	N	+	0	0	0	0	+	N
Wykonanie remontu bocznic kolejowej	N	N	+	N	N	N	+/-	0	+	0	0	+/-	N
Turystyka, sport i rekreacja													
Zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjno – sportowe w Wyszakowie	N	0	+	+	+	0	+	+	+	+	+	N	N
Modernizacja stadionu	N	0	+	+	+	0	+	+	+	+	+	N	N
Rewitalizacja nabrzeża rzeki Bug	+/-	N	+	+	+	+/-	+	+/-	+/-	+	+	N	N
Rewitalizacja Parku K.F. Wazy w Wyszakowie	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	N	N
Zagospodarowanie terenu Placu Miejskiego w Wyszakowie	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	N	N	N
Zagospodarowanie	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	N	N	N

Prognoza oddziaływania na środowisko
projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017 – 2023

Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, średnioterminowe i długoterminowe, stałe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:													
Grupy projektów inwestycyjnych	obszary Natura 2000	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	skumulowane	transgraniczne
sieci nowych terenów zieleni w Wyszokwie													
Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkalno-usługowej – plac przy skrzyżowaniu ul. Daszyńskiego i Białostockiej nadanie nowej funkcji bulwaru spacerowego do rzeki Bug	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+/-	N	N
Zagospodarowanie terenu wraz z infrastrukturą techniczną na obszarach rewitalizowanych	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	N	N
Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy edukacyjno-wychowawczej poprzez wzbogacenie dodanie elementów małej architektury i instalacji edukacyjnych oraz zagospodarowanie na cele sportowo-rekreacyjne	N	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	N	N

Przeprowadzona identyfikacja oddziaływań realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz przewidzianych do ich realizacji typów zadań wskazuje, że zdecydowana ich większość będzie miała kierunek pozytywny najczęściej o pośrednim oraz bezpośrednim charakterze.

W przypadku abiotycznych komponentów środowiska (woda, powietrze, gleby, krajobraz, zasoby itp.) zidentyfikowano wiele pozytywnych oddziaływań bezpośrednich, występujących w długo i średniookresowej perspektywie, które związane będą z ogólnym zmniejszaniem antropopresji i poprawą jakości środowiska. Natomiast wskazywane w tym zakresie zagrożenia mają najczęściej charakter potencjalny, z uwagi na fakt możliwego ich uniknięcia przez stosowanie zaproponowanych działań minimalizujących. W przypadku elementów środowiska ożywionego możliwe bezpośrednie oddziaływania najczęściej wiązać się będą z fizycznym przekształcaniem środowiska i mogą być skutecznie minimalizowane na etapie oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych przedsięwzięć.

Z uwagi na cel jaki stawia sobie LPR najwięcej pozytywnych oddziaływań zidentyfikowano w przypadku komponentu środowiska jakim jest człowiek. W założeniu wszystkie cele i realizowane w ich ramach działania prowadzi do skumulowanego efektu jakim jest podwyższenie jakości życia mieszkańców. Można je rozpatrywać zarówno w zakresie wymiernym, a więc aspekcie materialnym. Realizacja ustaleń LPR spowoduje poprawę jakości poszczególnych zasobów środowiska np. powietrza i wód oraz poprawę zużycia energii do ogrzania budynków. Osiągnięcie lepszej jakości powietrza będzie bezpośrednio wpływać na poprawę zdrowia mieszkańców gminy. Będzie to realizowane poprzez termoizolację budynków lub uzyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych. Przewidziano także działania, które poprawią infrastrukturę komunikacyjną w obszarze oraz połączenia regionalne. Przymusjonalnie, poprawa jakości powietrza będzie skutkować zwiększeniem atrakcyjności obszaru dla ruchu turystycznego. Zmodernizowana i funkcjonalna sieć drogowa może być podstawą ożywienia gospodarczego omawianego obszaru.

Oddziaływania negatywne jakie wystąpią na etapie realizacji przedsięwzięć będą miały przeważnie charakter chwilowy, ściśle związany z etapem budowy tj. w trakcie realizacji inwestycji infrastrukturalnych tj.: sieci wodociągowo-kanalizacyjnych; budowy i przebudowy infrastruktury drogowej; termomodernizacji; rewitalizacji budynków i obiektów oraz rozbudowy i modernizacji infrastruktury turystycznej.

Zadanie polegające na rewitalizacji nabrzeża rzeki Bug ze względu na lokalizację w granicach obszaru Natura 2000 będzie polegało na zagospodarowaniu i uporządkowaniu terenu, wprowadzenie nowych funkcji turystyczno-rekreacyjnych. Inwestycją będzie objęty teren nabrzeża od strony Wyszkowa na powierzchni przekraczającej 6 ha. Ewentualne oddziaływania negatywne będą występowały na etapie realizacji przedsięwzięcia i będą to oddziaływania czasowe tzw. odwracalne. W trakcie eksploatacji negatywny wpływ na walory przyrodnicze może mieć nadmierna penetracja terenu związana z ruchem turystycznym. Z tego względu na etapie planowania szczegółowego zagospodarowania niniejszego terenu należy przewidzieć rozwiązania chroniące szczególne walory przyrodnicze Obszaru Natura 2000 oraz przewidzieć monitoring tego terenu w trakcie eksploatacji.

Oddziaływania negatywne związane z etapem realizacji przedsięwzięć mają charakter długoterminowy związany przeważnie z eksploatacją dróg co wiąże się z ruchem komunikacyjnym, eksploatacją obiektów związanych z oczyszczaniem ścieków komunalnych a także z gospodarowaniem odpadami.

Zdecydowana większość działań będzie miała pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze, część z nich będzie neutralna, natomiast negatywne oddziaływania będą miały przeważnie charakter chwilowy (głównie związany z realizacją inwestycji).

Do działań, które mogą potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze, w tym na obszary chronione, bioróżnorodność, zwierzęta, rośliny i obszary Natura 2000 oraz na komponenty środowiska takie jak: wody powierzchniowe i podziemne, gleby i powietrze należy zaliczyć:

1. *Wdrożenie pakietu rozwiązań komunikacyjnych mających na celu ograniczenie emisji CO₂ w Wyszakowie - budowa parkingu i ścieżek rowerowych*
2. *Poprawa bezpieczeństwa poprzez modernizację i budowę oświetlenia ulicznego w Wyszakowie*
3. *Wykonanie remontu bocznicy kolejowej*
4. *Zagospodarowanie terenu na cele rekreacyjno – sportowe w Wyszakowie*
5. *Modernizacja stadionu*
6. *Rewitalizacja nabrzeża rzeki Bug*
7. *Rewitalizacja Parku K.F. Wazy w Wyszakowie*
8. *Zagospodarowanie terenu Placu Miejskiego w Wyszakowie*
9. *Zagospodarowanie sieci nowych terenów zieleni w Wyszakowie*
10. *Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy mieszkalno usługowej – plac przy skrzyżowaniu ul. Daszyńskiego i Białostockiej nadanie nowej funkcji bulwaru spacerowego do rzeki Bug*
11. *Zagospodarowanie terenu wraz z infrastrukturą techniczną na obszarach rewitalizowanych*
12. *Poprawa ładu przestrzennego terenów miejskich w kompleksie zabudowy edukacyjno-wychowawczej poprzez wzbogacenie dodanie elementów małej architektury i instalacji edukacyjnych oraz zagospodarowanie na cele sportowo-rekreacyjne*
13. *Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej*
14. *Zagospodarowanie terenu wraz z infrastrukturą techniczną na obszarach rewitalizowanych*
15. *Zagospodarowanie terenu po byłym wysypisku odpadów komunalnych*
16. *Budowa sieci ciepłowniczej i przyłączy*
17. *Modernizacja (remont) sieci przesyłowej i przyłączy ciepłowniczych*

Powyższe działania mogą charakteryzować się chwilowym, negatywnym oddziaływaniem na środowisko, na etapie budowy tj. w trakcie realizacji inwestycji infrastrukturalnych, z zakresu budowy i modernizacji urządzeń sieci wodociągowo-kanalizacyjnych.

Mniejsze znaczenie ekologiczne, ale jednak pośrednio mogące poprawić stan jakości poszczególnych komponentów środowiska będą miały:

1. *Modernizacja budynków komunalnych stanowiących własność Gminy Wyszaków*
2. *Spółeczne centrum spotkań*
3. *Modernizacja i adaptacja budynku oświatowego przy ul. Sowińskiego 55 w Wyszakowie*
4. *Przebudowa budynku WOSiR*
5. *Zagospodarowanie terenu i modernizacja budynku PKP*
6. *Modernizacja budynków wspólnot mieszkaniowych*
7. *Budowa obiektu z przeznaczeniem na pracę z dziećmi, młodzieżą, osobami w podeszłym wieku, chorymi itp.*
8. *Rozbudowa i doposażenie obiektu WOK "Hutnik" w Wyszakowie*
9. *Modernizacja wraz z termomodernizacją oraz wyposażenie bazy oświatowej Szkoły Podstawowej nr 1 w Wyszakowie*
10. *Remont i modernizacja budynku Szkoły Podstawowej nr 2 w Wyszakowie*
11. *Modernizacja i rozbudowa bazy oświatowej w Zespole Szkół nr 1 w Wyszakowie*
12. *Modernizacja targowiska miejskiego w Wyszakowie*

13. *Rewaloryzacja Obelisku Wazów*
14. *Rewitalizacja wsi Lucynów oraz Skuszew*
15. *Uzupełnienie infrastruktury technicznej na terenie dzielnicy przemysłowej*
16. *Utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej*
17. *Utworzenie Domu Dziennego Pobytu*
18. *Modernizacja bazy Centrum Aktywizacji Zawodowej i Ustawicznej "Kopernik" w Wyszkanie*
19. *Adaptacja hal produkcyjnych wraz z termomodernizacją budynków oraz aranżacją terenów zielonych pod potrzeby przedszkola, szkoły podstawowej oraz szkół ponadgimnazjalnych*
20. *Poprawa dostępności budynków użyteczności publicznej Powiatu Wyszakowskiego*
21. *Rewitalizacja budynku 1c firmy Quad w Wyszkanie*
22. *Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Powiatu Wyszakowskiego – etap II i etap III*
23. *Termomodernizacja budynku przy ul. 3 Maja 22 w Wyszkanie*
24. *Termomodernizacja budynku przy ul. T. Kościuszki 39 w Wyszkanie*
25. *Termomodernizacja budynku przy ul. Sowińskiego 26 w Wyszkanie*
26. *Termomodernizacja budynków SPZZOZ w Wyszkanie*
27. *Wykonanie pokrycia dachowego z jednoczesną termomodernizacją dachu*
28. *Wymiana transformatorów i silników na energooszczędne*
29. *Termomodernizacja budynku kościoła pw. Św. Rodziny w Wyszkanie*
30. *Przebudowa źródła ciepła PEC Wyszaków spełniającego wymagania rynku ciepła i ochrony środowiska z perspektywą do 2040 r. komunalnych*
31. *Modernizacja węzłów ciepłych*
32. *Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej*

Podsumowując należy stwierdzić, że przeprowadzona w prognozie ocena oddziaływania w przypadku zastosowania zaproponowanych działań minimalizujących, nie wskazuje żadnych jednoznacznie negatywnych zagrożeń dla analizowanych komponentów środowiska, w tym obszarów chronionych, oraz transgranicznych.

7.2. ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANEGO ZNACZĄCEGO ODDZIAŁYWANIA NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ NA INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW

W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017-2023 przewidziano do realizacji konkretne projekty Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze objętym tą formą ochrony przyrody czy poza nim nie oznacza, że planowana inwestycja będzie powodować znaczące negatywne skutki środowiskowe i wystąpią w związku z tym jakiegokolwiek ograniczenia inwestycyjne. Jednakże realizacja przedsięwzięcia musi być poprzedzona postępowaniem, którego celem jest ustalenie wpływu planowanego zamierzenia na obszar Natura 2000.

Żadne z przewidzianych do realizacji w projekcie LPR przedsięwzięć nie będzie powodować negatywnych oddziaływań mających wpływ na obszary chronione ponieważ lokalizowana jest na terenach zagospodarowanych i zmienionych antropogenicznie.

Tabela oddziaływań poszczególnych grup przedsięwzięć na obszary Natura 2000.

Grupy zadań zapisanych w projekcie Programu	Potencjalne bezpośrednie i pośrednie, znaczące i nieznaczące oddziaływania na przedmiot, cel i integralność obszarów NATURA 2000
Infrastruktura drogowa	Na etapie realizacji inwestycji mogą wystąpić uciążliwości w pasie robót i jego bezpośrednim sąsiedztwie w postaci: hałasu, drgań, naruszenia miejsc ważnych dla gniazdowania i żerowania. Jednakże po zakończeniu prac negatywne oddziaływania związane z przesuwanym się frontem robót ustąpią. Ponadto planowane przedsięwzięcia realizowane będą na terenach zurbanizowanych w związku z tym nie będą powodem niekorzystnych oddziaływań na przedmiot ochrony obszarów Natura 2000. Natomiast zastosowania rozwiązań komunikacyjnych mających na celu ograniczenie emisji CO ₂ będzie mieć pozytywny wpływ na obszary Natura 2000 i nie będzie wpływać negatywnie na cele ochrony. Realizacja zadań dokumentu nie będzie powodowała pogorszenia integralności obszarów i spójności sieci.
Budowa, rozbudowa, remont budynków.	Na etapie realizacji inwestycji mogą wystąpić negatywne oddziaływania w pasie robót i jego bezpośrednim sąsiedztwie, hałasu, drgań, naruszenia miejsc ważnych dla gniazdowania i żerowania. Po zakończeniu prac negatywne oddziaływanie ustąpi. Planowane zadania będą realizowane na terenie zurbanizowanym i nie będą mieć wpływu na obszary Natura 2000.
Infrastruktura służąca ochronie środowiska.	Na etapie realizacji inwestycji mogą wystąpić krótkotrwałe odwracalne negatywne oddziaływania w pasie robót i jego bezpośrednim sąsiedztwie w postaci: hałasu, drgań, naruszenia miejsc ważnych dla gniazdowania i żerowania. Jednakże oddziaływania te ustąpią bezpośrednio po zakończeniu prac. Ponadto planowane zadania realizowane będą na terenach aktualnie zagospodarowanych przekształconych antropogenicznie. Ponadto realizacja celów dokumentu w szczególności służących poprawie jakości powietrza wpłynie zasadniczo pozytywnie na obszary Natura 2000 i nie będzie wpływać negatywnie na cele ochrony obszarów.
Turystyka, sport i rekreacja	Realizacja zadań zakłada budowę infrastruktury rekreacyjno-sportowej, co przyczyni się do przywracania wartości otoczenia wraz z kontekstem krajobrazowym, poprzez prace rehabilitacyjne i modernizacyjne służące nadaniu nowych funkcji. Będzie realizowana na terenie zurbanizowanym i nie będzie mieć wpływu na obszary Natura 2000. Ponadto jedynie przemyślana gospodarka przestrzenna i wiążąca się z tym planowa lokalizacja inwestycji może ograniczać do minimum ewentualne oddziaływania na obszary Natura 2000. Jest to jedyny słuszny kierunek, w związku z tym realizacja zaplanowanych w projekcie dokumentu zadań umożliwi kontrolowane i przemyślane inwestowanie na terenach cennych przyrodniczo i nie będzie wpływać negatywnie na cele ochrony.

8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU PROGRAMU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TYCH OBSZARÓW

Efektem realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017-2023 i działań służących osiągnięciu celów, określonych w dokumencie, będzie szereg zróżnicowanych oddziaływań w obrębie wszystkich elementów środowiska, dotyczących sfery przyrodniczej, ocenianych sektorów gospodarki, a także sfery społecznej.

Większość ze zdefiniowanych oddziaływań będzie wywoływała jednoznaczne skutki pozytywne lub skutki o zmiennym charakterze, natomiast w przypadku pewnej grupy działań

spodziewane jest wystąpienie oddziaływań negatywnych, i dla tych działań wskazane jest określenie rozwiązań zapobiegających, ograniczających lub kompensujących.

Analiza oddziaływań zawartych w rozdziale 6 i 7 wskazuje, że największe, negatywne skutki środowiskowe związane będą z realizacją projektów w dziedzinie infrastruktury, zwłaszcza drogowej, w mniejszym stopniu pozostałej (sieci wodociągowo-kanalizacyjnej). Proponowane działania zapobiegające, ograniczające lub rekompensujące negatywne skutki oddziaływań przedstawiono poniżej.

Do działań mających na celu zapobieganie i zmniejszanie szkodliwych oddziaływań na środowisko należy zaliczyć:

- Planowanie tras komunikacyjnych oraz lokalizacja sieci i urządzeń w sposób najmniej ingerujący w krajobraz, zwłaszcza w obszarach o dużym potencjale turystycznym. Proponowane rozwiązania łągodzące w tej kwestii to m.in.: unikanie przebiegania nowo projektowanych odcinków ciągów komunikacyjnych (drogowych) przez istniejące oraz planowane do ochrony obszary cenne przyrodniczo, w tym, ostoje NATURA 2000 oraz unikanie przebiegania nowo projektowanej infrastruktury przez istniejące oraz planowane do ochrony obszary cenne przyrodniczo, w tym, ostoje NATURA 2000.
- Ograniczenie strat ekologicznych i krajobrazowych na etapie lokalizacji infrastruktury transportowej, zwłaszcza przebiegającej przez obszary chronione w tym ostoje NATURA 2000.
- Prowadzenie działań technicznych i przestrzennych ograniczających negatywne skutki infrastruktury drogowej sprzyjających osiąganiu wymaganych standardów jakości środowiska na terenach zamieszkania (np. ekrany akustyczne, wały ziemne, zieleń przydrożna, ciche nawierzchnie, zmiana struktury ruchu), a także na terenach cennych przyrodniczo i chronionych, przez które inwestycje te przebiegają (np. przejścia dla zwierząt, obudowa biologiczna dróg).
- Wykorzystanie lokalnego materiału ziemnego przy pracach wykończeniowych tak, aby nie zawierał bazy nasion gatunków obcych dla tego obszaru.
- Stosowanie zasady wariantowości, zwłaszcza w odniesieniu do przedsięwzięć liniowych, prowadzącej do wyboru optymalnego dla środowiska wariantu inwestycyjnego, w tym zwłaszcza do wytyczenia przebiegu inwestycji w taki sposób, aby na jak najkrótszych odcinkach zagrażały terenom o najwyższych walorach przyrodniczych.
- Stosowanie środków administracyjnych, dotyczących etapu planowania danej inwestycji, przed przystąpieniem do jej realizacji. Dzięki ich zastosowaniu można zminimalizować potencjalny negatywny wpływ ograniczając jednocześnie konieczność stosowania kosztownych zabiegów technicznych.

Prowadzenie działań organizacyjno-administracyjnych, tj:

- wydawanie decyzji administracyjnych zgodnych z zasadami i wymaganiami ochrony środowiska;
- sprawne egzekwowanie zapisów określonych w decyzjach administracyjnych i przepisach prawnych;
- przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej na etapie planowania konkretnego przedsięwzięcia (np. w ramach oceny oddziaływania na środowisko);
- uwzględnianie zrównoważonego zagospodarowania przestrzennego przy wyborze lokalizacji i opracowywaniu projektu inwestycji (np. zachowanie terenów zielonych i

- przyjaznej ludziom przestrzeni publicznej) oraz zachowanie wymogów ochrony krajobrazu;
- dostosowanie terminu przeprowadzania prac budowlanych czy remontowych do okresów lęgowych i rozrodczych zwierząt, głównie ptaków, płazów i nietoperzy lub stworzenie siedlisk zastępczych (budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy);
 - zaplanowanie prac remontowo-budowlanych w sposób minimalizujący niszczenie roślinności, terenów zielonych i krajobrazu oraz uwzględniając wykonywanie nowych nasadzeń drzew i krzewów, odtworzenie zniszczonych terenów zielonych w sąsiedztwie inwestycji;
 - prowadzenie prac w obiektach zabytkowych zgodnie z wymogami ochrony zabytków;
 - dostosowanie rodzaju i zakresu prac do wymogów ochrony przyrody – zwłaszcza w przypadku ekosystemów wodnych (np. przy realizacji inwestycji związanych z rozbudową szlaków wodnych) poprzez prowadzenie konsultacji przyrodniczych oraz poprzez zachowanie zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną;
 - uwzględnianie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych.

Działania kompensacyjne mogą być natomiast wynikiem ocen szczegółowych na dalszych etapach planowania i wdrażania działań o charakterze przedsięwzięć, zwłaszcza na etapie ocen oddziaływania na środowisko, w przypadku wykazania potrzeby wdrażania rozwiązań kompensacyjnych. Z punktu widzenia projektowanego dokumentu, powinny to być rozwiązania związane głównie z działaniami infrastrukturalnymi, obejmującymi budowę/modernizację dróg, inwestycji w zakresie budowy infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej

Działania kompensacyjne powinny być ukierunkowane na:

- Straty zasobów przyrodniczych chronionych w ramach obszarów Natura 2000, tj. siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony w tych obszarach.
- Straty w zasobach leśnych, w kompleksach i elementach zadrzewień.
- Straty w lokalnym krajobrazie (walory estetyczne).

9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE PROGRAMU REWITALIZACJI

Projekt Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2013-2023 wskazuje cele oraz projekty przewidziane do realizacji. Zgodnie z przedstawionymi założeniami Plan dla niektórych projektów odnosi się do konkretnych lokalizacji, jednak nie dla wszystkich. Wobec tego dla przedsięwzięć, które nie odnoszą się do konkretnej lokalizacji, stosowanej technologii czy sposobu zarządzania procesem inwestycyjnym, należy przyjąć, iż na obecnym etapie prognozy można przyjąć jedynie założenia odnośnie charakteru planowanych projektów, bez wskazywania konkretnych rozwiązań dla projektów, które mogą przynieść negatywne oddziaływania. Zakłada się, że projekty mogące negatywnie oddziaływać na środowisko, które są ważne dla rozwoju analizowanego obszaru gminy, będą mogły być realizowane pod warunkiem zastosowania odpowiednich działań minimalizujących opisanych w rozdziale 8 niniejszej Prognozy.

W kontekście powyższego, trudno wskazywać precyzyjnie rozwiązania alternatywne. O rozwiązaniach alternatywnych nie można, więc mówić w kontekście ogólnej koncepcji Programu, ale na etapie jej wdrażania może się pojawić potrzeba/celowość wariantowania, uwzględniająca:

- wybór innych od pierwotnie zakładanych, funkcji dla poszczególnych obiektów/obszarów;
- wybór nieco innej koncepcji zagospodarowania/funkcjonowania poszczególnych obiektów/obszarów;
- zmiana priorytetów w doborze projektów inwestycyjnych (kolejność);
- wybór szczegółowych rozwiązań technicznych i architektonicznych oraz sposobów prowadzenia inwestycji.

Metodologia opracowania Prognozy nakazuje dokonanie propozycji rozwiązań alternatywnych w stosunku do przewidywanych w projekcie dokumentu - rozwiązań, które pozwoliłyby osiągnąć zamierzone cele przy mniejszej skali uciążliwości i oddziaływań na różne aspekty środowiska (realizacja zamierzonych celów byłaby wówczas z punktu widzenia oddziaływań na środowisko bardziej efektywna – zostałyby osiągnięta przy niższych kosztach). Projekty przewidziane do realizacji w Programie oddziałują na analizowane aspekty środowiska – większość ma jednak charakter neutralny, a spośród tych, które mają wpływ na środowisko, obserwuje się przewagę oddziaływań pozytywnych, nad negatywnymi. Oceniając wpływ na różne elementy środowiska należy zauważyć, że zmiany pozytywne będą „silne” – to znaczy istotne i zauważalne, podczas gdy prognozowane zmiany negatywne będą raczej przeważnie „słabe” (skala ich oddziaływania będzie raczej niewielka, lokalna i krótkotrwała).

Uwzględniając powyższe, należy stwierdzić, iż poszukiwanie rozwiązań alternatywnych (istotnych z punktu widzenia ograniczania oddziaływania na środowisko) w przypadku inwestycji proekologicznych (o dużym efekcie ekologicznym), jest niepotrzebne.

Natomiast w przypadku przedsięwzięć, które mogą kwalifikować się do grupy mogących znacząco oddziaływać na środowisko, m.in.:

- budowy i przebudowy infrastruktury drogowej,
- budowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych (sanitarnych, deszczowych),
- rekultywacja składowiska odpadów,

analiza rozwiązań alternatywnych będzie elementem oceny oddziaływania na środowisko przeprowadzanej w ramach uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydawanej przed ich realizacją.

10. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU LPR ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Program Rewitalizacji musi podlegać odpowiedniemu systemowi monitorowania. Monitoring dotyczy oceny przebiegu realizacji programu - to znaczy jej celów.

System monitoringu w przypadku Programu będzie polegał na gromadzeniu i agregowaniu informacji o stanie jej realizacji. Najważniejszą jednak funkcją jest identyfikacja barier i problemów związanych z realizacją i osiągnięciem celów. Proces monitoringu będzie polegał

na zbudowaniu narzędzia sprawozdawczości i wskazaniu osób odpowiedzialnych za zbieranie i analizę danych. Okres sprawozdawczy powinien być nie krótszy niż pół roku.

Proponowane do wdrożenia etapy monitorowania programu zestawione zostały w tabeli poniżej.

Etap	Zadania	Wyniki i procedury
Zbieranie danych i informacji	zbieranie danych	materiał stanowiący podstawę do analiz i ocen
Analiza danych i informacji	uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych	agregacja danych
Przygotowywanie raportów	zestawienie otrzymanych danych w raporty	tworzenie półrocznych raportów
Ocena wyników (porównanie z aktualnymi normami)	ocena porównawcza osiągniętych wyników z założeniami	określenie stopnia wykonania
Identyfikacja odchyleń	ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a rezultatami	przygotowanie materiału dla dalszych działań - określenie założeń zarządzania w sytuacjach kryzysu
Analiza przyczyn odchyleń	poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji	przygotowanie materiału dla dalszych działań
Planowanie korekty	zmiana dotychczasowych metod realizacji bądź wprowadzenie nowych	określenie i akceptacja działań korygujących

Źródło: projekt dokumentu LPR

Podstawowym celem monitoringu jest uzyskanie mierzalnych wyników postępu osiągnięcia celów. Konieczne zatem będzie opracowanie wskaźników agregujących wyniki działań podejmowanych na rzecz rozwoju Gminy. Ich opracowanie będzie jednym z pierwszych zadań podmiotu/osób/ realizującego proces monitoringu.

Ze względu na specyfikę projektów przewidzianych do realizacji w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017-2023 proponuje się, aby monitoring środowiskowy przeprowadzać **co roku w ciągu realizacji Programu**.

11. INFORMACJA O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Ze względu na położenie obszaru objętego Programem rewitalizacji nie istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływania transgranicznego projektów realizowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017-2023.

12. WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Podczas opracowywania Prognozy oddziaływania na środowisko projektu LPR zachowano staranność przy formułowaniu problemów oraz ich ocenie. Jednak całkowite uniknięcie niepewności jest niemożliwe, zwłaszcza w przypadku ewentualnych luk we współczesnej wiedzy czy informacji o stanie środowiska. Wynika to z faktu, iż projektowany dokument Programu, odznacza się dość dużym stopniem ogólności w formułowanych zagadnieniach.

Ponadto, do podstawowych trudności, które są istotne przy ustalaniu istniejącego stanu środowiska, jego zagrożeń, w tym zdrowia ludzi, a także przy ustalaniu tendencji zachodzących w środowisku, zaliczyć należy poniższe:

- brak precyzyjnej lokalizacji poszczególnych inwestycji, stosowanej technologii czy sposobu zarządzania procesem inwestycyjnym, wpływa na celność formułowanych zagrożeń;
- brak jednoznacznych wskazań zmian zachodzących w środowisku na przestrzeni ostatnich lat lub brak formułowania jednoznacznych wniosków będących wynikiem braku stałego, systematycznego monitorowania stanu środowiska przez instytucje państwowe;
- rozbieżności w dokumentach diagnozujących stan środowiska w zakresie wskaźników stanu różnych elementów środowiska, co może wynikać z odmiennych okresów, w których te dokumenty były opracowywane, a przy tym zwykle dane odnoszą się do lat wcześniejszych przez co nie wskazują na stan obecny środowiska, itp.

Minimalizację ewentualnych trudności zaistniałych przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko dla tego dokumentu, osiągnięto poprzez:

- analizę możliwie obszernych danych przyrodniczych, wykorzystując wiele istniejących dokumentów, zwłaszcza o charakterze regionalnym;
- przeanalizowanie prognoz oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych dokumentów strategicznych funkcjonujących w kraju;
- współpracę i konsultacje z zespołem autorów opracowujących projekt Programu;
- dobranie właściwej metodyki prognozowania skutków środowiskowych projektowanego dokumentu i prawidłową organizację prac.

13. PODSUMOWANIE

Ocena projektów zaplanowanych w projekcie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2017-2023 nie wskazuje na obecnym etapie na możliwość występowania znacznych negatywnych oddziaływań na środowisko, w tym na ludzi. Wynika to między innymi z faktu braku informacji o lokalizacji niektórych, planowanych projektów, czy też szczegółowości zapisów projektów. Analiza zapisów projektu LPR pozwala stwierdzić, że planowane projekty mają charakter pro środowiskowy oraz prospołeczny. Będą realizowane w celu podniesienia jakości życia mieszkańców gminy Wyszaków.

Podsumowując jeszcze raz należy podkreślić, że analizowany projekt Programu, z punktu widzenia oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska, w swoich zamierzeniach nie generuje poważnych konfliktów środowiskowych i przestrzennych. Wiele projektów jest poświęconych ochronie środowiska; nie planuje się wysoce uciążliwych przedsięwzięć. Część projektów zaplanowanych do realizacji ma charakter wybitnie lokalny, na terenach zurbanizowanych. Nie przewiduje się również żadnych oddziaływań transgranicznych.

W tym kontekście, ze względu na spodziewane istotne korzyści społeczno-gospodarcze, przewidywane koszty środowiskowe można ocenić jako „akceptowalne”.

BIBLIOGRAFIA

1. Bank Danych Regionalnych, GUS;
2. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2014. Państwowy Instytut Geologiczny. Państwowy Instytut Badawczy. Warszawa. 2015
3. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>
4. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030;
5. Europa 2020 - Strona Komisji Europejskiej/Europa 2020 - http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-anutshell/priorities/index_pl.htm
6. Geografia regionalna Polski. Kondracki J., Wyd. Nauk. PWN, Warszawa. 2002.
7. Gmina miejsko-wiejska Wyszaków. Urząd Statystyczny w Warszawie. Statystyczne Vademecum Samorządowca. Warszawa. 2016
8. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Wyszaków na lata 2016-2019
9. Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002.
10. Kondracki J, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa, 2000;
11. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
12. Krajowa Polityka Miejska. <http://www.mir.gov.pl/>
13. Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju;
14. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wyszaków na lata 2016-2023
15. Mapa Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, Państwowy Instytut Geologiczny, Zakład Geologii i Hydrologii Inżynierskiej, Warszawa, 2000.
16. Monitoring jakości wód podziemnych w województwie mazowieckim w 2015 roku. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. www.wios.warszawa.pl
17. Monitoring hałasu komunikacyjnego w 2014 roku. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. <http://www.wios.warszawa.pl/>
18. Monitoring rzek w latach 2010-2015. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. <http://www.wios.warszawa.pl/>
19. Ochrona dziko żyjących zwierząt przy inwestycjach drogowych w Polsce. Kurek R. T., Stowarzyszenie Pracownia Na Rzecz Wszystkich Istot. Bystra. 2007.
20. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. M.P. 2011 nr 49, poz. 549;
21. Polityka ekologiczna państwa w latach 2009 - 2012 z perspektywą do roku 2016;
22. Polityka Transportowa Państwa na lata 2006 - 2015. <http://archiwum-ukie.polskawue.gov.pl>
23. *Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności* (DSRK). Dokument ten wynika z debaty krajowej przeprowadzonej w 2009 roku. Jej wyniki ujęte zostały w postaci dokumentu „Raport Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” oraz stanowiły podstawę do określenia długookresowej strategii rozwoju kraju
24. Poradnik projektowania przejść dla zwierząt i działań ograniczających śmiertelność fauny przy drogach. Kurek R. T., Stowarzyszenie Pracownia Na Rzecz Wszystkich Istot. Bystra. 2010
25. Program Ochrony Środowiska dla gminy Wyszaków na lata 2015-2018 z perspektywą do roku 2022.
26. Program Rozwoju Gminy Wyszaków na lata 2016-2020.
27. PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2014 – 2020. <http://www.minrol.gov.pl/pol/Wsparcie-rolnictwa-i-rybolowstwa/PROW-2014-2020>
28. Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Rozwoju Gminy Wyszaków 2016-2020.
29. Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2015 rok. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Warszawa. 2016.
30. Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2014 roku. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. 2015.

31. Standardowy formularz danych. Natura 2000.
32. Strategiczny Plan Adaptacji dla Sektorów i Obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020). <http://www.mos.gov.pl>.
33. Strategia Rozwoju Kraju 2020.
34. Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze. Grudzień 2009.
35. Wyniki pomiaru hałasu komunikacyjnego w 2014 roku. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. www.wios.warszawa.pl
36. Wykaz oczyszczalni za rok 2015. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie. www.wios.warszawa.pl
37. Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki. Chylarecki P., Paślawska A., Szczecin 2008.
38. Wytyczne w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych. Stryjecki M., Mielniczuk K., GDOS. Warszawa. 2011.
39. Zarządzenie nr 15 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3828).
40. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Liwca PLB140002 (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3825).
41. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007 (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 9006).
42. Zarządzenie nr 8 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 28 marca 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie PLH140013 (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3409).
43. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011 (Dz. Urz. Woj. M. 2014r., poz. 3132).